

ΖΑΚΥΝΘΙΟΣ
ΑΝΘΩΝ
ΜΗΝΙΑΙΟΝ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΤΥΓΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ
ΥΠΟ
ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΣΑΚΑΣΙΑΝΟΥ
ΤΗ ΠΡΟΘΥΜΩ ΣΥΝΔΡΟΜΗ
ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΛΟΓΙΩΝ.

ΕΝ ΖΑΚΥΝΘΩ
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Ο ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ.

1875.

ΕΤΟΣ Α.—ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

- I ΛΟΥΚΡΗΤΙΑ ΜΑΡΙΑ ΔΑΒΙΔΣΩΝ, ὑπὸ ΜΕΜΝΩΝΟΣ ΜΑΡΤΖΩΚΗ
- II Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ, (συνέχεια καὶ τέλος) ὑπὸ Κ. ΜΕΣΣΑΛΑ.
- III ΗΘΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΤΕΚΝΩΝ ΕΠΙ ΤΙΝ ΓΟΝΕΩΝ, ὑπὸ Δ. ΣΩΜΕΡΙΤΗ.
- IV ΕΡΩΣ ΚΑΙ ΣΥΖΥΓΙΚΟΝ ΚΑΘΗΚΟΝ (διήγημα), μετὰφρασις Γ. Κ. ΣΦΗΚΑ.
- V ΜΥΡΙΑΝΘΕΜΟΝ.
- VI ΠΟΙΗΣΕΙΣ. ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ τοῦ ἑ. ἄσματος τῆς Κολάσεως τοῦ ΔΑΝΤΟΥ, ὑπὸ Φ. ΚΑΡΡΕΡ.—ΚΟΙΜΑΤΑΙ, ὑπὸ ΓΑΚΙΝΘΟΥ.
- VII ΛΥΣΙΣ ΑΙΝΙΓΜΑΤΟΣ.—ΑΙΝΙΓΜΑ.

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΕΙΣ.

Πᾶν τὸ ἐν τῷ «Ζακυνθίῳ Ἀνθῶνι» καταχωριζόμενον πεζὸν τε καὶ ἔμμετρον ἐστὶν ἰδιοκτησία τοῦ συγγράφοντος, ἐπομένως εἰς οὐδένα ἐπιτρέπεται ἡ ἀνατύπωσις αὐτοῦ ἄνευ προηγουμένης τοῦ συντάξαντος ἀδείας.

Η ΣΥΝΤΑΞΙΣ.

Τὸ γραφεῖον τῆς διεύθυνσεως τοῦ «ΖΑΚΥΝΘΙΟΥ ΑΝΘΩΝΟΣ» μετεκομίσθη ἐν τῇ Πλατείᾳ τοῦ «Ποιητοῦ» παρὰπλευρῶς τοῦ Ξενοδοχείου ὁ «Φοῖνιξ». Οἱ δὲ ἀνταλλάσσοντες μεθ' ἡμῶν, ἢ οἱ ἄλλως βουλόμενοι πρὸς τὴν Σύνταξιν τι ν' ἀποστείλωσι, παρκαλοῦνται ν' ἀπευθυνθῶσιν αὐτοῦ.

ΖΑΚΥΝΘΙΟΣ ΑΝΘΩΝ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΥΠΟ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΣΑΚΑΣΙΑΝΟΥ.

ΕΤΟΣ Α΄.

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1875

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ Ε΄.

ΛΟΥΚΡΗΤΙΑ ΜΑΡΙΑ

ΔΑΒΙΔΣΩΝ.

Canta carmi di foco, e sfida i guai;
Dell' incendio di Dio tu morirai.

[G. REGALDI. Il poeta].

Θέλεις, ἀναγνώστᾳ μου, νὰ μὲ ἀκολουθήσῃς εἰς ὑπερωκεάνειον ἐν μέσῳ χειμῶνι ἐκδρομὴν; ὦ! μὴ σὲ πτοήσῃ τὸ ψυχρὸν τῆς ὥρας καὶ ὁ θροῦς τῶν κροτούντων κυμάτων! Δὲν σοὶ ὑπισχοῦμαι νὰ σὲ περιπατήσω, ὡς ἄλλοι ξενιχθὲς, εἰς τὰς εὐρείας καὶ πολυασχόλους τῆς Οὐασιγκτόνος ἀγυῖας, ἢ μεταλλείον τι τῆς Καλλιφορνίας μετὰ σοῦ ν' ἀνορύξω· δὲν

πρόκειται περὶ ὁδοπορίας, τὴν πλήρως ἐν τῆς πολυπράγμονος καὶ φιλοκίμου ἐπιθυμίας σου σκοπούσης, δὲν πρόκειται περὶ πλοῦ, οὐδ' ἡ κερδοσκοπία ὤρισε τὸν σκοπὸν καὶ τὴν διάρκειαν· πρόκειται, ἀναγνώστᾳ μου, περὶ προσκυνήσεως. Ναί, ἓνα τάφον καὶ ἡμεῖς μέλλομεν νὰ προσκυνήσωμεν, τάφον ἄγνωστον ἴσως τοῖς πλείστοις, τάφον ἐγκλείοντα τὴν τέφραν μάρτυρος μὴ μνημονευομένης ἐν τῇ βίβλῳ τῆς ἐκκλησίας, ἀλλ' ἐν πάσῃ εὐγενεῖ καρδίᾳ ὡς ἐν θωμῷ ἐδρευούσης, τάφον παρ' ᾧ οἱ ἄνθρωποι δὲν ἐκτίσαν τέμενος, ἀλλὰ περὶ ὃν ἡ φύσις ἀπάσας τὰς καλλωνὰς αὐτῆς συνήγαγεν.

Ἴδου ἐνώπιον ἡμῶν τὸ πολίανδρον καὶ εὐπαγὲς Νεωβόρακον· ἴδου αἱ εὐμεγέθεις οἰκοδομαὶ, αἱ καλλιχρονοὶ κοῦραι, οἱ σπηραφῆς τῆς ἀμερικανικῆς μεγαλοπόλεως παράδεισοι· πλὴν οὐχὶ ἐνταῦθα, ἀλλ' ὀλίγον πορρωτέρω ἀνακμῆναι ἡμᾶς ὁ ζητού-

μενος τύμβος. Καὶ ὄντως αἱ μεγαλοπόλεις πλειστάκις ἀκατάλληλοι ἠλέγχθησαν ὅπως ἐν τῷ περιβόλῳ αὐτῶν ἐγκλείσῃσι τοὺς τάφους ἐκείνους, ἐν οἷς μὲν κείται τὸ θεῶς σῶμα, ἐφ' ὧν δὲ τὸ ἀθάνατον ὄνομα. Εἰς τὸ Στράτφορντ, καὶ οὐχὶ εἰς τὸ Λονδίνον, ἐκληροδότησε τὴν κόνιν τοῦ Σακσπῆρος ἐν Ἀρκουᾷ, καὶ οὐχὶ ἐν Ῥώμῃ, καθύδαίε ὁ Πετράρχης, καὶ τὸ Πλατσοβούργον, ἀντὶ τῆς Νέας Τίόρκης, ἐξέτισε τὸ σκῆνος τῆς Λουκρητίας Μαρίας Δάβιδσων.

I

Ἐν Πλατσοβούργῳ, τῇ 27 Σεπτεμβρίου 1808, λέγει ἡμῖν ἡ ἀψευδὴς καὶ πένθιμος τοῦ τάφου μαρτυρία, ἐγενήθη ἡ Λουκρητία Μαρία Δάβιδσων. Ὁ μέγας δέκατος ὄγδος αἰὼν θεοβίως τὴν ἐγέννησε, καὶ μετ' ὀκταετῆ ἐγκυμοσύνην ἔτεκεν αὐτὴν ἐν τῇ ἡβῃ αὐτῆς ἡ ἡδὴ γηράσκουσα ἡμετέρα ἑκατονταετηρίς. Πράγματι ἡ Λουκρητία μετείχε τοῦ δημιουργοῦ καὶ καινοτόμου χαρακτήρος τοῦ τελευταίου αἰῶνος, ἅμα δὲ τοῦ μεταρρυθτικοῦ καὶ βεβωβήδους τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων. Ἦτο ὁ τελευταῖος ἀσπαρμὸς τῆς δυσότητος πρὸς τὴν ἀνατέλλουσαν ἐποχὴν.

Ἐν Πλατσοβούργῳ ἐγενήθη λοιπὸν ἡ Λουκρητία. Τὸ ὄμμα αὐτῆς, μόλις εἰς τὸ φῶς ἐμβλέψκην, δὲν ἐθάμβησεν ἡ ἐρυθρὰ στολή τοῦ ἄγγελου στρατιώτου ἡ κλαγγὴ τοῦ ξενικοῦ ξίφους δὲν διέκοψεν ἀποτόμως τὸν βρεφικὸν αὐτῆς κλαυθμηρισμὸν πολίτις ἔθλους ἐλευθέρου ἐθήλασε γάλα εὐχυμον καὶ ἀρρενωπὸν, ὅπερ δὲν ἐδηλητηρίαζε τῆς δουλείας ἡ ἐχέπικρος θλίψις. Ἡ καρδία, ἐξ ἧς τὸ γάλα ἐκεῖνο ἀπέρρεεν, ἠδύνατο ν' ἀγαπᾷ τὸ βρέφος ἐκεῖνο, χωρὶς ν' ἀνηυχήσῃ περὶ τοῦ μέλλοντός του· τὸ μητρικὸν στόμα ἠδύνατο ἀφόβως νὰ τὸ ἀτπασθῇ, καθότι μετὰ τὸν ἀσπασμὸν ἐκεῖνον δὲν ἐμελλεν ἀπέλιπεν ἄραν νὰ τοξεύσῃ.

Ἐκεῖνα, ἅπερ ἡ συνθηματικὴ τῶν ἀνθρώπων γλῶσσα ὠνόμασεν ἔτη, ἔρρεον ἐν τούτοις παρὰ τῇ κοιτίδι τῆς Λουκρητίας· ἕκαστον δὲ ἀπερχόμενον κατέλειπεν αὐτῇ

τὸν στέφανον τῶν ἀνθέων του, καὶ ἀπῆγε μεθ' ἑαυτοῦ τὸ δοχεῖον τῶν δακρῶν του. Τὰ μέλη ἀνεπτύσσοντο, ἡ διάνοια ἐσχηματίζετο ἡ φύσις, ἀρεσκομένη εἰς τὸ δημιουργημά της, δι' ἐνὸς ἀσπαρμῶ ἐπὶ τοῦ παιδικοῦ ἐκείνου στόματος ἐφοίνισσε τὸ χεῖλος, ἐλείκναιε τὴν παρειὰν καὶ ἐνεφύσα τὴν μεγαλοφυΐαν.

Τετραετῆς ἤδη ἐγένετο ἡ Λουκρητία, ἀλλ' ἡ νηπιότης δι' αὐτὴν ὄχετο ἀπιούσα. Δὲν ἐπιζήτησε τὸ κοῦρον ἄλυμα τῆς τέρψεως, ἀλλὰ τὸν ἑαυτὸν σταυρὸν τῆς μελέτης· δὲν ἐπέθησε τὸν πίταγον τῆς σφριγώσης ὕλης, ἀλλὰ τὴν βέμβην τῆς οἰστηλατουμένης διανοίας. Ἀυστυχῆς κόρη! Καθ' ἣν ἡλικίαν ἀφροντις καὶ θαρρῶν ὁ ἄνθρωπος διασχίζει τὸ ἀπειρον ἐπὶ τοῦ ἀερίου πύλου τῆς χρυσταλλίδος, καθ' ἣν ἡλικίαν ὁ κόσμος ὅλος κλείεται εἰς τὸν κάλυκα τοῦ βόδου, καὶ τὸ μυστήριον τῆς φύσεως κρύπτεται ἐν τῷ ἐλατηρίῳ τοῦ παιδικοῦ πλαγγόνος, ἡ Λουκρητία ἠσθάνθη τὴν ἔνθεον ἐκείνην ἑκκχεῖαν τὴν καταβιβρωτόκουσαν τὰ σπλάγγνα τοῦ προνομίου καὶ ἀποκλήρου ἐκείνου ὄντος, ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ ὁποῖου ὁ Θεὸς ἐσώρευσεν ὄλας τὰς θεέλλας τῶν ὠκεανῶν του, ἐν τῇ κεφαλῇ τοῦ ὁποῖου ἀνέφλεξεν ὄλους τοὺς κρατήρας τῶν ἠφαιστειῶν του, καὶ ἐπὶ τοῦ μετώπου τοῦ ὁποῖου ὄλας διὰ κεραυνοῦ ἐνεκόλαψεν *Εἶσαί ποιητής!*

Βεβαίως ἡ μήτηρ τῆς δαμιονίου ἐκείνης παιδίσκης δὲν ἠδύνατο νὰ κατανοήσῃ τοὺς πόθους τοῦ ἰλιγγιῶντος ἐκείνου πνεύματος, τῆς κλυδωνιζομένης ἐκείνης καρδίας. Ἀκίνητος καὶ σιγηλὴ ἡ ἑπταετῆς κόρη ἠκολούθει τὴν πορείαν τῆς αἰθεροδρόμου νεφέλης· ἔνθεος ἠεροῦτο τὸν δούπον τοῦ καταπίπτοντος κεραυνοῦ· ἀνάρπαστος ἐθεῖτο τὴν πολύχρουν τῆς ἱριδος μαρμαρυγὴν· παρήτει τὸν στενὸν κόλπον τῆς μητρὸς, ἵνα ἐντρυφήσῃ ἐν τῷ εὐρεῖ καὶ ἀπεράντῳ τῆς φύσεως.

Καὶ ἤρξατο βεμβάζουσα· ἤρξατο ἀναγινώσκουσα, καὶ ἀποσταλάζουσα, οὕτως εἰπεῖν, ἐκ τῶν βιβλίων τὸ ζεῖδρον ἐκεῖνο μῦρον τὸ ἐκ τῶν μαρμαρῶν ἀνθέων τοῦ περελόντος, κατασκευαζόμενον.

Ἀπογαλακτισθεῖσα ὑπὸ τῆς μητρὸς ἤρξατο νὰ θηλάσῃ τὴν φύσιν ἄπασκην, καὶ ἐκ τῶν μυρίων αὐτῆς μαστῶν ν' ἀντλή τὸ γάλα τῆς ἀθανασίας. Ἐκ τῆς ἑπταετοῦς ἐκείνης χειρὸς ἀνέθορε γοργὸς καὶ κεραύνιος ὁ στίχος· ὁ στίχος, φωνὴ μυστηριώδης, σύνθημα ἀναγνωρίσεως μεταξὺ δημιουργοῦ καὶ δημιουργήματος! Ἦρξατο ἡ πάλη ἡ ἀγρία, ἡ λυσσώδης, ἡ ὀλέτερη τοῦ πνεύματος καὶ τῆς ὕλης, ὁ δὲ στίχος ἦτο τὸ κήρυγμα τοῦ μεγάλου τούτου πολέμου!

Ἄλλ' ἐκ τῶν πρώτων τούτων ποιητικῶν δοκιμῶν, οὐδὲν, ἢ σχεδὸν οὐδὲν, ἐκληροδότησεν αὐτῇ τοῖς μεταγενεστέροις· οἱ ἕξκαλλοι ἐκεῖνοι στίχοι, μετὰ πυρεσσώσεως γοργότητος αὐτοσχεδιαζόμενοι, ἀδυσωπήτως ἐπυροπολοῦντο. Ἡ διάνοια δὲν εὗρισκεν ἀκόμη τὸν πλαστικὸν τύπον τοῦ αἰσθηματοῦ καὶ τῆς ἀντιλήψεως· ὁ καλλιτέχνης κατεσκεύαζε τὸ ἀνδρείκλιόν του, καὶ μὴ εὐχαριστούμενος, κατέθηκεν αὐτὸ ὑπὸ τὴν σφύραν τῆς μετανοίας του. Ἄλλ' ἐκ τῶν πρώτων τούτων ἀγώνων ψυχῆς ὀργώτης πρὸς ἔξοδον, αὐτὴ διέσωσεν ἐπιτάφιόν τι ποίημα, ὅπερ ἑπταετῆς ἔτι συνέταξεν ἐπὶ τῷ θανάτῳ ἀηδόνος. Τὸ φιλέρημον τοῦτο πτηνὸν καιρῶς τρωθὲν προσέδραμεν εἰς τὸ κητῆριόν της, ὅπως ἀποθάνῃ ὑπὸ τὴν σκέπην τοῦ ἀμφιλαφοῦς ἐκείνου φυλλώματος· αὐτὴ δὲ, ὡς ἀντάλλαγμα τοῦ πενθαλέου ἐκείνου φίλτρου, τῷ ἀνταπέδωκεν ἐν δάκρῳ καὶ τὴν αἰωνιότητα!

II

Οἱ μεγάλοι συγγραφεῖς τῆς Ἀγγλίας καὶ ἐν γένει τῆς Εὐρώπης ἀπάτης ἀνετέμοντο, οὕτως εἰπεῖν, καθ' ἑκάστην ἐπὶ τῆς τραπέζης τῆς δωδεκαετοῦς ποιητρίας. Ὡς ἄλλος τυμβωρύχος, αὐτὴ ἀνῶρυσσε τοὺς πόθους των, τὰς θλίψεις των, τὰς χαράς των ἐκ τῶν βιβλίων των, ἐκ τῶν μικρῶν ἐκείνων τάφων, ἐνθα ἀκόμητος λυθῆναι ὁ νοῦς τοῦ μετασιάντος. Ἐτίνασσε τὴν κόνιν τῶν αἰῶνων ὅπως ἀνεύρη τὸν λησμονηθέντα ἀδάμαντα, κατήρηξετο εἰς τοὺς κευθμῶνας τῆς ἱστορίας

ὅπως ἀνακαλύψῃ τὰ λείψανα τῶν μαρτύρων τοῦ πνεύματος. Ἀναγίνωσκε μεγάλη τῇ φωνῇ τὰ ἄσματα τῶν εὐνοουμένων αὐτῆς ποιητῶν· ἔτεινε τὸ οὖς ὅπως ἐν ἐκάστῳ στίχῳ ἀκούσῃ τοὺς γόους τῆς ἀπεγνωσμένης ὀδίνης ἢ τὸ πτερυγίσμα τῆς ἀνηθώσης ἐλπίδος· τὸν ἀνεγίνωσκε δις καὶ τρίς ὅπως κατανόησῃ ἂν ὁ βύθμους ὁ τονίσκας αὐτὸν ἦτο ὁ μονότονος σταλαγμὸς τοῦ δακρύου ἢ ὁ φευγαλέος τοῦ φιλήματος· θρούλλος.

Ἐν τούτοις ἡ ἐξωτερικὴ μορφή ἐξετυλίσσετο συμφώνως τῇ ἐσωτερικῇ διαπλάτει. Ἐὰν ἡ ψυχὴ ἦτο ὁ παράδεισος, τὸ εἶλημα αὐτῆς ἦτο ὁ αἰθήρ. Μεγάλοι καὶ ἀκτινοβόλοι οἱ ὀφθαλμοὶ ἐφαίνοντο πυρῆνες δύο νέων κόσμων· θελκτικῆς καὶ ἐρατεινῆς ὁ ἐπὶ τοῦ πώγωνος λακκίσκος ἐφαίνετο μαρτυρῶν τὴν πίεσιν μακροῦ καὶ περιπαθοῦς φιλήματος· εὐρὺ καὶ λευκότατον τὸ μέτωπον ἐφαίνετο πλάξ στυλῆν ἑφ' ἧς ἴσως θεῖος δάκτυλος ἐπεφυλάσσετο νὰ χαράξῃ οὐράνιον τι ἄγγελμα πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα.

Καὶ νῦν ἤρξατο ὁ ἐνεργὸς, ὁ πηλμώδης βίος τῆς ἐξικριτικῆς ταύτης παρθένου, τοῦ, ὡς λέγει δικάσιμος τις ἰταλὸς συγγραφεὺς, μοναδικοῦ τούτου χαρακτήρος ἐν τῇ γυναικείᾳ φυσιολογίᾳ. Ὡς ἡ πρώτη ἀνάπτυξις τῆς διττῆς ζωῆς ἀγγέλλει εἰς τὴν γυναικα τὴν μητρότητα, οὕτω ἡ Λουκρητία ἀπὸ τῆς ἡλικίας ἐκείνης ἠσθάνθη ἐν ταῖς στέροις αὐτῆς σκιρτῶν καὶ πάλλον τὸ ἔμβρυον τῆς μεγαλοφυΐας. Ἐπώδυνος καὶ ὑπερφῶς κυοφορία, ἡς πολλάκις ὁ μαιευτὴρ εἶνε ὁ νεκροθάπτης! Ἄλλ' ἔπρεπε νὰ βεμβάζῃ καὶ νὰ στιχουργῇ, ἀδιόφορον ἂν τὴν ἀνέμενε ὁ στέφανος παγκοσμίου δόξης ἢ ἡ πλάξ ἀφανοῦς τάφου! Δύνημις ἀκάθετος, σφοδρῶς ἤλαυνεν αὐτὴν ἀδυσωπήτως εἰς τὴν εἰμαρμένην αὐτῆς πορείαν. Τὸ ἄνθος ὀφείλει νὰ μυροβολήσῃ μὴ συνειδὸς τὴν προσεχῆ μάρανσίν του· ὁ βύαξ πρέπει νὰ κελαρύσῃ καίπερ πρὸ τῶν στομίων τοῦ ποταμοῦ ἀποβάλλων ζῶν καὶ ὄνομα· ἡ καρδία πρέπει ν' ἀ-

γνήση, κείπερ εἰς τὸ τέμα τῆς αἰθερίου αὐτῆς πλαγίσεως ὑπολανθάνει ἢ ἀπογοήτευσίς ἢ ὀρθοῦται ὁ θάνατος!

Οὕτω λοιπὸν ἡ θεόληπτος ἐκείνη νεᾶνις ὑπέκειν εἰς τὸν μυστηριώδη αὐτῆς προορισμόν. Κατώπτευε τὸν ἥλιον ἀνατέλλοντα, ὡς ἔραστην εἰς συνέντευξιν σπεύδοντα, καὶ ἐδέχετο εὐλαβῆς καὶ ἀγαλλομένη τὴν πρῶτην αὐτοῦ ἀκτίνα, ὡς τὸ φαεινὸν αὐτοῦ φίλημα. Νομίζουσα ἴσως αὐτὸν ἄγγελον ἀκουσίως εἰς τὴν γῆν ἐπιφαινόμενον, ὅπως ἐκπληροῖ τὰς βουλάς τοῦ Δημιουργοῦ αὐτοῦ, ἀπηύθυνεν αὐτῷ στίχους μεστοῦς πάθους καὶ ἔρωτος ὅπως προτρέψῃ αὐτὸν νὰ περατείνῃ τὴν διαμονὴν του ὅτε δὲ ὁ χουσοφεγγῆς αὐτοῦ δίσκος ἔδυσεν, ὡς ἡ ἀνωρωπὴν ἔλπις, ὅπισθεν τῆς λίμνης τοῦ Champlain, ἢ οἰστρηλατούμενη παρθένος ἔκλειν ἀνακαλοῦσα αὐτὸν καὶ ἐξορκίζουσα ὅπως σκεδάσῃ τὸν προβαίνοντα ζόφον. . . . Οἶμοι! φῶς, καὶ μόνον φῶς ἐπόθει ἡ μακαρία ἐκείνη ψυχὴ! Κρίνον ἄγνὸν καὶ μυροβόλον διανοῖγον τὰ φύλλα αὐτοῦ εἰς τὴν ἡμερησίαν ἀκτίνα, καὶ ὡς ἐν ἀθυμίᾳ καὶ λύπῃ κλείον αὐτὰ, ἅμα τῆς ἀκτίνος ἐκείνης ἐκλιπούσης!

Ἄλλοτε ἔδραττε παράφρορος καὶ ἀλλοφρονοῦσα τὸν κάλαμον, καὶ ἔγραπεν. Ἡ τρομώδης χεὶρ ἐχάραιτεν ἐπὶ τοῦ χάρτου ἀστραπαίους τοὺς στίχους, ὡς ὁ κεραυνὸς χαράττει τὸν αὐλακκ αὐτοῦ εἰς τὸν αἰθέρα. Ὁ ἔμψυχος ἐκείνος κάλαμος ἐχώρει γοργὸς καὶ ἀκατάσχετος ὑπὸ τὴν λεπτοφυῆ ἐκείνην ἀλλὰ μεγαλουργὸν χεῖρα ἦτο ἡ μεγαλοφυΐα ἐν τῇ ἀσκήσει τῶν λειτουργιῶν της, ἦτο ἡ ἱεροφάντης τελοῦσα τὰ μυστήρια τῆς μεγάλης τοῦ ἔπους θεοσκείας. Ἡ φύσις, ἡ ἀνθρωπότης, τὰ στοιχεῖα ὑπέκρινον εἰς τὴν ἐπιταγὴν τῆς δαιμονίου ἐκείνης φαντασίας συνέρρουσαν ἄθροια ἐπὶ τοῦ χάρτου ἐκείνου, καὶ ἀπέτιον πειθήνια καὶ ὑποταγῆ τὸν φόρον τῆς ὑποτελείας των. Ἀλλὰ τὰ στοιχεῖα ἐκεῖνα δὲν συνήρχοντο ἐκεῖ ἐλάττημα καὶ ἱερόσυλα ὅπως κατὰ τοῦ Δημιουργοῦ αὐτῶν στασιάζουσιν οὐχὶ ἡ ποιήτρια, ἡ καλέσσα αὐτὰ, ἀπέδιδε δι' αὐτῶν τῷ Θεῷ αὐτῆς τὸν

θρόνον ὃν ὁ ἀσεβὴς σκεπτικισμὸς τῷ ἤρνεϊτο.

Ἐν τούτοις ἡ νεᾶνις ἔτρεμεν, ἀνεσκήρτα, ἐσφάδαζεν ἐκάθητο, ἠγέρετο, ἔτρεχε φρενητώσα ἀνά τὸ δωμάτιον οἱ ὀφθαλμοὶ δὲ μὲν διεσταλμένοι καὶ ἀπλανεῖς ἐφάνοντο ἐν προφητικῇ ἐκστάσει τὴν καταστροφὴν τοῦ σύμπαντος ἀτενίζοντες, ὅτε δὲ βρεμβώδει καὶ ἡμικλειστοὶ ἐφάνοντο ὑπὸ τῆς φωνῆς τῶν μακάρων ἐν νοχλεῖ ὄνειρώξει βαυκαλιζόμενοι ἢ κόμη ὠροῦτο καὶ ἐταράσσετο, ὥστε ἄλλου κόσμου πνοὴ εἰς αὐτὴν ἐνεφιλοχώρησε τὸ στόμα σπασμωδικῶς κινούμενον, ὅτε μὲν ἐκλείετο στεγανῶς, ὡς ἵνα κωλύσῃ τὴν τῆς ψυχῆς ἀπόδρασιν, ὅτε δὲ ἠνοίγετο χεῖρον ὡσεὶ μέλλον νὰ δεχθῆ τὴν ἐμφύσησιν νεᾶς! Τέλος ἡ χεὶρ κεκμηκυῖα, πεπονημένη ἐσφενδόνιζε μακρὰν αὐτῆς τὴν ἡδὴ ἄχρηστον γραφίδα ἢ κεφαλή ἠγείρετο μεγαλοπρεπῆς, καὶ δάκρυα ἄφθονα καὶ διακαῆ, ἐκ τῶν μυχαϊτάτων τῆς καρδίας ἀναθρώσκοντα, ἐβίπτιζον ἐν ἀφῶνῳ τελετῇ τὸ ἀθάνατον ἐκεῖνο τῆς φαντασίας νεογόνου! Τότε αὐτὴ τὸ ἀνήγειρε σεμνοπρεπῆς καὶ τροπαιοῦχος ἐξετίλισσεν ἐν πυρετώδει ἀπχγελία τὰς καλλονὰς αὐτοῦ ἐνώπιον τῆς μόνης αὐτῆς ἀκροατρίας—τῆς φύσεως. . .

Οἱ προσενηχθέντες φόροι ἀνταπεδιδόντο δαψιλῶς ἐν τῇ θεοσπεσίᾳ ἐκείνῃ εἰκότι ὁ ἥλιος ἀνεύρισκε τὴν δύσασαν αὐτοῦ ἀκτίνα, τὸ ἄνθος τὸ ἀποπτῶν αὐτοῦ ἄρωμα, ὁ ἄνωθρος τὸν ἀπολεσθέντα αὐτοῦ Παράδεισον. Ἀλλὰ δὲν ἔμενε πολὺ ἡ ποιήτρια ἐν τῇ ἀγέρῳ ἐκείνῃ καὶ μεγαλοπρεπεῖ στάσει. Ἡ ὕλη, οἷονεὶ διακμητρομένη κατὰ τῆς ἐπ' αὐτῆς ἀκουμένης πίεσεως, ἐγαλάρου τὰ νεύρα, ἔφαττε τὸ αἶμα καὶ παρέλυε τοὺς μύς. Λιπόθυμος καὶ σχεδὸν ἐπιθάνατος ἐρρίπτετο ἢ πρὸ μικροῦ οὐρανοδρομοῦσα ἐπὶ τοῦ πεζοῦ ἀνακλινητῆρος τοῦ δωματίου της. Τὰ μέλη ἐναρκοῦντο ἢ χεὶρ ἐκείνη, ἢ δράξασα τὸ σύμπαν, κατέπιπτε νεκρὰ καὶ χαῖνος τὸν ποιητὴν διεδέχετο ὁ ἄνθρωπος. (*)

(*) Μὴ τις ὑπολάβῃ με τερατολογεῖντα ἐν τῇ

Οὕτως ἔζη, οὕτω βαθυμῆδὸν ἐτήκετο ἢ μεγαλοφυῆς ἐκείνη νεᾶνις Ἄλλ' ἐνῶ ὁ νοῦς αὐτῆς ὄργα πρὸς τὸ ἄπειρον, ἐνῶ ἡ οὐρανοδύμων αὐτῆς φαντασία συνδιήλλαττε τὸν Πλάστην μετὰ τοῦ πλάσματος εἰς τὴν ὕψη ἀχανοῦς ἰδανικοῦ μετεωρίζομένη, ἐν τῷ νεαφῷ αὐτῆς στήθει ἤμαζεν ἢ δεικὰ καὶ ἀνέσπερος ἢ πρὸς τὴν πατρίδα στοργή. Τὸ μεγαλεπήβολον πνεῦμα δὲν ἤρκετο εἰς τὸ σύμπαν, ἀλλ' ἡ ἐρώσα καρδιά ἠγάπα τὴν γενέτειραν Ἀμερικὴν. Ἐν τῇ βρεμβώδει αὐτῆς ἐκστάσει ἐνώπιον τοῦ μεγάλου ἐκείνου ποιήματος, ὕπερ ἡ φύσις καθ' ἐκάστην ἀνείλισσε πρὸ τῶν τεθαμβημένων αὐτῆς ὀφθαλμῶν, ἀνεμιμήθηκετο πάντοτε ὅτι τὸν ἥλιον ἐκείνον, ὃν ἤθελε ν' ἀποπλανήσῃ τῆς πεπωμένης αὐτοῦ τροχιάς, ἐπεσκότισεν ἄλλοτε τῆς τυραννίδος τὸ μελάμπτερον νέφος ὅτι τὴν μινυρίζουσαν ἐκείνην λίμνην, ἢ μάλλον τὸν βρευστοποιηθέντα ἐκείνον αἰθέρα, παρ' ἣ ἐγενήθη, διυλάκωσεν ἄλλοτε δι' ἐρυθροβαφοῦς κηλίδος ἢ ἐριννῶς τοῦ πολέμου. Ἄλλ' ὑπὲρ πᾶν ἄλλο τ' ὄνομα τοῦ Οὐασιγκτῶνος ἠλέκτριζε καὶ ἐγοήτευσεν τὴν μετάρσιον ἐκείνην ψυχὴν ἐνθους ἅμα καὶ περιδεῆς προσέβλεπεν εἰς τὴν εἰκόνα τοῦ μεγάλου πολίτου, καὶ ἐκ τῶν ἀφῶνων αὐτοῦ χαρακτήρων ἐφάνετο ἀρυομένη τὰς ἐμπνεύσεις θουρίου καὶ νευρώδους ποιήσεως. Ἡ εὐπαθὴς τῆς φύσεως λάτρις ἐξηφηνίζετο ἐναντι τοῦ ἀρειμανίου τῶν πολέμων χείρου τὸ βαρύβρομον τῆς μάχης τηλεβόλον ἐσκίαζε πρὸς στιγμὴν διὰ τοῦ καπνοῦ αὐτοῦ τὸν πραῦ γελων ἄσπερα τῶν βρεμβασμῶν της. Ἐψάλλε τοὺς ἀγῶνας καὶ τ' ἀνδραγαθήματα τῶν πατέρων της ἐστηλίτευε τὰς ὀμότητας καὶ τὰς ἀτασθαλίαις τῶν τυράννων των, οἱ δὲ ἐγεροῦριοι ἐκείνοι φθόγγου ἐφυγάδευον ἐτι ἅπαξ ἐνώπιον τοῦ ἀκρωμένου τὰς ἀγγλικὰς στρατιάς, καὶ ἀνεστήλουν τὰ σύμβολα τῆς ἐλευθερίας. Ἄλλ' ἐν τῷ

μέσῳ τῆς περιδινουμένης ἐκείνης τύρβης ἠρωϊκῶν εἰκότων, ἐν πρόσωπον ἀνεκυπτε πάντοτε, περιβεβλημένον ὄλην τὴν λαμπρότητα τῆς Θεότητος τὸ πρόσωπον τοῦτο ἦτο ὁ Οὐάσιγκτων. Ἡ λύρα τῆς παρθένου ἐκείνης τῷ ἀπένευε τὴν ἄσπιλον ἐκείνην δόξαν, ἣν ἴσως πολλάκις τῷ ἠρνήθησαν οἱ σομπολιταί του τὰ δάκρυα αὐτῆς, ὅτε οἱ περὶ αὐτὴν τῇ ἡμφισβήτησαν τὴν πατρότητα τῶν ὑπὲρ αὐτοῦ εἰχωντῆς, ἀπετέλουν τοὺς στυλποτέρους ἀδάμαντας τοῦ σφάνου του οἱ παλμοὶ τῆς ἀνυποκρίτου ἐκείνης καρδίας ἐξήγγελλον τῆς ὑσεροφημίας τὴν ἀπρόληπτον γλῶσσαν.

Τοιοῦτοτρόπως ἡ Λουκρητία ἐξύμνει τὴν πατρίαν δόξαν. Ἀναφρανεῖσα μετὰ τὸν σάλον τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος, ἠδύνετο νὰ κληθῆ ἢ μετὰ τὴν θύελλαν παρήγορος ἴρις, τὸ πρῶτον μειδίαμα τῆς ἀνατελεύσεως ἐλευθερίας καὶ ἐὰν ἀληθεύῃ ὅτι τοῦ νοητικοῦ καὶ ἠθικοῦ τῶν λαῶν βίου προῖστανται πάντοτε, καθ' ἱστορικὸν νόμον, οἱ μεγάλοι ποιηταί, βεβαίως ἰθυῶν τῆς παρθένου ἐκείνης κοινωνίας ἐπρεπε ν' ἀναδειχθῆ ἢ παρθένος ποιήτρια!

III

Ἰπάρχει μία γλῶσσα ἐν τῇ φύσει, ὑπερφύης, μυστηριώδης, ἣτις ἐὰν ἠδύνατο ὠρισμένον νὰ περιβληθῆ τύπον, θὰ μᾶς ἀνεκάλυπτεν ἴσως τὸ μυστήριον τῆς δημιουργίας, καὶ, ὡς ἴχνος ἀλάναστον, θὰ καθωδήγει τὴν ἀλήτιδα ἡμῶν διανοικν πρὸς εὔρεσιν τοῦ ἀφ' οὗ ἐξετράπημεν Πλάστου. Ἡ γλῶσσα αὕτη εἶναι ἡ μουσικὴ. Αὕτη περιέχει ἐν ἑαυτῇ τὴν γυθόσυνον τῆς μακαριότητος ἐκστασιν, τὴν ἐναγώνιον τῆς ἐλπίδος συγκίνεσιν, τὴν ἀσχάλλουσαν τῆς στερήσεως ὀδύνην, τὴν πικρὰν ἠδυπάθειαν τῆς ἀναμνήσεως. Ἐκαστος ἐν τῷ βίῳ αὐτοῦ ἐδοκίμασε πάσον ἢ ἀόριστος αὕτη διάλεκτος ἀναφλέγει τὴν πεπηγυῖαν τοῦ παρελθόντος τέφραν, ἀνορύσσουσα ζωηρὰς καὶ ἐναργεῖς τὰς λησμονηθείσας ἐντυπώσεις. Τίς οἶδε μὴ ἢ ὑπ' αὐτῆς ἐπαγομένη εἰς ἡμᾶς γλυκύθυμος κατήφεια ἦναι ἢ μεμακρυσμένη

περιγραφὴ ταύτη. Ὁ θέλων νὰ πεισθῇ περὶ τῆς ἀληθείας τῶν λόγων μου, ἄς ἀναγνώσῃ ἐν οἱάδήποτε τῆς ἀμερικανίδος ποιήτριας βιογραφίᾳ τὰς ἐκτάσεις καὶ ὀδύνας τῶν νοητικῶν αὐτῆς τοκετῶν.

καὶ ἔμυτος ἀνάμνησις τῆς προτέρας ἡμῶν ἐν ἄλλῳ κόσμῳ μακαριότητος!

Τὴν ἐπιρροὴν τῆς ἀφηρημένης ταύτης ἠδύτητος ἔπρεπε νὰ ὑποστῇ καὶ ἡ Λουκρητία. Ἐξώθεν τῆς θυρίδος τοῦ δωματίου τῆς αἰολικὴ κινύρα φεγγαγομένη ἤρμηνευεν αὐτῇ ἐν ταξεραις μολπαῖς τοὺς ὑπὸ τῆς αὐραῖς κομιζομένους πρὸς αὐτὴν τῶν μακάρων πόθους (*) ἐν δὲ τῇ νυκτὶ τὸ αὐτόματον ἐκεῖνο μέλος ἐφαίνετο χροαδία ἐρώντων πνευμάτων συναυλούτων, ὡς κοινοὶ ἔρασταί, ὑπὸ τὸ παράθυρον τῆς ὑπ' αὐτῶν ἀγαπωμένης. Ἀλλ' ἐκτὸς τῆς ὄργανικῆς, ἀπερίγραπτος ἢ εἰς αὐτὴν προξενουμένη ὑπὸ τῆς φωνητικῆς μουσικῆς γοητεία καὶ ἔκστασις. Γνωστόν ἐστι ὅτι ἐν τῇ σιγῇ τῶν ἐκρινῶν καὶ ἐνάστρων ἐκείνων νυκτῶν, ὧν διάδοχον νομίζει τις οὐχὶ τὸν ἥλιον ἀλλὰ τὸν παράδεισον, ἢ ἀδελφὴ αὐτῆς, ἐπιτηδεῖα ἀοιδῶν, ἔψαλλε κατ' ἐπίμονον αὐτῆς παράκλησιν τὴν περιπαθὴ ὠδὴν τοῦ Μούαρ:

Dear harp of my country! In darkness I found thee
αὕτη δὲ ἀκρωμένη τοῦ ἄγματος τούτου ἀνεσκίρτα, ὠχρία καὶ σχεδὸν ἐλειποθύμει. Ὁ ἄνθρωπος, ὁ ἐγκαταλείπων τὸν βίον του, τῇ ἐφαίνετο πράττων τι κοινὸν καὶ ἄσχημον ἀλλ' ὁ ποιητὴς ὁ ἐκουσίως περαιομένων τὴν κινύραν του, ἢ φρικώδης αὕτη αὐτοκτονία τοῦ πνεύματος, τῇ ἐφαίνετο ὅ,τι λυπηρὸν καὶ ἀποτρόπαιον!

Τότε ἔγραψε πρὸς τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς τοὺς ἀκολούθους στίχους, οὓς ἐνταῦθα μεταγλωττίζομεν, μὴ ἀξιοῦντες ἐν τῇ πεζῇ ἡμῶν μεταφράσει ἢ ἀσθενῆ ἀντανάκλασιν τῆς μεταφραστικῆς ἐκείνης ποιήσεως νὰ μεταδώσωμεν, ἢ ὁ συνεπιτυγμένος καὶ ἀνεξάρτητος χαρακτήρ τῆς ἀγγλικῆς γλώσσης περιβάλλει ἀμίμητον δραστηριότητα.

Όταν ἡ ἑσπέρα κύκλω ἐκτείνῃ τὰς σκιάς αὐτῆς, όταν τὰ σκότη ἐξαπλώνεται ἐπὶ τοῦ οὐραίου βόλου, οὐδεὶς

(*) Ἀοικικὴ κινύρα καλεῖται νῦν, ὡς γνωστὸν, μουσικὸν τι ὄργανον ἔχον τῇ ἐνεργείᾳ βέματος ἀέρος ἐπ' αὐτοῦ διερχομένου.

δὲ ἦχος, οὐδεὶς ψιθυρισμὸς ταράττει τὴν φιλοπαίγμορα φαντασίαν

Όταν ὁ εὐρὸς καὶ χρυσόματος τῆς σελήνης δίσκος μαρμαίρῃ ἐν τῷ στεφάνωματι, ἢ δὲ φύσις ὑπὸ τῆς πραελίας ἐκείνης λαμπηρόνος φωπευομένη φαίνεται ἡρεμοῦσα ἐν ἐπισήμῳ γαλήνῃ

Όταν οἱ λογισμοὶ ἡμῶν μειωρίζονται ἄνω τοῦ κόσμου τούτου, ἄρθρον παρὶς ὅπερ ὁ κόσμος οὐτος δύναται νὰ χορηγήσῃ· ὦ! τότε, ἀδελφὴ μου, ψάλλε τὸ προσφυλὲς μοι ᾄσμα, καὶ ἐγὼ θέλω σὲ ἀκροᾶσθαι μετὰ δακρύων εὐγνωμοσύνης.

Τὸ οὐράριον ἐκεῖνο ᾄσμα ἐπὶ τῶν πτερύγων τῶν ἀγγέλων κομιζόμενον καὶ ὑπὸ τῆς προῆς αὐτῶν διαχεόμενον, ἱερόσυλον θὰ ἦτο νὰ ἐπαρληφθῇ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ τῆς ἡμέρας φωτός· ὦ ἀδελφὴ μου! ἀδελφὴ μου! ἐπαράλαβέ μοι ἔτι ἅπασι τὸ ᾄσμα ἐκεῖνο, ὅπερ δὲν θῆγέτο διὰ τὰ ὠτα τῶν θνητῶν!

Ἦτο δεκατεσσάρων ἐτῶν, ὅτε συνέταξε τοὺς στίχους τούτους· ἢ δὲ φλόξ, ἢ κατατρυχούσα αὐτὴν, ὀσμὴραὶ ἐπετεινε-ο. Ἠναγκασμένη νὰ διαμένη διαρκῶς ἐν τῷ οἴκῳ, καθὼ αἰδουμένη τὴν προσοχὴν ἣν ἐπ' αὐτὴν ἐν ταῖς ὁδοῖς ἐπεσπᾶτο ἢ ἐξαισία αὐτῆς; καλλονῆ, ἐστιχοῦργε, δι' ἐκείνου δὲ στίχου προσετίθει μίαν ἔτι βαθμίδα ὕπως ἀναβῇ εἰς τὸν Πλάστην τῆς. Πολλάκις κατεβῆκε τὰ περπατάσματα τοῦ δωματίου τῆς, ἵνα σχηματίσῃ τὸ ἠδυναθὲς ἐκεῖνο σκιόρως τὸ ἀπινδαλματίζον μετὰ τσσαύτης γραφικότητος τὴν δικνεκὴ ἐκείνην ἀντίθεσιν τὴν ἀποτελοῦσαν τὸν νόμον τῆς ὑπάρξεως καὶ τὴν βᾶσιν τῆς τέχνης. Ἐγραψε τέσσαρα ἢ πέντε ποιήματα τὴν ἡμέραν· μὴ δυνάμενης δὲ τῆς νοθρᾶς ὕλης ν' ἀκολληθῆ τὰ ὑψίβατα τῆς φαντασίας ἐκείνης ὀρμήματα, ἐπεθύμει δύο χεῖρας πρὸς ταχύτεραν τῶν ἰδεῶν τῆς ἐξωτερίκευσιν. Ἠδύνατο νὰ γράφῃ ὀρθία χωρὶς νὰ παρενοχλῆται ὑπὸ τῶν περὶ αὐτὴν γινομένων συνδιαλέξεων ἢ δ' ἔξῃς τῆς συγκεντρώσεως ὅλων τῶν νοητικῶν αὐ-

τῆς δυνάμεων ἐπὶ ἐν σημεῖον τοσοῦτον ἀπέσπα αὐτὴν τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου, ὡς τε πολλάκις, ὡς ἀνέγνω ἐν τῷ ἀγγλικῷ περιοδικῷ Quarterly Review, κέραμος πίπτων, ὄχρημα δρομαίως ἐλαύνον μικροῦ δὲν κατέθραυον τὸ δαιμόνιον ἐκεῖνο πλάσμα. Ποσάκις τὸ ἄνθος πτηθὲν ἐφυλλορρόησεν ὑπὸ τὸν πόδα τοῦ κτήνους!

IV

Ἠγάπησεν ἡ Λουκρητία; Ἡ καρδία αὐτῆς, ἀντιποιουμένη πρὸς στιγμὴν τὴν θησαυρὸν τῆς φαντασίας τῆς, δὲν ἐπειράθη δι' αὐτοῦ νὰ ἐνδύσῃ εὐδαίμονά τινα θνητὸν, ἐν αὐτῷ τέλος ἀνακαλύπτουσα τὸ ἐπὶ μακρὸν ζητούμενον ἰδανικόν τῆς; Ἐν τῷ κλύδωνι τῶν ἰδεῶν, τῶν κοχλαζουσῶν ἐν τῇ κρμινεύσει τῆς δημιουργίας, δὲν ἐπεφάνη θεοείκελον ὁμοίωμα, γοιμοποιοῦν τὰ συμφύρομενα ἐκεῖνα στοιχεῖα; Δὲν ἠσθάνθη τὸ ἄχθος τῆς μονώσεως, τὸ καὶ αὐτὸν τὸν Πλάστην ἐνοχλῆσαν, δὲν συνησθάνθη τῇ ἀνάγκῃ τῆς περιπαθοῦς ἐκείνης δύο ψυχῶν κοινωσίας, ἐν ἣ, ὡς λέγει γερμανός τις ποιητῆς, ἢ χαρὰ διπλῆ ἐστὶ χαρὰ, ἢ δὲ θλίψις ἢ μίση· ἐστὶ θλίψις; (*) Δὲν ὠρῶθη καὶ αὕτη ἐν τῇ ἀπεγνωσμένῃ ταύτῃ μονώσει ἀνάρτησι καὶ ἀγανακτοῦσα κατὰ τοῦ δημιουργοῦ αὐτῆς, αἰτουμένη λόγον τοῦ εἰς αὐτὴν ἐπιβληθέντος κλήρου, καὶ ὡς ἄλλη Κασσάνδρα τοῦ Σχίλλερ ἀσπαίρουσα ὑπὸ τὸν σταυρὸν τῆς μεγαλοφυΐας, δὲν ἔριψεν εἰς τὸν Πλάστην τὴν λύραν τῆς κράζουσα· *Nimm dein falsch Geschenck zurück!*

Ὅχι· ἡ Λουκρητία δὲν ἠγάπησεν ἰδίᾳ, ἀλλὰ συλλήβδην· ἠγάπησε τὴν οἰκογένειαν, τὴν πατρίδα, τὴν φύσιν. Τὴν οἰκογένειαν ἠγάπησε μετὰ παραδειγματι-

(*) Χάριν τῶν τῶν γερμανικῶν εἰδῶν, παρατίθημι ἐν πρωτοτύπῳ τὸ ὠραιότατον τετράστιχον, ἐξ οὗ ἐλήφθη ἡ ἄνω σκέψις.

Sei doch befriedigt oder leide,
Das Herz bedarf ein zweites Herz;
Getheilte Freud' ist doppelt Freude,
Getheilter Schmerz nur halber Schmerz.

κοῦ φίλτρου· πρόθυμος ὑπέκειν εἰς πᾶσαν αὐτῆς θέλησιν· ὑπέκλεπτεν ἀγογγύστως ὀλοκλήρους ὥρας εἰς τὴν ἀθανασίαν ὅπως δαπανήσῃ αὐτὰς περὶ τὰς ὀχληροτέρας τοῦ οἴκου φροντίδας. Μετὰ περιπαθοῦς προσοχῆς ἐφιλοτιμῆτο ν' ἀπαλλάττῃ τὴν μπερᾶ τῶν μᾶλλον ἐπιπόνων ἐργασιῶν ἐπιτελοῦσα αὐτὰς ἢ ἰδίᾳ, καὶ πολλάκις ὁ δάκτυλος ὁ ἰχνηλατήτας τὰ βήματα τῆς Θεότητος, ἠκολούθησε ταπεινὸς καὶ μικρόσχυλος τὴν τῆς βελόνης πορείαν. Ἀφελὴς καὶ ἀπείριτος πρὸς τὴν οἰκογένειάν τῆς ἐν γένει, ἐν μόνον πράγματι προσεπάθει, ἀλλὰ ματαίως, νὰ τῇ ὑποκρούσῃ — τὴν μεγαλοφυΐαν τῆς. Ἰσως ἐφοβείτο μὴ ἢ μεγάλη ἐκείνη ὑπεροχὴ ἐπισύρῃ ἐπ' αὐτὴν τὸ δέος τοῦ σεβάσμου, οὐχὶ δὲ τὴν οικειότητα τοῦ φίλτρου. Ἠθέλη ν' ἀγαπάται, οὐχὶ νὰ θαυμάζῃται· ἴσῃ ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, δὲν ἤθελε νὰ φαίνεται μεγάλη ἢ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Ἀλλ' ἴσως καὶ ἕτερόν τι αἰσθημα ἀπέτρεπεν αὐτὴν τῆς πρὸς τὰ μάλιστα περιλημένα αὐτῇ ὄντα ἀποκαλύψεως τῆς διανοίας τῆς. Ἰσως ἐμφύτως ἐφοβείτο μὴ ἢ μετάρσιος αὐτῆς ψυχὴ προσκρούσῃ εἰς τὴν χαμαίζηλον τῶν ἀνθρώπων ἀνοιαν· ἔτρεμε μὴ ἢ ὑψικέλευθος τῆς φαντασίας τῆς ναὺς εἰς τὴν ἀλίμενον ἀκτὴν τῆς ἀναισθησίας οἰκτρῶς ἐξοκείλῃ.

Πλὴν, ἐκτὸς τῶν μνησθέντων φίλτρων, εἶπον, ὅτι ἡ Λουκρητία δὲν ἠσθάνθη ἐκεῖνο ὁ κυρίως ὀνομάζομεν ἔρωτα. Ἠπατήθη· αὕτη ἠράσθη — ἐνὸς ἀστέρος. Ἐξεντλήσασα ὄλην τὴν παγὴν τῶν ἐμπνεύσεων τῆς, κενώσασα τὸ κύπελλον τῶν οἰκογενειακῶν ἀγαλλιάσεων, ἠσθάνθη ἑαυτὴν ξένην ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, τὴν ἀποστολὴν τῆς ὑπέλαβε περαιοθεῖσαν, καὶ προηλείφθη πρὸς τὴν εἰς ἄλλους κόσμους ἀνάδασίν τῆς. Ἄγγελος ἐξορισθεὶς τοῦ οὐρανοῦ ἀπῆρχετο τοῦ πρώτου τούτου σταθμοῦ τῆς ὑπερορίας του μεταβίων εἰς δεύτερον, ἀλλὰ πλησιέστερον τῆς πρώτης αὐτοῦ κατοικίας.

Τὸν μυστηριώδη τοῦτον καὶ ὑπερφυστικὸν ἔρωτα πρὸς τὸν ἀστὲρα ἢ θεοπιωδοῦσα

ποιήτρια ἀπεθνήκισεν ἐν τῷ ἀκολούθῳ ἔσχατι, ὅπερ οὐδεὶς ὁ μὴ γινώσκων ἐκ τῆθους ἐν Ἀμερικῇ καὶ ὅπερ τοσοῦτον ἐπιτυχῶς εἰς τὴν ἰταλίδα μεθρημῆνευσεν ὁ κάλαμος τοῦ διασήμεου συγγρόνου ποιητοῦ Ἀνδρέου Μαρφέν.

Στίλβων ἀστὴρ τῆς ἐσπέρας, ἀδάμα ἐπὶ τοῦ μετώπου τοῦ οὐρανοῦ σελαγιζων! Ὡ! ἐὰν τὸ πάλλων (fluttering) τοῦτο πνεῦμα ἦτο ἐλεύθερον, μεθ' ὁπόσης ὁρμῆς πρὸς σὲ θ' ἀπέπτα!

Πόσον πραῖς καὶ φαιρὸς διαλάμπεις, ὡς ἡ δῆς, ἡ διὰ τοῦ παρθένου αὐτῆς φωτὸς τὸν βωμὸν τῆς ἀρετῆς καταυγάζουσα! Βεβαίως ὁ εἰς ἄνθρωπος παρόλιος κόσμος οὐδέποτε ἠμάρτησεν, οὐδέποτε ἐλυτρώθη.

Ἐκεῖ ὄντα ἄσπικα ὡς αὐτὸς ὁ ἀήρ τοῦ οὐρανοῦ κοινοῦσιν ἀλλήλοισι τὰς χαρὰς, τὰς ἐλπίδας τῶν, ἐνῶ ἄγγελοι ἐφιπτάμενοι τὰς κινήσας τῶν κρούουσι, καὶ τὰ Σεραφίμ τὴν προστάτιδα αὐτῶν πτέρυγα ἐκτείνουσι.

Ἐκεῖ ἀρέφιοι ἡμέραι καὶ νύκτες ὑπὸ τῶν οὐρανίων ἀκτίνων φωτιζόμεναι! ἐκεῖ αἱ ὄραι, τὰ εἴη ἀθορύβως βέουσι χωρὶς ἢ ψυχῇ τὰ τ' ἀριθμῆση καὶ ἐπαδόντως τὰ τ' ἀρακαίση.

Μικρὸ ἀστὴρ τῆς ἐσπέρας, ἀδάμα ἐπὶ τοῦ κναροῦ οὐρανοῦ διαλάμπων, ὦ! μεθ' ὁπόσης ὁρμῆς θέλω δράμει πρὸς σὲ, ὅταν αὐτὴ ἢ ψυχῇ τῆς εἰρκτῆς αὐτῆς δραπετεύσῃ!

Ἀλλ' εἰς τοῦτο τὸ ὑπερανθρώπειον ἐκχέλισμα πάθους καὶ ποιήσεως ἡ ὕλη δὲν ἠδυνήθη πλέον ν' ἀντιστῇ. Τὸ ἐν τῇ κεφαλῇ αὐτῆς ἐκρηγνύμενον ἡφαιστειον ἔπρεπε νὰ καταχῶσῃ ὑπὸ τὴν λάβαν αὐτοῦ τὸ ὑποκείμενον σῶμα. Αἶφνης ἡ δεκαεπταετῆς νεανίς ἠθάνθη τὸ κενὸν ἐκείνο ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ, τὸ προσσημαῖνον τὴν δύσιν ἐκείνην τῆς ζωῆς, ἣν ὀνομάζομεν θάνατον, ἢ τὴν δύσιν ἐκείνην τῆς διανοίας, ἣν ὀνομάζομεν παραφροσύνην. Ἐγραψεν ἔτι στίχους τινὰς μεστοῦς ἀλγους καὶ ἀπογνώσεως, ἀλλὰ τὸ ἄσμα αὐτῆς δὲν ἦτο πλέον τὸ μειδίμα τῆς

νεαζούσης φύσεως· ἦτο ὁ βρόγχος τοῦ φουροραγοῦντος κόσμου.

Δὲν ἐβράδυνεν ἡ ταλαίπωρος οἰκογένεια νὰ κατανοήσῃ τὸ μέγεθος τῆς συμφορᾶς τῆς· ἀλγοῦσα καὶ περιπαθῆς ἐκκλωσε τὴν παρθενικὴν ἐκείνην κλίνην βραίουσιν αὐτὴν διὰ τῶν δακρύων τῆς· ἡ δὲ Λουκρητία ἐν τῷ τέρματι τῆς βραυχείας ἀλλ' ἐργώδους αὐτῆς πορείας ἐπέστη ὅτι ἐξ ὅλων τῶν ἐπὶ γῆς ἀγαθῶν μόνῃ ἡ ἀγάπη προπέμπει ἡμᾶς εἰς τὸ μνήμα. Ἀποφανισθεῖσα τῆς φαντασίας τῆς, συνησθάνθη ζωηρότερον τὴν ἀσθεσιν τῆς οἰκογενείας τῆς στοργῆν, ἀγέρας ἡ δὲ ἐν τῇ στοργῇ ταύτῃ ἐνόμισεν ὅτι ἠδύνατο νὰ παλαίση κατὰ τῆς εἰμαρμένης, καὶ κατὰ τοῦ πελέκεως αὐτῆς τὸν μητρικὸν ἀσπασμὸν ν' ἀντιτάξῃ. Ἦθελε νὰ ζήσῃ ἀκόμη ἐν γλυκεῖα ἰσότητι μετὰ τῶν ὁμοίων τῆς, ἀλλὰ δὲν ἐφοβήθη τὸν τάφον· τὸ φέρετρον, ὅπερ οἱ ἀσθεῖς νομίζουσι τοῦ μηδενὸς τὴν χέλυον, αὐτὴ ἐθέσσει τῆς δευτέρας ζωῆς τὴν κοιτίδα.

Καὶ ὄντως ὁ θάνατος καθ' ἐκάστην ἐχώρει πλησιέστερον, ὁ θάνατος, ὁ λυσιμέριμος οὗτος ἄγγελος τοῦ Ἰψίστου, ἀποδίδων αὐτῷ τὰ πλάσματά του, ὁ μέγιστος ἐκείνος ποιητῆς, ὁ ἐκπνευματίζων τὴν ὑπαρξιν, ὁ μεταβάλλων τ' ὄνομα εἰς ἀνάμνησιν, τὸ φίλημα εἰς προσευχὴν τὴν ἀγάπην εἰς θρησκεία! Ἡ Λουκρητία ἠσθάνθη αὐτὸν τέλος ἐπὶ τοῦ προσσημαίου αὐτῆς καθήσαντα, καὶ εἰς τὸ οὗ· αὐτῆς ὑποτονθορύσαντα τὸ σύνθημα τοῦ Πραξελείου. Τότε, ἐπὶ τοῦ στήθεος τῆς βιβλίας καὶ χειρογράφου αὐτῆς ὄλιγα, ἀκροαμένῃ τῆς μολπῆς τῆς αἰνολικῆς αὐτῆς λύρας καὶ τὸν ἀστέρων αὐτῆς ἀτενίζουσα, ἀπέθανε τὴν ἐσπέραν τῆς 27 Αὐγούστου 1825 ἐν μέσῳ τῶν πυρώδους τῶν προσφιλῶν τούτων ἀντικειμένων ἀτμοσφαιρας, ὡς ὁ φρονιξ ὁ τελευτῶν ἐν μέσῳ τῆς φλογός, ἣν διὰ τῶν κλάδων τῆς φωλεᾶς του ἀερίσπισεν!

V

Ἐγραψα βιογραφίαν; Ἐγραψα μελέτην

ὄλιγότεραν τούτων ἀκριβῶς, ἀναγκάζομαι νὰ δολογήσω. Ὡς ἐξαιρετικὴ καὶ μοναδικὴ ἀνεδείχθη ἡ μεγαλοφυΐα ἀμερικανικῆ παρθένου, τοιοῦτοτρόπως ἄλλοῖα, καίτοι ἴσως ἀνεπικρῆς, ἔπρεπε νὰ ἦ τοῦ βραχυτάτου αὐτῆς βίος ἢ ἀφήγησις. Βίος, ὡς τοιοῦτος, ἄμοιρος δραματικῶν περπαισιῶν, ἀλλ' ἐμπλεῶς ἐκτάκτων ψυχικῶν φαινομένων, βίος οὐχὶ ἐν τῇ τύρβῃ τῆς κοινωνίας ἀλλ' ἐν τῇ μονώσει τῆς μελέτης βούτας, ὁφείλει ἐξ ἀνάγκης νὰ περιβληθῇ ἐκτιθέμενος αὐστηρὰν ἐν τῇ διασκευῇ αὐτοῦ ἐνόητα. Καὶ αὐτὸ τῆς οἰκογενείας τὸ ἰσχυρὸν μόνον ἐν παρόργῳ καὶ ἐν ἀσθενείᾳ διαχρῶσαι δύνανται νὰ ὑπηρετήσῃ τὸ ἔρρυθμον καὶ τὴν ἀρμονίαν τῆς καθόλου εἰκότος. Τὸν Γολγοθᾶν τοῦ πνεύματος ἡ Λουκρητία ἀνῆλθε μόνῃ τὴν ἐν τῷ θανάτῳ ἀποθέσιν μόνῃ κατενόησε· δὲν ἔζησε μετὰ τῶν ἀνθρώπων ὅπως μετ' αὐτῶν ἐν συμπλέγματι τὴν ἀπεικονίσωμεν.

Ἡμῖν τοῖς μεταγενεστέροις κατέλιπε διακόσια ἐβδομήκοντα δύο ἔσχατα, ἔξ μεγάλα ποιήματα, τρία ἡμιτελῆ μυθιστορήματα, μίαν τραγωδίαν, ἣν δεκατριῶν ἐτῶν οὗτα συνέγραψε, καὶ τινὰς ἐπιτολάς πρὸς τὴν μητέρα αὐτῆς ἀπευθυνομένας, ὅτε ἐπ' ὀλίγον χρόνον ἐμαθῆτευσεν ἐν τῷ ἐκπαιδευτηρίῳ Villars. Ἀλλὰ καὶ αὕτη ἡ καταπληκτικὴ διψίλεια συγγραφῶν ἐν ὀλιγίστων ἐτῶν διατήρηματι δὲν μαρτυρεῖ πιστῶς τὴν μεγίστην τοῦ νοῦς αὐτῆς γονιμότητα, διότι, πλὴν τῶν στίχων τῆς παιδικῆς αὐτῆς ἡλικίας, ὅλων, ὡς εἶπομεν, πυρποληθέντων, αὕτη ἔκει τοῦλάχιστον τὸ τρίτον μέρος τῶν ὑπ' αὐτῆς ἐκάστοτε γραφομένων. Ὅθεν δικαίως εἰς τῶν ἀγγλῶν αὐτῆς βιογράφων φρονεῖ ὅτι πλὴν τοῦ Chatterton καὶ τοῦ Kirke White οὐδέποτε ἀνεφάνη τηλικαύτη καὶ τοσοῦτον πρόωρος νοητικὴ ἀνάπτυξις.

Ἐνταῦθα, ἀναγνώστῃ μου, περιουτοῦται ἡ ἡμετέρα προσκύνησις. Ἄς ἐπνεύλωμεν εἰς τὴν ἐστίαν ἡμῶν, καὶ ἄς ἀφηγηθῶμεν ὅτι ὁ τάφος τῆς παρθένου ἐκείνης ἡμᾶς ἐδίδεχεν. Ἀλλ' ἴσως σὺ θέλεις νὰ μάθῃς πῶς ἐν τῇ ἐπιστῆμῃ ἐνομάζεται ὁ μυστηριώδης ἐκείνος τῆς Λουκρητίας

ἀστὴρ, ἡ σίλβουσα ἐκείνη σφαῖρα, πρὸς ἣν καθ' ἐσπέραν ἀνῆρχοντο τῆς μεγαλοφυΐας οἱ πόθοι. Ἄγνοῶ, ἀναγνώστῃ μου, πῶς ἡ ἐπιστῆμη ἀπεκίλεσε τὸν ἀστέρων τοῦτον· γινώσκω ὅμως ὅτι ἡ τέχνη ἐν αὐτῷ διορθοῦχι κόσμον πραγματικὸν ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ θόλου κρεμάμενον, ἀλλ' ἀλληγορικὸν ἢ μᾶλλον συμβολικὸν ἀπεικόνισμα τοῦ ὑψίστου τῶν αἰσθητικῶν στοιχείων. Ὁ ἀστὴρ οὗτος, ἡ κάμινος πάσης ἐμπνεύσεως, τὸ δρμητῆρον πάσης καλλιτεχνίας, ὁ ἀστὴρ οὗτος, πρὸς ὃν διηνεκῶς ἡ ποιήτρια προσέβλεπε, καλεῖται ΠΙΣΤΙΣ!

ΜΕΜΝΩΝ ΜΑΡΤΥΡΩΚΗΣ.

ἨΘΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ.

(Συνέχεια καὶ τέλος, ὅρα φυλλάδιον δ')

Γ.

Οὐδεὶς, πεποιθῆμεν, ἀμφισβητεῖ τὴν σπουδαιότητα τοῦ ἐρ' οὐ ἐνδικαίως ἀντικειμένου· ὡς ἐκ τούτου πιστεύομεν ὅτι οὐδεὶς θὰ ἐμόρφασεν ἀναγνῶν ἐν τῷ τέλει τοῦ δευτέρου μέρους τῆς διηγετικῆς ταύτης ἐντὸς περνεθέσεως τὴν λέξιν ἀκολουθεῖν. Ὅπως δὴποτε ἡμεῖς ἔχοντες πλῆρη τὴν συναίσθησιν τῆς ἐκρήτου ἦν ὁ διδάσκαλος περιβλάσεται ἐν τῇ κοινωνίᾳ, δὲν διστάζομεν τὸ ἡμέτερον ἔργον νὰ ἐξακολουθήσωμεν.

Ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε λεχθέντων πᾶς τις ἀνμφιβόλως κατενόησεν ὅτι οἱ λόγοι ἡμῶν οὐδόλως ἀποβλέπουσι τοὺς καθηγητὰς τῶν ἀνωτέρων σχολῶν, οἵτινες δὲν ἀσχολοῦνται περὶ τὴν μόρφωσιν τῶν ἀκροαμένων αὐτῶν, οὐς εὐρίσκουσιν ἤδη μεμορφωμένους, ἀλλὰ μόνον παρέχουσιν αὐτοῖς τὸν μίτον τὸν δυνάμενον νὰ τοὺς οδηγήσῃ εἰς τὸν πολλὰς ἀδιέξοδον τῶν ἐπιστημῶν λαβύρινθον. Ἀναγκαῖοι μὲν οὐτοί, ἀλλ' ἀναγκαιότερος ὁ διδάσκαλος, διότι χωρὶς τούτου κατ' οὐδὲν χραι-

μεύουσιν εκείνοι. Ὁ μὲν ἐστὶν ἡ θάσις τῆς πυραμίδος, οἱ δὲ ἡ κορυφή.

Ὅτι δὲ ἡμεῖς δὲν ἀπατώμεθα ταῦτα λέγοντες, ἀρκεῖ ν' ἀναφέρωμεν τὸ ἐξῆς γεγονός. Ναπολέων ὁ μέγας ἐκαλέσατο ἡμέραν τινὰ τοῦ καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου, οὗτοι δὲ, ὡς εἰκός, ἔσπευσαν νὰ παρουσιασθῶσιν ἐνώπιον τοῦ τιτάνος ἐκείνου, μύρια ἐν ἐκυτοῖς διαλογιζόμενοι ὡς πρὸς τὸ αἴτιον τῆς προσκλήσεως. Ὅτε δὲ ὁ Ναπολέων εἶδε περὶ ἐκυτὸν ἀπαντασ τοὺς διασημοτέρους περὶ τὰς ἐπιστήμας τοῦ καιροῦ ἐκείνου ἄνδρας, μειδιῶν καὶ εὐπροσῆγορος εἶπεν αὐτοῖς: «ὀφείλω νὰ ὁμολογήσω εἰς ὑμᾶς, ὅτι ἂν ἐγὼ ἤμαί τι εἰς τὸν κόσμον, τὸ χρεωστώ κατὰ μέγιστον μέρος εἰς τοὺς ὁποίους ἔσχον ἐν τῇ νεότητί μου διδασκάλους. Ἦταν ὄχι μόνον καλοὶ καὶ ἀγαθοὶ διδασκαλοὶ, ἀλλὰ καὶ εὐπαιδευτοὶ τοσοῦτον, ὥστε κατενόουν τὰς ἀνάγκας μου καὶ τοιοῦτοτρόπως δεόντως με ἐξεπαίδευον. Παρκαλλῶ λοιπὸν ὑμᾶς, κύριοι καθηγηταί, ὅπως εὐαρεστηθῆτε νὰ παραδίδετε ἅπαξ τῆς ἐβδομάδος καὶ προκαταρκτικὰ μαθήματα, τοῦθ' ὅπερ δὲν σᾶς ταπεινοί, ἀλλὰ μάλλον σᾶς ἀνυψοί.» Οἱ καθηγηταὶ δὲν εἶχόν τι ν' ἀντεῖπωσιν εἰς τὴν παράκλησιν ταύτην, ἥτις ἦτο δικταγὴ, καὶ ἐπροθυμοποιήθησαν νὰ τὴν ἐπιτελέσωσιν. Πολλοῦ λόγου ἀξίαν ὀφείλει πᾶς τις νὰ θεωρήσῃ τὴν πράξιν ταύτην τοῦ μεγάλου ἐκείνου ἀνδρός, ἥτις μία εἶναι καὶ τρανὴ ἀπόδειξις περὶ τοῦ πόσον ἐνδιαφέρεται ἡ κοινωνία ἵνα ἔχῃ καλοὺς καὶ κατὰ πάντα ἱκανοὺς πνευματικοὺς τροφούς τῶν τέκνων τῆς.

Καὶ ὁ ἕτερος τῆς ἀρχαιότητος τιτάν, ὁ Ἀλέξανδρος, ἔλεγεν ὅτι ἡγάπα τὸν διδασκάλον τοῦ Ἀριστοτέλην οὐχ ἦττον τοῦ πατρὸς του, καθ' ὅσον εἰς τοῦτον μὲν ὤφειλε τὸ ζῆν, εἰς ἐκεῖνον δὲ τὸ καλῶς ζῆν ἐνῶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ Φίλιππος, ὅταν προτεκάλεσε τὸν Ἀριστοτέλην ὅπως διδάξῃ τὸν υἱόν του, ἤμειψεν αὐτὸν διὰ τῆς ἀνοικοδομήσεως τῆς πόλεως τῶν Σταγειριτῶν, πατρίδος τοῦ Ἀριστοτέλους, ἣν αὐτὸς ὁ Φίλιππος εἶχε κατεδαφίσει, καὶ

συνέλεξεν ἐν αὐτῇ ὄλους τοὺς ἔνθεν κἀκεῖθεν διασπαρέντας πολίτας ἢ καὶ ἐν δουλείᾳ διατελοῦντας, ὅπως καὶ πάλιν αὐτὴν οἰκίσωσιν.

Καὶ τί δὲν ἐπραξάν ἐν διαφόροις καιροῖς ἔξοχοι ἄνδρες, καὶ ὑπέρτατον κατεχόντες ἀξίωμα, διακυβεύσαντες ἐν χαλεπαῖς παρεστάσεσι καὶ αὐτὴν τὴν ὑπαρξίν των, ὅπως τιμῆσωσι καὶ σώσωσι τοὺς διδασκάλους αὐτῶν; Ἀναξαγόρας, ὁ διδασκαλὸς τοῦ Περικλέους ἐκείνου τοῦ δυνάμενος διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ πνεύματός του νὰ ὑπερισχύῃ πάντων, νὰ λάβῃ εἰς χεῖράς του τὰς ἡνίας τῆς ἀθηναϊκῆς δημοκρατίας, καὶ νὰ δώσῃ τ' ὄνομά του εἰς τὸν αἰῶνα ἐν ᾧ ἔζησεν, ἀμελήσας τὸ συμφέροντά του, ὅπως ὄλως ἀφιερῶθη εἰς τὰς φιλοσοφικὰς του μελέτας, κατέκειτο ἡμέραν τινὰ ἄθυμος, περὶ πάντων διωγῶν, καὶ περικεκαλυμμένος τὴν κεφαλὴν, μὴ θέλων δὲ νὰ λάβῃ πλέον ἐρώτων ὅπως οὕτω τελευτήσῃ τὴν ζωὴν τοῦ Μαθῶν τοῦτο κατὰ τύχην ὁ Περικλῆς ἔσπευσε πρὸς αὐτὸν κατατεθλιμμένος καὶ ἤρξατο θερμῶς καὶ ἐν δακρύοις νὰ τὸν παρακαλῇ ὅπως φεισθῆ τῆς ζωῆς του, οὐχὶ μόνον οἰκτεῖρων τὸν ἄνδρα, ἀλλὰ μάλλον οἰκτεῖρων ἑαυτὸν, καθὼς κινδυνεύοντα νὰ ἀπολέσῃ τοιοῦτον σύμβουλον εἰς τὰ τῆς πολιτείας. Ὅταν δὲ γενομένου τοῦ Περικλέους ἀντικείμενον φθόνου, Διοπτήτης τις τ' ὄνομα προέτεινεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ λαοῦ ἀπόφασιν, καὶ ταύτης ἔτυχε παρὰ τοῦ λαοῦ ἐκείνου, — τοῦ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πειρήσαντος μετὰ θάνατον τοῦ εὐεργέτου, — ὅπως καταδιωχθῶσιν οἱ πρεσβεύοντες ὅτι δὲν ὑπάρχει Θεὸς ἐπὶ σκοπῶν νὰ ἐνοχοποιήσῃ τὸν Περικλῆ, ὡς διδάχθέντα ὑπὸ τοῦ Ἀναξαγόρου τοῦ λίαν ἐλευθεροῦ, περὶ τὰ τοιαῦτα φρονούντος, ὁ Περικλῆς φοβούμενος μὴ δὲν δυνήθῃ νὰ τὸν σώσῃ τῆς τοιαύτης κατηγορίας, τῷ παρέσχε τὰ μέσα νὰ μεταναστεύσῃ, καὶ μάλιστα συνώδευσε αὐτὸν ἐκτὸς τῆς πόλεως, ἐπιμύλλον ποιῶν καταφανεστέρην τὴν μετ' αὐτοῦ συνάρειαν καὶ φιλίαν καὶ ἐπισφαλεστέρην τὴν ἰδίαν αὐτοῦ θέσιν. Καὶ Κρίτων ὁ τοῦ Σωκράτους μαθητῆς προσή-

κεικεν αὐτῷ τὰ μέσα ἵνα ἐξέλθῃ τῆς φυλακῆς, καὶ διέμεινε παρ' αὐτῷ μέχρι τῆς ἐσπέρης αὐτοῦ στιγμῆς, κατ' οὐδὲν λογιζόμενος τὰς ἐνδεχομένας τῆς τοιαύτης ἀπορσιώσεως συνεπειάς.

Ἰπὸ τοῦ αὐτοῦ αἰσθήματος ἐμφορούμενοι οἱ δύο τρομεροὶ σκαπανεῖς τῆς παλαιᾶς κοινωνίας, Ῥοβεσπιέρρος καὶ Μαράτος, ἰδόντες ἡμέραν τινὰ εἰς τὴν ὑπ' αὐτῶν ἐξεταζόμενον κατὰ τὸν κατὰδικασθέντων καὶ τὰ ὄνοματὰ δύο ἰσχυρῶν χρηματισθέντων διδασκάλων τῆς νεότητός των, ἔσπευσαν μεθ' ὁρμῆς ἀκαθέκτου νὰ δώσωσι διαταγὰς πρὸς ἀποφυλάκισιν αὐτῶν, καὶ ἔπεμψαν αὐτοὺς ἐπίσης ἐκτὸς τῆς Γαλλίας ὅπως τοὺς ἀπκλαζῶσι παντὸς μέλλοντος κινδύνου, πρᾶξις αὕτη ἦτις ἠδύνατο νὰ καταστήσῃ ὑποπτον τὴν φοβερὰν ταύτην δυνάμιν κατὰ τὰς ἀποφράδας ἐκείνης ἡμέρας ἐν αἷς ἢ ἐξαγρίωσις τῶν παθῶν καὶ ἡ θηριωδία τῶν τελομένων εἶχον φθάσει εἰς τὸν ὑπέρτατον βαθμὸν τῆς ἀπονοίας.

Μυρία ὅσα θὰ ἠδυνάμεθα τοιαῦτα ν' ἀναφέρωμεν παραδείγματα πλὴν θέλωμεν περιορισθῆ εἰς ὀλίγα τινὰ, ὅπως δικαιολογησώμεν, ἂν χρῆξῃ δικαιολογήσεως τὸ θέμα τοῦτο, τὴν ἐπ' αὐτοῦ ἡμετέραν μακρηγορίαν.

Ὁ αὐτοκράτωρ Τίσις Ἀντωνίνος, ὁ ἕναξ τῶν πλείστων ἀρετῶν του περικοσμηθεὶς διὰ τοῦ νέου καὶ ἐνδόξου τίτλου «Εὐσεβῆς», υἱοθετηθεὶς παρὰ τοῦ προκλήτου αὐτοῦ Ἀδριανοῦ, υἱοθέτησε κατὰ διαταγὴν τοῦτου τὸν Μάρκον Αὐρήλιον καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Λούκιον Κόμοτον διανοοῦμενος δὲ ν' ἀναθέσῃ τὴν αὐτοκρατορίαν εἰς τὸν πρῶτον, ὡς καὶ ἔπραξεν ἐν ὄρα θανάτου, μεγίστην κατέβαλε φροντίδα πρὸς ἐπαίδευσιν αὐτοῦ, διὸ ἐκάλεσεν ἐκ τῆς ἐν Συρίᾳ Χελκίδος Ἀπολλώνιον τὸν Στωϊκόν. Τούτου δὲ, ἅμα τῇ ἀφίξει αὐτοῦ εἰς Ῥώμην, προσκλήθηντος ὑπὸ τοῦ Ἀντωνίνου ἵνα μεταβῇ εἰς τ' ἀνάκτορα, καὶ ἀπαντήσαντος μετ' ἀγροχίας ὅτι ὁ μαθητῆς ὀφείλει νὰ πορευθῆ πρὸς τὸν διδασκάλον, ὁ Ἀντωνίνος διέταξε τὸν Μάρκον Αὐρήλιον, καίτοι ἐ-

πίδοξον αὐτοκράτορα, νὰ τὸν ἐπισκεφθῇ.

Καὶ παρ' ἑτέροις διδασκάλους ἐμαθήτευσεν ὁ Αὐρήλιος, παρ' ὧν ὅλων ἐδιδάχθη τὰ γράμματα, τὸ δίκαιον, τὴν φιλοσοφίαν, περιβληθεὶς καὶ τὴν τῶν φιλοσόφων τῆβεννον, καὶ οὐχὶ μόνον ἐξετίμα καὶ συνεβουλεύετο τοὺς διδασκάλους τοῦ ζῶντος, ἀλλὰ καὶ μετὰ θάνατον τοῦ τάφου αὐτῶν ἐπεσκέπτετο καὶ δι' ἀνθρώπων ἔρραινε. Ἐλεγε δὲ ὅτι παρὰ τοῦ παιδαγωγοῦ αὐτοῦ, οὗτινος ἔκλυσε πικρῶς τὸν θάνατον, ἔμαθε νὰ μὴ φατριάζῃ, νὰ ὑποφέρει τοὺς κόπους, ν' ἀρκῆται εἰς ὀλίγον, νὰ ὑπηρετῆται μόνος, νὰ μὴ ἀκροάζεται τῶν καταμνηστῶν — παρὰ δὲ τοῦ Διογνώτου, Ῥουστίκου, Ἀπολλωνίου, Σέξτου, Ἀλεξάνδρου, Μαξίμου καὶ Φρόντωνος, νὰ ἦναι ἐλεύθερος, σταθερὸς, καλοκάγαθος, ἀπέριττος, εὐπροσῆγορος πρὸς τοὺς φίλους· ν' ἀνέχεται τὴν ἀμάθειαν καὶ τὴν ἀπερικοσμίαν, νὰ μὴ ἐπιπλήττῃ τοὺς ἐσφαλμένους διαλεγομένους, νὰ ἐδελύσσεται τὸ μῖσος, τὴν ἀπάτην καὶ τὴν τῶν τυράννων ὑπουλόγητα· νὰ ἦναι μετριοπαθῆς, γλυκὺς καὶ εὐπρεπῆς τὰ ἦθη· οὐδαμῶς ἀμφορρεπῆς ἀλλ' οὔτε ταχὺς εἰς τὰς πράξεις του οὔτε βραδύς, καὶ νὰ δεσπόζῃ ἑαυτοῦ ἐν πάσῃ περιπτώσει. Τίς δὲ δύναται ν' ἀναγνώσῃ ἄνευ τῆς ἡδυτέρας συγκινήσεως τὴν μεταξὺ αὐτοῦ, τῆς αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας καὶ τοῦ διδασκάλου τοῦ Φρόντωνος ἀλληλογραφίαν; Τὴν πολυτίμην ταύτην συλλογὴν εὖρεν ὁ τοῖς πᾶσι γνωστὸς Μάν ἐν τῇ Ἀμβροσιανῇ βιβλιοθήκῃ ὑπὸ τὸν τίτλον «Φρόντων», ἡ δὲ ἀγάπη, ὁ σεβασμὸς καὶ ἡ χάρις καθιστῶσι στίλβοντα κειμήλια τὰς ἐπιστολάς ἐκείνας, ἐν αἷς ὁ αὐτοκράτωρ καὶ ὁ διδασκαλὸς συγχωνεύονται, ἵνα μὴ εἴπωμεν ὅτι ὁ μὲν ἀφανίζεται ἐν τῇ ιδιότητι αὐτοῦ ἀπέναντι τῆς τοῦ δὲ, ἥτις μεγαλύνεται καὶ ἀνυψοῦται. «Σὲ ἀσπάζονται τὰ τέκνα μου», ἔγραφον αὐτῷ ὁ αὐτοκράτωρ καὶ ἡ αὐτοκάτετρα· ὁ δὲ, «ἄσπασαι τὰ εὐτραφῆ χερύδρια καὶ πόδια αὐτῶν» ἀπήντα.

Ὅταν ὁ Κωνσταντῖνος κρατῶν τοῦ κό-

σμου μετά την ήτταν του Δικίνου ή-
θέλησε να βρσίση την νέαν πολιτικήν
ἐπὶ νέου θρησκευάματος, ὡς ἐκ τούτου δ' ἀ-
πεφάσισε να μετενέγκη τὴν αυτοκρατο-
ρικὴν ἔδραν ἐκ Ῥώμης εἰς Βυζάντιον, ὅ-
πως ἀποφύγῃ πόλιν τηρούσαν εἰτέτι ἀ-
πάσας τὰς εἰδωλοκρατικὰς παραδόσεις,
καὶ ἀνεγείρῃ ἄλλην πόλιν παρθένον ἐν
θέσει ὑγιεινῇ, εὐχερῆς ἔχουσαν τὰς συγ-
κοινωνίας, καὶ δυναμένην να ἐπιβλέπη
τὰς ἀρκτικάς τῶν ἐκροβίων εἰσβολὰς —
ἔκτισε δὲ τὴν πόλιν, εἰς ἣν ἔδωκε τ' ὀ-
νομά του, δαπννήσας ἐξήκοντα χιλιάδας
χρυσοῦ διὰ τὰ τεῖχη, τὰς στοὰς καὶ τὰ
ὑδραγωγεία, ὁ Κωνσταντῖνος, λέγομεν, ὁ
ἀρχηγέτης οὗτος τῆς μεγαλητέρας τῶν
ἐπικρασιῶν, προβαίνων εἰς τὴν διορ-
γάνωσιν τοῦ κράτους, οὐ μόνον δὲν πε-
ρημέλησε τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ λαοῦ, ἀλ-
λὰ τὴν ὑπεστήριξε, καὶ ἰσχυρῶς τὴν προ-
ήγαγεν. Ἀρκεῖ ν' ἀναφέρωμεν ὅτι θέλων
να καταρτίσῃ καὶ τὰ ἐν Γαλατία ἐκ-
παιδευτήρια, ἀπῆλλαξε τοὺς ἱετροὺς, τοὺς
γραμματικοὺς καὶ τοὺς τῆς γραμματο-
λογίας καθηγητὰς τῆς στρατιωτικῆς ὑ-
πηρεσίας, τοῦ βάρους τῆς ξενίσεως, τῶν
δημοτικῶν τελῶν καὶ ὑπουργημάτων, κα-
θόσον ταῦτα οὐδὲν παρῆχον προνόμιον
καὶ περιέβλεπεν αὐτοὺς ἀνωτέρως· λειτουρ-
γίας μεθ' ὧν συνείχοντο καὶ προνόμια
τινα ἀπηγόρευσε να καταδιώκωνται ἀδίκως
ἐπὶ δικαστηρίῳ ἢ να προσγίγηται αὐτοῖς·
ἄλλως ἀδικία· διέταξε να καταδιώκωνται
ὁ τυχὸν αὐτοὺς κωκοποιῶν, ὑποβαλλό-
μενος εἰς πρόστιμον ἑκατὸν χιλιάδων νο-
μισμάτων, ἢ δερόμενος, ἐὰν ἐτύγγανε δοῦ-
λος, ὑπὸ τοῦ κυρίου του· ἐὰν δὲ ὁ κύ-
ριος οὗτος ἦν συνένοχος, ν' ἀποτίῃ καὶ
αὐτῆς εἴκοσι χιλιάδας νομισμάτων,
τοῦ δούλου κρατουμένου ὡς ἐνέχυρον.
Κωνσταντῖνος δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ διώρισε τὸν
ὑπατον Εὐμένειον πρόταιν τοῦ ἐκπι-
δετηρίου τοῦ Αὐγουστοδοῦνου (Autun)
τούτου δὲ διατάζοντος να παραιτηθῇ τῆς
ὑπατείας, ὁ αυτοκράτωρ ἔγραψε πρὸς
αὐτὸν τάδε· «μὴ φοβῆ· αἱ νέαι σου
λειτουργίαι δὲν σὲ ταπεινοῦσι· γινώθι
δὲ καλῶς ὅτι ἡ ἐπιστήμη, ἢ ἀσπάζε-

σαι, δύναται να περικοσμήσῃ πᾶν ἀξίωμα·
οὐδεὶς δὲ δύναται να ἰσχυρισθῇ ὅτι
τὰ τοιαῦτα ἔπραττον αυτοκράτορες, οὐ-
δ' Ἀντωνῖνος, ὁ Μάρκος Αὐρήλιος
καὶ ὁ Κωνσταντῖνος, γενναῖοφρονες ἄν-
θρωποι, καὶ ἐπὶ πλείσταις ἀρεταῖς δια-
πρόνοντες, διότι ἔχομεν Οὐαλεντινιανὴν
τὸν αυτοκράτορα, ὅστις ἐνῶ ἐτέρησεν
εἰς τὴν ποίησιν, τὴν ζωγραφικὴν καὶ
γλυπτικὴν, διέταττε να κατῆ ἐν τῷ μέ-
τῳ τοῦ ἀμφιθεάτρου αυτοκρατορικοῦ τῆς
λαμηπόλεως κατηγορούμενος ἐπὶ ὑπερ-
βασίαι ἀπεφάσιζε διὰ τῶν λέξεων ὅτι
«νεύσατε αὐτὸν» ἐν πάσῃ κατηγορίᾳ, ἐπὶ
καὶ ἐν προέκειτο περὶ πινυδὸς λύσαντι-
λίαν ταχέως τὸν κύνα, ἢ περὶ τεχνί-
του κατασκευάσαντος ὠραῖον μὲν θώρακα
πλήν κατὰ τι ἐλλ πῆ ὡς πρὸς τὸ συμφο-
ρηθὲν βάρος, καὶ ἤρσκετο να βλέπη κατα-
σκευασσομένους τοὺς καταδικούς ὑπὸ τῶν
εὐνοουμένων του δῶν πελωρίων ἄρκτου
καὶ ὠνόμαζεν Ἰννοκεντίαν καὶ Χρυσοφύγη
καὶ ἐκράτει πάντοτε παρὰ τῶν δωμάτων
αὐτοῦ. Καὶ ὅμως ὁ ἀνὴρ οὗτος ἐκίλε-
σεν εἰς τὰ ἐντροπῆ ἀνάκτορα τῶν Τρι-
βήρων, ταύτης τῆς ἀρκτώσας Ῥώμης, τὸ
βορδιγάλειον ἱστορικὸν Αὐσώνιον, τὸ
προσεπικληθέντα «ἡμίμητον» ἕνεκα τῶν
εὐρυμαθείας αὐτοῦ, ὡς διδάσκαλον τοῦ
υἱοῦ του, τοῦ Αὐγουστοῦ Γρατιανοῦ.
Εὐγνωμονῶν δὲ ὁ Γρατιανὸς πρὸς τὸν
διδάσκαλόν του, ἀνηγόρευσε αὐτὸν τὰ
πρῶτον κόμητα τοῦ Παλατίου, μετὰ ταῦτα
τὰ δι' ταμίαν, ἀκολούθως τοπάρχην ἰ-
ταλίας καὶ Ἀφρικῆς, ὕστερον δὲ Γαλατίας
καὶ ἐπὶ τέλους ὑπατον μετὰ τοῦ Οὐαλεν-
τιανοῦ. Ἐγραψε δ' αὐτῷ ἐκ Συρμίου, ἐν
τῷ μέσῳ τῶν νικῶν αὐτοῦ κατὰ τῶν
ἐκροβίων. «Ἦμην ὀφειλέτης σου, καὶ ἐ-
γίνωσκον τὰς ἐπιθυμίας σου. Συμβουλεύ-
σθαι δὲ μετὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ τούτου ἐγ-
κρίναντος τὴν ἀπόφασίν μου, σὲ διορ-
ρισκ ὑπατον» δωρησάμενος αὐτῷ σὺν
νάμα τήθεννον οἶκον περιεβάλλοντο
αὐτοκράτορες κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Ἰου-
λίου τῶν. Ἐν γένει δ' ἀφωμοίου τοῦ
καθηγητῆς πρὸς τὰς ὑψηλοτέρας ἀρχὰς
τοῦ κράτους πολιτικὰς τε καὶ στρατιω-

τικὰς, καὶ ὠρίζεν ὑπὲρ αὐτῶν ἀφθόνους
προμηθείας σίτου, οἴνου καὶ ἐλαίου. Καὶ
δῶδεκα μὲν μερίδες ἀπετέλουν τὴν ἀμοι-
βὴν τῶν διδασκόντων τὴν ἄττικὴν καὶ
Ῥωμαϊκὴν γραμματικῶν, εἴκοσι δὲ καὶ τέσ-
σαρες τὴν τῶν διδασκάλων τῆς Ῥητορικῆς.
Ὁ αὐτὸς Γρατιανὸς ἔγραψε εἰς τὸν ἑ-
παρχον τοῦ πραιτωρίου τῆς Γαλατίας
τάδε. «Θέλομεν να ἴδωμεν ἐν ταῖς τῆ σῆ
ἐπιμελείᾳ ἀνατθεῖσαις ἐπαρχίαις ἀκμα-
ζούσας καὶ διαπρεπούσας τὰς μεγάλας
πόλεις ἐπὶ ἐξήχους διδασκάλους, ἀλλὰ
δὲν ἐννοοῦμεν ἵνα ἐλάσθῃ πόλις τοῦς ἀ-
μείβῃ κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτῆ.»

Συνεχίζοντες τὸ ἔργον τοῦτο δὲν θε-
ωροῦμεν ἀπὸ σκοποῦ ν' ἀναφέρωμεν καὶ
τὸ ἀκόλοθον ἄλλως πασίγνωστον ἀνέ-
δοτον. Θεοδόσιος ὁ αυτοκράτωρ οὐδὲν
παρημέλησεν ὅπως ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἀρκάδι-
ος ὁ μέλλων ν' ἀνέλθῃ ἐπὶ τὸν θρόνον
τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τύχη καλῆς ἀ-
γωγῆς καὶ παιδείας. Τούτου ἕνεκεν πα-
ρεκάλεσε καὶ αὐτὸν τὸν Πάπαν να τῷ
πέμψῃ ἄνδρα κατάλληλον πρὸς τοιοῦτον
ὑψηλὸν σκοπὸν, καὶ ὁ Πάπας ἀπέστειλεν
αὐτῷ τὸν Ἀρσένιον, διάκονον τῆς Ῥω-
μαϊκῆς ἐκκλησίας, ὃν ὁ Θεοδόσιος λίαν
φιλοφρόνως ὑπεδέξατο. Ἀναθεὶς δ' αὐτῷ
τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ υἱοῦ του, τῷ εἶπεν·
«ἐγὼ θέλω ἵνα ἀπὸ τοῦδε θεωρῆς σεκυ-
τὸν πατέρα τοῦ υἱοῦ μου μᾶλλον ἢ ἐ-
γώ». Εἰς δὲ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐπέταξε να
ὑπακούῃ μᾶλλον τὸν διδασκάλόν του ἢ
αὐτὸν, καὶ θεωρῆ ἐκεῖνον μᾶλλον ἢ τοῦ
τον πατέρα του. Μίαν δὲ τῶν ἡμερῶν
εἰσελθὼν ὁ Θεοδόσιος εἰς τὸ μελετητήρι-
ον τοῦ ἡγεμονόπαιδος, καὶ εὐρὸν τοῦτον
μὲν καθήμενος, τὸν δὲ Ἀρσένιον ὄρθιον,
διέταξε τὸν μὲν υἱὸν του να ἐγερεθῇ, τὸν
δὲ διδάσκαλον προσεκάλεσε να καθῆσθαι,
ἀπαγορεύσας τῷ Ἀρκάδιῳ να φέρῃ διαρ-
κούσης τῆς μετὰ τοῦ διδασκάλου με-
λέτης οὐδὲν τοῦ ἀξιώματός του σημεῖον,
καὶ ἐπιλέγων ὅτι ἀνάξιος θὰ ἠλέγχετο
τῆς αυτοκρατορίας, ἐὰν δὲν ἐμάνθανε
ν' ἀποδίδῃ εἰς ἕκαστον ὅτι τῷ ἀνῆκε
καὶ να ἡ εὐγνώμων καὶ εὐλαθής.

Ἐνταῦθα ὁ ἀετρεματίζομεν τὴν σει-

ρὰν τῶν παραδειγμάτων τούτων, ἵνα
μὴ ἐπὶ μακρὸν ἔτι τὸν λόγον παρα-
τείνωμεν, ἐὰν μὴ ἡ ἱστορία παρῆχεν
ἡμῖν ἕτερον καὶ ἐπιφανέστατον δείγμα
τοῦ πρὸς τὸν διδάσκαλον ὀφειλομένου
σεβασμοῦ καὶ ἀγάπης.

Τῆ 7 Μαΐου 1458 ἐγεννήθη ἐν
Οὐτρέχτ τῆς ὀλλανδίας ἐκ πατρὸς κατὰ
τινας μὲν ταπητοουργοῦ, κατ' ἄλλους δὲ
ζυθοποιοῦ, Ἀδριανὸς ὁ Φλωρέντιος, ὅστις
ἐξελέξατο τὸ κληρικὸν στάδιον. Ἀγνο-
οῦμεν τοὺς λόγους, ὧν ἕνεκεν ὀδοιπορῶν
νίκτωρ, ἐν καιρῷ χειμῶνος, κατελήφθη
ὑπὸ τῆς χιόνος, καὶ ἴσως θ' ἀπέθνησκεν,
ἐὰν κατὰ συγκυρίαν δὲν διέβαιναν ἐκεῖθεν
ἐφιππος ζωγράφος τις, ὅστις ἀκούσας
τὰς οἰμωγὰς τοῦ κινδυνεύοντος καὶ λα-
θῶν ἐπὶ τοῦ ἵππου του, ἤγαγεν αὐτὸν
εἰς τὴν ἐν Γάνδη οἰκίαν του, ὅπου ὁ
Φλωρέντιος διέμεινε γενναῖως φιλοξενού-
μενος. Ἡμέραν τινὰ περὶ τὴν δεῖλιν ἐξ-
ἤλθε τοῦ οἴκου ἵνα περιεργασθῇ τὴν πό-
λιν, περιφερόμενος δὲ ἔνθεν κἀκεῖθεν, ἀ-
φίκετο τέλος ἐνώπιον μεγαλοπρεποῦς οἰ-
κοδομῆς, ἐξ ἧς αἴρνης ἔδραμον πρὸς αὐτὸν
ὑπηρετὰι πλουσίως ἐνδεδυμένοι, οἵτινες
μετὰ μεγάλου σεβασμοῦ τὸν παρεκάλεσαν
να τοὺς ἀκολουθήσῃ. Ἐκπλαγείς ἐπὶ τῇ
τοιαύτῃ προσκλήσει, ἠρώτησεν ὁ Φλωρέν-
τιος τοὺς ὑπηρετὰς μὴ ἐκ λάθους αὐτὸν
ἀντ' ἄλλου ἐξέλαθον, πλὴν ἐκεῖνων ἐπιμε-
νόντων, ἠναγκάσθη να τοὺς ἀκολουθήσῃ εἰς
τὸν ἀνακτόριον ἐκεῖνον οἶκον, ὅπου ἀφροῦ
διήλθον διάφορα πολυτελῆ δώματα, οἱ ὑ-
πηρετὰι εἰσῆγαγον καὶ ἐγκατέλιπον αὐτὸν
εἰς αἴθουσαν ὅπου κατέκειτο κλινῆρης ὠ-
ραία τις γυνή, παρ' ἧς ἐκάθητο εὐειδῆς
νέος, ὅστις ἄμα ἰδὼν αὐτὸν τὸν ἐπλη-
σίασεν εὐσεβάστως καὶ τῷ εἶπεν. «Ἰδοὺ
γυνή χρῆζουσα τῆς ὑμετέρας πνευματι-
κῆς βοηθείας· θέλει να ἐξομολογηθῇ»
καὶ ταῦτα λέγων ἀφῆκεν αὐτὸν μόνον
μετὰ τῆς κατακλινοῦς. Ὁ ἱερεὺς ὅστις
ἐνόμιζεν ὅτι ὠνειρεύετο, προσπελάσας τῇ
γυναικὶ ἠρώτησεν αὐτὴν κατὰ τί ἠδύ-
νατο να τῇ ἀποβῇ ὠφέλιμος, αὐτῇ δὲ ὡς
παράφρων ἀνέκραξεν· «ὦ πάτερ μου, ἐγὼ
τὸν ἀγαπῶ ἐμμανῶς, ἀλλ' ἐκεῖνος δὲν

μ' ἀγαπᾷ» προσθεῖτα καὶ ἄλλα τούτοις παραπλήσια ἐν μεγίστῃ ἐξάψει νοδὸς καὶ ταραχῇ καρδίας. Πλὴν τοῦ ἐρεθισμού τοῦτου ὀλίγον κατευνασθέντος, ὁ ἱερεὺς ἐπέβηκε τὸ ἔργον του, καὶ ταυτοχρόνως εἰσήλθε πάλιν εἰς τὸ δωμάτιον ὁ νέος, ὅστις κλίνων τὴν κεφαλὴν, εὐχαρίστησε τὸν Ἀδριανὸν ἐφ' ἧ ἐτέλεσε λειτουργίαν· ἀλλ' ὅταν ὁ ἱερεὺς χαιρετῶν ἀνεχώρει, ὁ ἄγνωστος ἐκεῖνος νέος διεκοίνωσεν αὐτῷ, καίτοι μετὰ τοῦ μᾶλλον εὐγενοῦς καὶ εὐλαβοῦς ὕφους, ὅτι δὲν ἠδύνατο τοῦ λοιποῦ νὰ ἐξέλθῃ τοῦ οἴκου ἐκείνου. Ὁ πνευματικὸς ἐγίνωσκε βεβαίως οἰκογενειακὸν τι μυστήριον. Οὐδεὶς λόγος ἔσχευεν ὅπως ἐλευθερώτῃ τὸν ἐμβρόντητον κληρικὸν τῆς φιλόφρονος αἰχμαλωσίας εἰς ἣν κατεδικάζετο· ὑποκύψας δὲ εἰς τὴν ἀνάγκην κατέστη ὁ διδάσκαλος τοῦ παιδός, ὅστις ἐμελλε νὰ κληθῇ Κάρολος Α' ἐν Ἰσπανίᾳ καὶ Κάρολος Ε' ἐν Γερμανίᾳ. Ἀλλὰ τίς ἦτο ἡ κατακειμένη γυνὴ καὶ τίς ὁ παρ' αὐτῆ νεός; Ἦσαν ἄρα γὰρ Ἰωάννα ἡ Τρελλὴ καὶ Φίλιππος ὁ Ωραῖος, ἡ μὲν θυγάτηρ τῆς Ἰσαβέλλης βασιλίσσης τῆς Καστιλλίας καὶ Ἀραγωνίας, ὁ δὲ πῖδς Μαξιμιλιανὸς ἀρχιδουκὸς τῆς Αὐστρίας καὶ Μαρίας θυγατρὸς Καρόλου τοῦ Τολμηροῦ; Δὲν δυνάμεθα νὰ τὸ βεβαιώσωμεν· εἶναι ὅμως ἀληθές ὅτι ὁ ἱερεὺς Ἀδριανὸς Φλωρέντιος ἐξεπαίδευσε τὸν Κάρολον οὐ ἀπέκτησε τὴν εὐνοίαν, τὴν ἀγάπην καὶ τὸν σεβασμὸν. Τούτων ἕνεκα προεχειρίσθη εἰς τὴν τῆς Τορτώσης ἐπισκοπὴν, προτίθηται εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ Καρδινάλιου, καὶ διωρίσθη ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Καρόλου ἀντιβασιλεὺς ἐν Ἰσπανίᾳ. Ἐν Μαδρίτῃ διατελὼν ἔμαθεν ὅτι εἶχεν ἀφίχθῃ πρό τινων ἡμερῶν ζωγράφος τις, καὶ ἐκ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἐβεβαιώθη ὅτι ἦτο αὐτὸς ἐκεῖνος ὁ σώσας αὐτὸν ἄλλοτε ἀπὸ τοῦ θανάτου, καὶ ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι εἶχεν ἀνάγκην τῆς ὑπερησίας του μετεκκλήσατο αὐτὸν εἰς τὰ ἀνάκτορα. Ἐκαστος εὐκόλως δύναται νὰ κατανοήσῃ τὴν ἐκπληξίν ἅμα δὲ καὶ τὴν χαρὰν ἣν ἠθάρθησαν οἱ δύο φίλοι ἀναγνωρίζοντες ἀλλήλους, ἀλλ' οὐδεὶς δύ-

ναται νὰ φαντασθῇ τὸν θαυμασμὸν ἀμφοτέρων, ὅταν αἴφνης εἶδον εἰσερχόμενον τὸν αὐτοκράτορα Κάρολον καὶ κλίνοντα γόνυ ἐνώπιον τοῦ καρδινάλιου ἀντιβασιλέως, ὅστις μὴ γινώσκων εἰς τί ν' ἀποδῶση τὴν ταπεινὴν ταύτην συμπεριφορὰν τοῦ κραταιοτάτου τῶν τότε ἡγεμόνων, τοῦ δικαίως λέγοντος ὅτι ὁ ἥλιος οὐδέποτε δύνει εἰς τὰ κράτη του, ἐψέλλιξε λέξεις ἀκαταλήπτους, προσπίπτων τῷ αὐτοκράτορι. Ἀλλ' οὗτος ἀναχαιτίσας αὐτὸν, ἐξήγαγε τοῦ κόλπου του περγαμνὴν ἣν ἐγχειρίσας αὐτῷ ἀνεφώνησεν· «εἰς ἐμὲ ἀνήκει νὰ προσκυνήσω τὸν Ποντίφικα Ῥώμης». Πράγματι ἡ περγαμνὴ ἐκεῖνη περιεῖχε τὴν ψῆφον τοῦ ἱεροῦ τῶν καρδινάλιων συλλόγου, τοῦ ἐκλέξαντος αὐτὸν Πάπαν· τοὔτο δὲ συνέβαινε κατὰ τὸ ἔτος 1522 καὶ ἀναμφιβόλως, ὡς ἡ ἱστορία διαβεβαιῶσι, τῇ ἐπιτροπῇ Καρόλου τοῦ Ε'. Ὅθεν λαβὼν ὁ Ἀδριανὸς Φλωρέντιος τ' ὄνομα Ἀδριανὸς ΣΤ'· μετέβη εἰς τὴν ἁγίαν Ἐδρὰν, ὅπου πολλὰς ἐπὶ πνευγες μεταρρυθμίσεις εἰς τὰ κκκῶς κείμενα ἕνεκα τῆς ἐπὶ ἐννέα μῆνας τοῦ παπικοῦ θρόνου χρεύσεως, μεγίστην δὲ οἰκονομίαν εἰς τὴν διαχειρίσιν εἰσήγαγεν, ἀποβιάσας τῷ 1523.

Ἐκ τῶν παραδειγμάτων τούτων τῆς ἀφοσιώσεως καὶ τοῦ σεβασμοῦ ὃν τοσοῦτοι ἐξοχοὶ καὶ κραταῖοι ἄνδρες τῷ διδασκάλῳ ἐπεδείξαντο, γίνεται ἔτι μᾶλλον, φρονούμεν, κατάδηλος ἡ σπουδακτικὴ αὐτοῦ. Πλὴν φαίνεται μοι ὅτι τινὲς μοὶ λέγουσι· σὺ ἐμόρφωσας Ἰνδαλμου, ὅπως ἐν εὐδόμοις θυμιάμασι τὸ λατρεύσωμεν, τὸ ἀποθεώσωμεν, καθόσον ἐξ αὐτοῦ ἐξήρηται ἡ ἡμετέρα σωτηρία. Ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι ἡ κοινὴν δι' αὐτοῦ θὰ ἐσώζετο, ποῦ νὰ τὸ εὐρωμεν;

Τὰς ἀντιρρήσεις ταύτας ἡμεῖς προσβάλομεν, οὐχὶ διότι ἐνδομύχως πεπεισμεθα ὅτι καὶ ἐσκεμμένως θὰ γίνωσιν, ἀλλ' ἵνα ὑπὸ πᾶσαν ὄψιν ἐκτυλιζώμεν τὸ προκείμενον θέμα.

Ἀλλ' ἔχομεν ἀνάγκην νὰ εἴπωμεν ὅ-

τι ὁ ἄνθρωπος; ἡ κοινὴν, τὸ πᾶν ταλαιπωροῦνται, κατατρώχονται, καταπονοῦνται ὑπὸ τῆς ἀενάου καὶ πεισματώδους πάλης ἐν τε τῷ φυσικῷ καὶ τῷ ἠθικῷ κόσμῳ, ὑρισταμένης μεταξὺ δύο ἀντιθέτων καὶ ἰσχυρῶν δυνάμεων; Ἐν τῷ μέσῳ τηλικούτου ἀγῶνος ἀνικανεὶ βεβαίως νὰ πράξῃ τι ὁ διδάσκαλος, τὸ φρύγανον τοῦτο τοῦ στροβίλου, πλὴν δύναται καὶ πολὺ νὰ κατορθώσῃ καθόσον θ' ἀναπτύξῃ μὲν πάσας τὰς ἀρετὰς καὶ θὰ κατὰπνίξῃ πάσας τὰς κικίας ἐν τῇ καρδίᾳ, θὰ ἐθίσῃ δὲ τὸν νοῦν νὰ σκέπτηται ὀρθῶς καὶ εὐθυφρόνας. Ἐξ αὐτοῦ οἱ μαθητεύοντες θὰ μάθωσι ν' ἀγαπῶσι τὴν ἀλήθειαν καὶ ν' ἀποστρέφονται τὸ ψεῦδος — νὰ ὦσι μὲν εὐσεβεῖς, οὐχὶ δὲ καὶ δεισιδαίμονες — ποῖα τὰ χρέη ἅτινα ὀφείλουσι νὰ εκπληρώσωσι πρὸς τε τὸν Θεὸν, πρὸς ἑαυτοὺς καὶ τὸν πλησίον, καὶ ὁποῖα τὰ δικαιοῦματα οἷς δύναται νὰ χρασθῶσιν ἐν τῇ κοινῇ ἀνευ βλάβης τῶν ἄλλων — νὰ ἔχωσι κοσμίαν, εὐπρεπῆ καὶ ἔμφρονα τὴν συμπεριφορὰν — νὰ μὴ κατασπαταλῶσι τὸν βίον των ἐν τῇ νοηρότητι καὶ ραθυμίᾳ — νὰ ὦσι τοῦτέστιν ἔντιμοι, δίκαιοι, ἀβρόφρονες, φιλόκαλοι, φίλεργοι, ἐπιμελεῖς, ἐνὶ λόγῳ, ἐνῆρτοι. Οὐχὶ μὲν πάντες θὰ εὐδοκίμησωσι, διότι οὐδὲν τέλειον ἐπὶ τῆς γῆς· δύναται ὅμως τὸ κακὸν ἐπὶ πολὺ νὰ μετριασθῇ, τὰ παραδείγματα τοῦ καλοῦ νὰ πολλαπλασιασθῶσι, καὶ ἡ κοινὴν ν' ἀποκτήσῃ φιλοπάτριδας πολίτας, ἀγαθοὺς καὶ φιλοπόνους οἰκογενειάρχας, ἄνδρας εὐπαιδευτοὺς καὶ διαπρέποντας περὶ τὰς ἐπιστήμας καὶ τέχνας· τὸ δὲ ὠραῖον φῶλον ἐνοπριζόμενον εἰς τὰς εἰκόνας ταύτας τῆς χρηστότητος, τῆς ἀγαθωσύνης καὶ τῆς ἐνεργείας, νὰ ὑποχρεωθῇ νὰ ἐκτιμᾷ τὸν καταστάνατα ἀληθῶς σύζυγον καὶ σύντροπον τοῦ βίου του, νὰ συγκεντρώνη ἐν αὐτῷ καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ πᾶσαν φροντίδα καὶ μέριμναν· διὰ δὲ τῶν θελητῶν τῆς καλλονῆς του, τῶν χαρίτων καὶ τῆς ἀγνότητος τοῦ ἡθους του, τοῦ ἐγαρμηνίου τοῦ φθόγου

του, τῶν ὀψαυρῶν οὐς ἐγκλείει ἐν τῇ καρδίᾳ του, ἐν τῇ διανοίᾳ του, ἐν τῇ ψυχῇ του, νὰ ἦ ὄντως ἡ ἀγαλλίασις, ἡ πραμυθία, ἡ ἄσας τῆς οἰκογενείας, ἐν τῇ χαρᾷ καὶ ἐν τῇ λύπῃ, ἐν τῇ ἡρεμίᾳ καὶ ἐν τῷ κόπῳ, ἐν τῇ εὐπραγίᾳ καὶ ἐν ταῖς κακώτεσι τοῦ βίου, καὶ νὰ μὴ ἔχη κἄν πρόφασιν δικαιολογίας ὑπὲρ τῶν παρεκτροπῶν καὶ τῶν ἀνωμαλιῶν τῆς διαγωγῆς του τὰ ἐπιλήψιμα παραδείγματα τοῦ κρατοῦντος αὐτοῦ φύλου.

Ταῦτα πάντα τ' ἀγαθὰ δύναται νὰ ἐπέλθωσιν ἐν τῇ κοινῇ ἀπὸ τὸν διδάσκαλον ἐὰν οὗτος τυγχάνῃ ὡν οἶον αὐτὸν ἐσκιαγραφῆσαμεν. Καὶ ὁ τοιοῦτος δὲν εἶναι ἀπλῶς ἀπεικόνισμα τῆς ἡμετέρας φαντασίας, διότι ὑπάρχουσιν ἄνδρες κεκτημένοι τὴν ἀπαιτουμένην ἰκανότητα ὅπως τελεσφόρως τὴν ἀγωγὴν τῶν νέων ἀναλάβωσιν (*). ἄρκει ἡ κοινὴν ν' ἀνεύρῃ αὐτοὺς, νὰ τοὺς ἐκτιμῆσῃ δεόντως, νὰ τοὺς ἀναγάγῃ εἰς ἣν ἀνήκει αὐτοῖς περιωπὴν, νὰ παράσχῃ αὐτοῖς τὰ μέσα ὅπως ἀνέτως ζήτωσι, νὰ τοὺς καταστήσῃ κατὰ πάντα ἀνεξαρτήτους ἵνα ἐν γαλήνῃ νοδὸς καὶ ἡρεμίᾳ καρδίας τελέσωσι τὸ ἱερὸν ἔργον τῆς ἀναπλάσεως. Τοσοῦτον δ' εὐκολωτέρα ἀποβίβει ἡ ἀνεύρεσις τοῦ ἀνθρώπου τούτου, καθόσον δὲν εἶναι ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖον καὶ τὸ εὐρὸν τῶν γνώσεων μάλιστα ὡς πρὸς τὰ προκαταρκτικὰ παιδεύματα· ἀλλ' ὅπερ θεωροῦμεν ἀναγκαιότατον ἐστὶ πλήρης καὶ

(*) Οἱ ἀναγνώτται τοῦ «Ζακυνθίου Ἀνθῶνος» εὐρίσκουσι τρανῆν ἀπόδειξιν τῶν ὅφ' ἡμῶν περὶ διδασκάλου λεχθέντων εἰς τὸν μετὰ τριακονταῖς γλαφυρότητος καὶ βαθυνίας ἐκτιθέμενον βίον τοῦ Μουῦτσου, ὅστις ἦτο ἐξοχος συνάμα δὲ καὶ ἀτυχῆς διδάσκαλος· ἔχουσι δὲ ὑπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς των τὸν ἐπὶ τριακονταετίαν καὶ ἐπίκεινα ἐκπαιδευσαντα σκεδὸν ἕλην τὴν νεολαίαν Ζακύνθου, Λουδοβίκον καὶ αὐτὸν λεγόμενον, Μαρτζῶκην, τὸν σὺν τῇ εὐρείᾳ, ἐμ-βριθεὶ καὶ ποικίλῃ μαθησίᾳ συνεινούοντα σπάνια ἠθικὰ προτερήματα, ἀγωγὴν εὐγενῆ καὶ ἀβρόφρονα συμπεριφορὰν, καὶ ὅστις καὶ αὐτὸς εἶναι διδάσκαλος. Δὲν ἀνήκει εἰς ἡμᾶς νὰ καλήσωμεν περὶ τῆς ἀξίας τοῦ ἀνδρὸς ἧτις ἄλλως τε εἶναι πασίγνωστος· ἀλλ' ἠθελήσαμεν νὰ ποιήσωμεν μνείαν αὐτοῦ ὅπως δώσωμεν ζωσαν ἀποδείξιν ὅτι δὲν εἶναι Ἰνδαλμα ὁ ὅφ' ἡμῶν περιγραφῆς διδάσκαλος. Κ. Μ.

λεπτή διανοητική και ήθικη παιδείσις τοῦ διδασκάλου ὡς πρὸς ἐκεῖνο ἕπερ ὀφείλει νὰ διδάξῃ τοὺς νέους, τοὺς ὀργῶντας νὰ βαπτισθῶσιν εἰς τὰ νάματα τῆς σοφίας. Καὶ εἰς τοῦτο συνίσταται τὸ πᾶν, διότι οὐχὶ μόνον ὁ διδάσκαλος ὀφείλει νὰ ἐρμηνεύῃ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ τὰς ὑψηλὰς ἰδέας καὶ ἐν γένει τὸ πνεῦμα τῶν συγγραφέων ἐφ' ὧν ἐρείδεται ἡ μελέτη τῶν, ἀλλὰ καὶ τὰ ὑπ' αὐτῶν τῶν μαθητῶν συντασσόμενα τὴν ἐσθῆτα τῆς καλλιπείας καὶ ὀρθοπείας νὰ περιβιβαλλῇ, ἐνισχύων ἐν αὐτοῖς τοιοῦτοτρόπως σὺν τῷ αἰσθηματι τοῦ ὠραίου καὶ τὴν ἐξίτη τῆς λογικῆς, τῶν δύο τούτων κυριωτέρων στοιχείων τῆς νοητικῆς τελειοποιήσεως.

Νῦν δὲ ἀποτίθεμεν τὸν κάλαμον, τοῦτο μόνον ἐπιλέγοντες ὅτι ὁ πολιτισμὸς τῶν ἔθνων δὲν συνίσταται μόνον εἰς τὴν ὑλικὴν εὐτημερίαν ἀλλὰ κυρίως εἰς τὴν ἠθικὴν διαμόρφωσιν αὐτῶν· ἡ δὲ περὶ τούτου ὀλιγοῦρα εἶναι ἀτύγῃνωστον ἀμάρτημα καὶ ἀνόσιος κατὰ τῆς κοινωνίας ἐπιβουλή.

Κ. ΜΕΣΣΑΛΑΣ.

ἩΘΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

ΤΩΝ ΤΕΚΝΩΝ ΕΠΙ ΤΩΝ ΓΟΝΕΩΝ.

Οἱ εἰς τὸ ἀγνότερον ἴσως τοῦ βίου στάδιον ἀποδιδόμενοι, οἱ ἀφαιρούμενοι τὰς ἐξυτῶν δυνάμεις πρὸς προαγωγὴν τῶν κοινωνικῶν δυνάμεων, οἱ συνιστῶντες τέλος οἰκογενεῖαν, καὶ δι' αὐτῆς τὴν ὑπαρξίν τῆς ἀνθρωπότητος συνεχίζοντες, προσπαθοῦσι δι' ὑπερῶνθρώπων ἐνίοτε δυνάμεων ν' ἀναπτύξωσι τὰ προσηφιστὰ αὐτῶν τέκνα, οὐ μόνον τὰ ὑλικά αὐτοῖς μέσα παρέχοντες, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τῆς ἠθικῆς ἐξυτῶν μορφώσεως ἀτρυτῶς φροντίζοντες. Θυμωσὶς εἶναι ἡ εἰκὼν σώφρονος οἰκογενειάρχου, λατρεύοντος τὴν ἐξυτῶν σύζυγον, γαλουχοῦντος τοὺς ἀπ' αὐτῶν προσφιλεῖς βλαστοὺς, καὶ διὰ τῆς ἐρ-

γασίας καὶ τῆς μακρὰν τῶν ἀχαλινώτων παθῶν διανύσεως τοῦ βίου τοῦ ἀπεργαζομένου τὴν εὐτημερίαν τῆς ὅλης αὐτοῦ οἰκογενείας, καὶ πρὸ παντὸς τὴν τῶν τέκνων αὐτοῦ ἀνάπτυξιν τὴν ὠραίαν ὅμως καὶ τηλαυγῆ ταύτην εἰκόνα διασπᾶ ἀίφνης ἡ τῆς προνοίας ἐμφάνισις, καὶ ἰδοὺ ἀποστρεφῆται αὕτη τῶν θεμελιῶν, ἐφ' ὧν ἐστηρίζετο, ἐρημοῦται τοῦ μοχλωδεστέρου προσώπου ὑφ' οὗ ἐνισχύετο, καὶ τὴν φαιδρότητα βαθυτάτη θλίψις διαδέχεται! Ὁ πατὴρ τῆς οἰκογενείας, τὴν θλιβεράν τῶν φυσικῶν νόμων ἐπίδρασιν ὑφιστάμενος, ἀποχαιρετᾶ μετὰ στοργῆς, ἢ ἐνισχύει ἡ ἀπελπισία τῆς θέσεως, ἀποχαιρετᾶ τὴν ἱερὸν βωμὸν τῆς οἰκογενείας του, ὅστις ἀπόλλυσιν ἤδη τὸν σεπτὸν λειτουργόν του· τὴν ὀδυνηρὰν ταύτην εἰκόνα διαδέχεται ἡ εἰκὼν τῶν δικαιωμάτων καὶ συμφερόντων· ἡ σύζυγος, οἱ συγγενεῖς, οἱ ξένοι πολλάκις, τέλος αὐτὰ τὰ τέκνα διανοίγουσι τὰς ἐπὶ τοῦ πατρὸς ἢ τῆς μητρὸς δέλτους τῶν ἐξυτῶν δικαιωμάτων, ἀπ' αὐτῶν κυρίως ἀντλοῦντες τὰς πρὸς διέλευσιν τοῦ ἐπὶ τῆς γῆς βίου ἀπαραιτήτους δυνάμεις των.

Ὡς πᾶν ἔργον καὶ πᾶσα ἰδέα μετέχει τῆς ὕλης καὶ τοῦ πνεύματος, οὕτω καὶ τὸ δικαίωμα, τὴν αὐτὴν ὑφιστάμενον ιδιότητα, εἰς ὑλικὸν καὶ ἠθικὸν νὰ ἀναχθῆ δύναται· ἔχομεν ἐπομένως δικαιώματα τὴν ὕλην ἀντικείμενον ἔχοντα καὶ δικαιώματα τὴν ἠθικὴν ἀποβλέποντα. Ὅσον ἀφορᾷ τὰ ὑλικά δικαιώματα, οὐδεὶς σχεδὸν σήμερον ἀμφισβητεῖ πλέον, ὅτι τὰ τέκνα δικαιοῦνται νὰ διαδέχωνται τὴν περιουσίαν τῶν ἐξυτῶν γονέων· αἱ θεωρίαι τοῦ Προυδδῶνος καὶ τῶν ὁμοίων αὐτῶν, μόνον ἄστυλον εὖρον ἐξαλλά τινα πνεύματα, τὴν ἀργίαν εἰς ἐπιστήμην ἀνυψώσαντα, καὶ τὰς ἀπολαύσεις ὡς μόνον σκοπὸν τοῦ βίου διαγράφαντα. Τοῦναντίον αἱ θεωρίαι τοῦ Τιέρ, αἱ ἐν τῷ περὶ ἰδιοκτησίας αὐτοῦ σοφωτάτω συγγράμματι γλαφυρῶς χαρᾶσθαι, αἱ θεωρίαι αὐταὶ κατέκτησαν τὰς διανοίας τῆς ἀνθρωπότητος, αἱ δὲ πράξεις αὐτῆς κατὰ τὰς σωτηριώδεις ταύτας ἰδέας κανονίζον-

ται· ἡ κληρονομία τέλος, ὡς διάσπῃμος πρὸς ἡμῖν νομομαθῆς ἐδογματίσεν, εἶναι δικαίωμα εἰς τὴν ἠθικὴν καὶ τὴν ἀνεξαρτησίαν τοῦ ἀνθρώπου στηριζόμενον, ἡ δὲ πανταλὴς ἀπόσπασις τῆς περιουσίας ἀπὸ τοῦ οἰκείου εἶναι ἡ ἐσχάτη ἀσπλαγχνία.

Ταῦτα ἐν συντόμῳ περὶ τῶν ὑλικῶν δικαιωμάτων, διότι δὲν πρόκειται περὶ αὐτῶν ἐν τῇ ὑπ' ὄψιν μελέτῃ, ἀλλὰ περὶ τῶν δικαιωμάτων τῶν ἠθικῶν. Ἡ ἱκανότης, ἡ τιμὴ, τὸ καλὸν λεγόμενον ὄνομα, ὅλα ἐκεῖνα τὰ προσόντα τέλος τὰ σχετικῶς τέλειον ἐπικουμοῦντα ἀνθρώπου, μεταβαίνουσι ταῦτα καὶ εἰς τὰ τέκνα; ἢ κἀλλίον, δικαιοῦνται τὰ τέκνα ν' ἀποκτώσιν παρὰ τῶν οἰκείων, παρὰ τῆς κοινωνίας, παρὰ τοῦ ἔθνους; αὐτοῦ τέλος, δικαιοῦνται ν' ἀποκτώσιν, λόγῳ τῶν πατρικῶν αὐτῶν προσόντων, τὴν ὑπόληψιν καὶ τὸν σεβασμὸν αὐτῶν;

Μόνῃ ἡ ἔρευνα τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, αὕτη μόνῃ ἐπαρκεῖ νὰ πείσῃ, ὅτι τὰ ἠθικὰ ταῦτα δικαιώματα, ὡς ἀναποσπάστως τῷ προσώπῳ συνδεδεμένα, δὲν δύνανται, ὡς τὰ ὑλικά, ὡς ἡ περιουσία νὰ μεταβιβάσθῃ καὶ εἰς τὰ τέκνα αὐτῶν. Βεβαίως ἡ ὑπόληψις τὸ ἀγαθὸν ὄνομα τῶν γονέων, καὶ ἐν τῷ μέλλοντι ἐπικουμῆ τὴν ἀπ' αὐτῶν γενεάν, οὐχὶ ὅμως καὶ ὁ ὀρισμένον πρόσωπον τῆς γενεᾶς, διότι ἂν τέκνον τι, ὀρισμένον φέρον ὄνομα, στηριζόμενον ἐπὶ τοῦ ἀστηρίχτου συνήθους στηρίγματος τῶν γονέων, ἐκτραπῆ τῆς εὐθείας ὁδοῦ, ἐπιδοθῆ δὲ εἰς ἔργα κλονίζοντα τὴν ἐλπίδα τῆς ἐντίμου ὑπάρξεως αὐτοῦ, εἰς τί δύναται νὰ ὠφελήτῃ αὐτῷ ἡ τῆς πατραγαθίας ἐπίκλησις! εὐχερστερὰ εἶναι ἡ ἀπόδειξις τῆς μὴ τῶν ἠθικῶν δικαιωμάτων εἰς τὰ τέκνα μεταβιβάσεως, ἂν ἀπὸ τοῦ χρηστοῦ ὀνόματος καὶ τῆς ὑπόληψεως, μεταβῶμεν εἰς τὸ στάδιον τῆς ἱκανότητος, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ θεωρηθῆ ὑπὲρ πᾶν ἄλλο προσωπικόν. Ὁ παντὸς ὀρισμένου τέκνου ἀναψέτῃ εὐλογισιᾶς ποιητῆς ἢ θεολόγου φιλόσοφου, ἢ ἔσχατος πολιτικοῦ· τίς μαγικὴ Μωῦσιος ῥάβδος δύναται νὰ μεταβιβάσῃ τὰ ἔξο-

ΖΑΚ. ΑΝΘ. ΕΤΟΣ Α'.

χα ταῦτα τοῦ πατρὸς προτερήματ' εἰς τὰ ἑαυτοῦ τέκνα; καὶ ὅμως ὑπάρχουσιν ἀνθρώποι, ἐπὶ τῆς ἀνατροφῆς στηριζόμενοι, ὅτι δύνανται τὰ τέκνα νὰ καταστῶσι τῶν γονέων ἀντάξια, ὑπάρχουσι δὲ καὶ τέκνα, τοσαύτην περὶ τῆς ὑπ' ὄψιν διαδοχῆς πεποίθησιν ἔχοντα, ὥστε καὶ αὐτὴν τὴν μελέτην θεωροῦσι περιττεύουσαν, διότι ἀρκούντως ἐνεργεῖ ἡ τῆς φύσεως καὶ τοῦ αἵματος δύναμις! Τὸ χεῖριστον ὅμως πάντων εἶναι, ὅτι τέκνα ἐνδόξων ἢ εὐυπόληπτων γονέων, ἐκτρεπόμενα εἰς πράξεις ἀμαυρούσας τὸ ἑαυτῶν ὄνομα, ἔχουσι τὴν ἀπαίτησιν νὰ τιμῶνται ὑπὸ τῆς κοινωνίας καὶ τοῦ ἔθνους; μόνον τίτλον πρὸς τοῦτο προσάγοντας, τὰς πατραγαθίας καὶ τῶν γονέων τὸ ὄνομα! ἔγνωρίσμεν ἀτυχῶς ἐν Ἀθήναις γόνον ἐνδόξου τῆς πατρίδος ἡμῶν οἰκογενείας, κυλιόμενον ἀπαύστως ἐπὶ τοῦ σταδίου τῶν παθῶν καὶ τῆς ἐσχάτης ἐξαχρειώσεως, ἔρημον φιλοτιμίας, ἀδαῆ παιδείας καὶ τῶν στοιχειωδεστέρων ἐπιγνώσεων, διοριζόμενον ὅμως ὑπὸ τῶν ἐκείνου κυβερνήσεων εἰς ἐπιζήλους δημοσίας θέσεις, μισθούμενον, πλὴν οὐδέποτε ἐργαζόμενον, ἀπαιτοῦντα δὲ παρὰ τῆς κοινωνίας ὅτων ἀκριβῶς ἦτο ἀνάξιον· τὸ θλιβερώτερον δὲ ὅλων, ὅτι καὶ αἱ κυβερνήσεις καὶ πολλὰ τῆς κοινωνίας μέλη τῶν πατραγαθίων τὸ ἐμβλημα πρὸς δικαιολόγησιν των, δι' ἣν παρεῖχον ὑποστήριξιν, προσῆγον ἐν Ἑλλάδι κυρίως, λόγῳ τῆς προσφάτου ἐπικρασίας, τοσοῦτον συνεχῶς ἡ τῶν πατραγαθίων ἐπίκλησις ἀναφκίνοισι, ὥστε πολλὰ θέσεις, τὰς ὁποίας ἄνδρες νουεργεῖς καὶ σπουδαῖοι, τὸν βίον αὐτῶν εἰς μελέτας διανύοντες, συμφέρων τῇ πατρίδι ἦτο, αὐτοὶ νὰ κατέχωσι, κατέχονται ἐνίοτε καὶ σήμερον ἐτι ὑπὸ τῶν μᾶλλον ἀκαταλλήλων, λόγῳ τοῦ γελοίου ἐπιχειρήματος τῆς τῶν πατραγαθίων ἱκανοποιήσεως! Δὲν ἀξιοῦμεν οὖν αἱ ὑπηρεσίαι τῶν ἀνδρῶν τῆς ἐπικρασίας πρέπει νὰ μείνωσιν ἀνευ ἀμοιβῆς, ἀνευ τινὸς ἱκανοποιήσεως φρονοῦμεν ὅμως ὅτι τὰ πρὸς τοῦτο μέσα πρέπει νὰ μὴν ἐξέρχονται τῶν ὀρίων τῶν

τιμαλφεστέρων συμπερόντων τῆς πατρίδος· προτιμώτερον νὰ ἱκανοποιῶνται τὰ τέκνα τοιούτων ἀνδρῶν δι' ἀδρόστατων συντάξεων, πρὸς νὰ διορίζωνται εἰς ὑψηλὰς θέσεις, ἀπαιτούσας ἔξοχον διάνοιαν, ἀκριβῆ τῶν πραγμάτων ἐκτίμησιν, καὶ τὰς εἰς τοιαύτας θέσεις ἀπαιτούμενας γνώσεις· ὁ λόγος πατραγαθῶν διορισμὸς εἰς τοιαύτας θέσεις ἐκτίθησιν εἰς κίνδυνον τὰ τιμαλφεστέρων πολλάκις τῆς πατρίδος συμπερόντα, ὥστε οἱ πατέρες τοιούτων τέκνων εἰργάσθησαν μόνον, ὑπὲρ τῆς ὑπὸ τῶν ἰδίων αὐτῶν τέκνων ἐκμηδενίσσεως τῆς πατρίδος αὐτῶν! Ἡ ἰδέα ἔθεν τῆς διαδοχῆς τῶν ἠθικῶν δικαιωμάτων ἀπὸ τῶν γονέων καὶ εἰς τὰ τέκνα μεγάλως ἐπικρατεῖ ἐν Ἑλλάδι, δύναται δὲ εὐλόγως νὰ καταταχθῆ εἰς τὰ οὐχὶ ἀκίνδυνα, νοσήματα αὐτῆς. Τρανωτάτην ἀπόδειξιν τῆς ἐκτεθείσης ἀληθείας παρέχει τὸ ἐπόμενον περιστατικὸν τὸ ὁποῖον διηγήθη ἡμῖν ἀνώτατος τῆς Θεμίδος λειτουργὸς. Νέος τις, διατρέγων τὸ 25ον ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ, ἀνήκων εἰς οἰκογενεῖαν ἣτις ὁμολογουμένως πολλὰς τῆ πατρίδι κατὰ τὸν ἀγῶνα αὐτῆς ὑπηρεσίας προσήνεγκε, διέπραξε φόνον ἐξ ἀμελείας, ὡς ἔλεγεν, ἀληθῶς ὅμως εὐρεθεὶς εἰς βρασμὸν ψυχικῆς ὀργῆς· ὁ Εἰταγγελεὺς τυχὼν ἐπ' αὐτοφώρῳ σχεδὸν τοῦ ἐγκλήματος διέταξεν αὐθωρεῖ τὴν σύλληψιν αὐτοῦ· ὁ νέος ἀνθίστατο ἐπιμόνως καὶ μετὰ κυνικῆς ἀνικιδείας, λέγων «ἐμεῖς ἐκάμαμεν τὸ ἔθνος καὶ ἂν φρονεῖτωμεν καὶ ἕναν ἄνθρωπον, πρέπει νὰ τιμωροῦμεθα καὶ ἡμεῖς; Δι' ἡμᾶς πρέπει νὰ παραβλέπη ὁ νόμος χάριν τῶν ὑπηρεσιῶν ἃς περὶ ἑσέως οἱ γονεῖς μας κατὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν αὐτοῦ!» Τοιαῦται ἰδέαι ἐπικρατοῦσιν ἐν Ἑλλάδι πρὸς πολλοῖς καὶ τοιαύτην ἀπαιτοῦσιν ἱκανοποίησιν τῶν ὑπηρεσιῶν αὐτῶν. Εἶναι μὲν ἀληθές, ὅτι τὸ εἰρημένον συμβῆν παριστά τι ἕκτακτον, εἶναι ὅμως πλεόν ἢ ἀληθές, ὅτι πάντες σχεδὸν, ἐκτὸς ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων, οἱ καταγόμενοι ἀπὸ γονέων ὑπηρετησάντων τὴν ἑαυτῶν πατρίδα κατὰ τὰς κρίσεις αὐτῆς στιγμῆς,

ἀπαιτοῦσι τιμὰς καὶ προνόμια ἐπὶ τῶν πατραγαθῶν στηριζόμενοι, ὀλίγον φροντίζοντες περὶ τῆς οὐσιώδους μορφώσεως αὐτῶν. Ἄν ἐξετάσωμεν ὁποῖα ἀπέβησαν τὰ τέκνα, τῶν μεγάλων τῆς ἐπαναστάσεως ἀνδρῶν, θέλομεν δυστυχῶς ἀποδείξει, ὅτι κατὰ τὰ τρία τέταρτα κατήνησαν ὅλως κοινοὶ καὶ ἐλαχίστης σπουδαιότητος, τινὲς δ' αὐτῶν καὶ πρότυπα κηφῶν ἐν τῇ ἑλληνικῇ γῆ· τοιαύτην δυστυχῶς ὀλεθρίαν ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν τέκνων ἔνασκει ἡ ἐπικράτησις τῆς ἰδέας τῶν πατραγαθῶν. Εἰς μίτην τὸ σύνταγμα διαγράφει τοὺς τίτλους, ἀναγνωρίζον ἐμμέσως ὡς μόνην ὑπεροχὴν τὴν ἀτομικὴν ἱκανότητα, καὶ τὴν διὰ τῶν ἰδίων δυνάμεων ἀνύψωσιν καὶ προαγωγὴν ἐν ταῖς καρδίαις πολλῶν τῶν ἑλλήνων ἐπικρατεῖ ἀντίθετος ἰδέα τῆς ὑπὸ τοῦ συντάγματος καθιερουμένης φητικῆς.

Ἰπάρχει παρὰ τοῖς Σίναις νόμος δι' οὗ οἱ γονεῖς ἀπολαύουσι τιμῶν καὶ ὑπολήψεως, ὅταν τὰ τέκνα αὐτῶν ἀποβῶσιν ἡγεμόνες καὶ πολῖται καὶ προάγονται ἕκαστος κατὰ τὰς ἐμφύτους δυνάμεις αὐτῶν· αἱ δὲ πρὸς τοὺς γονεῖς τιμῆς εἰσιν ἐπὶ τοσοῦτον ἀνώτεροι, ἐφ' ὅσον τὰ τέκνα αὐτῶν, ὡς ἐκ τῆς ἀρχικῆς αὐτῶν θέσεως ἐπὶ μᾶλλον προάγονται. Ὁ νόμος οὗτος στηρίζεται ἐπὶ τῆς ὀρθοτάτης ἰδέας, ὅτι διὰ ν' ἀποβῶσι τοιαῦτα τὰ τέκνα, ἐπενήργησε σπουδαίως ἡ ὑπὸ τῶν γονέων δοθεῖσα ἀνατροφὴ δίκαιον ἐπομένως εἶναι ν' ἀμείβωνται καὶ ὑπὸ τῆς πολιτείας οἱ τοιοῦτοι πολῖταις ἀπεργάζομενοι δύνανται εἰς ἐνταῦθα νὰ παρατηρήσῃ ὅτι ἡ ἀνατροφὴ ἐλαχίστην ἔνασκει ἐπιρροὴν, καθόσον ἔχομεν παραδείγματα ὅσα πολλὰ τέκνα, καίτοι ἐπιμελῶς ἀνατραφέντα, δὲν ἀπέβησαν ἀντάξια τῆς δοθείσης ἀνατροφῆς. Τοῦτο βεβαίως στηρίζεται ἐπὶ τῆς πείρας, καὶ ἕκαστην δὲ σχεδὸν ἀλήθειαν αὐτοῦ ἐνισχύεται· ἀλλὰ τίς δύναται νὰ διαμφισβητήσῃ τὴν ἐπὶ τῆς μορφώσεως ἐπιρροὴν τῆς ἀνατροφῆς; Τὰ ἐννεκία παραδείγματα, ἢ ἀνάγονται εἰς ἄλλην πηγὴν, ἢ παρίστανται ὡς ἐξαιρέσεις, τοῦ κανόνος τὴν ὑπερβίον βεβαιουσαί

σπουδαίον εἶναι τὸ παράδειγμα τὸ ἐφαρμοζόμενον ἐπὶ τῶν ἀδελφῶν ἰσχυρίζονται ὅτι ἐν τινι οἰκογενεῖα ὑπάρχουσι δύο ἢ πλείονα τέκνα· ὡς τῆς αὐτῆς οἰκογενείας βλαστοὶ, ἀναπτύσσονται ὑπὸ τὸ αὐτὸ σύστημα, τῆς αὐτῆς ἐν γένει ἀπολαύουσιν ἀνατροφῆς· ἐν τούτοις τὸ μὲν ἀναδεικνύεται ἀντίθετον τοῦ ἑτέρου, ἡ δὲ ἀντίθεσις δὲν ἔχει βεβαίως πηγὴν τὴν φυσικὴν ιδιότητα τοῦ ἀτόμου· πῶς λέγουσιν ἐπέρχεται τοιοῦτον ἀποτέλεσμα; Ἄρα δὲν εἶναι ἡ ἐπιρροὴ τῆς ἀνατροφῆς ἡ μορφοῦσα τὰ τέκνα· οἱ ταῦτα ὅμως ἰσχυρίζονται λίαν προχειρῶς ἀπεργάζονται τὴν ποικίλην ἕλκιν τοῦ θέματος αὐτῶν. Ἀκριβέστερα ἐρευνᾷ καταδεικνύουσιν, ὅτι τὰ τῆς αὐτῆς οἰκογενείας τέκνα συνήθως μορφοῦνται κατὰ τὸν αὐτὸν σχεδὸν τρόπον, μόνη δὲ διαφορὰ ὑφίσταται ὡς πρὸς τὰς φυσικὰς ιδιότητας, αἵτινες ὁμολογουμένως διαφεύγουσι τὴν ἐπίρροισιν τῆς ἀνατροφῆς. Ἄν ἐπίστευε τέκνα τῆς αὐτῆς οἰκογενείας ἀντιθέτως μορφοῦνται, τοῦτο προέρχεται καὶ ἐκ τῆς διαφόρου καταστάσεως εἰς ἣν πολλάκις οἱ γονεῖς εὐρίσκονται, ὅτε ἀνατρέφουσι τὰ τέκνα αὐτῶν. Ἰπεθίσωμεν γονεῖς εὐτυχεῖς ἀποκτώντας τέκνα· μετὰ τινα ἔτη ἀπεχθεῖς περιστάσεις καθιστῶσιν αὐτοὺς δυστυχεῖς, περκαύονται αἱ δυνάμεις τῶν, περιορίζονται τῆς ἀνατροφῆς τὰ μέσα, καὶ αὐτὴ τέλος ἡ ἐπιτήρησις, ἀδρανῆς ἀποβῆναι ὡς ἐκ τῶν περικυκλουσῶν αὐτοῦ ἀνγκῶν· ἀπὸ τοιούτων γονέων μορφοῦνται τέκνα ἀντιθέτων κλίσεων, ὅλως διαφόρου χαρακτῆρος, καὶ πολὺ ἀφιστάμενα τοῦ δεσμοῦ τῶν ἀδελφῶν. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν τὸ ἀνεππρέχστον τῆς ἀνατροφῆς, ἢ τὴν ὡς ἐκ τῆς διαφορᾶς τῶν περιστάσεων, διάφορον καὶ τῆς ἀνατροφῆς ἐπιρροὴν; Τοιαύτην φρονούμεν πηγὴν ἔχουσι τὰ πρότερον παραδείγματα ὡς ἡδυνήθημεν ἰδίαις αἰσθήσεσι ν' ἀντιληφθῶμεν ἐκ τῆς ὀλιγοχρονίου πείρας ἡμῶν ἢ ἀνατροφῆ ἐπομένως σπουδαίως ἐπενεργεῖ ἐπὶ

τῆς μορφώσεως, εὐλογος ἐπομένως καὶ λίαν ὀρθὸς ἐλέγχεται ὁ ρηθεὶς νόμος τῶν Σινῶν.

Ὁ υἱὸς τοῦ Γκαίτε θυμαζόμενος τὸ μεγαλεῖον τοῦ ὀνόματος τοῦ ἑαυτοῦ πατρὸς ἐδυσφόρει διὰ τοῦτο λέγων, οὐδὲν βαρύτερον εἶναι τοῦ ὀνόματος ἐνδόξου πατρὸς· «il n'y a rien de plus grave que le nom d'un illustre père». Τὸ μεγαλεῖον τῆς οἰκογενείας δι' ἄνθρωπον συναισθανόμενον τὴν ἀξίαν αὐτοῦ, μᾶλλον ὡς τίτλος τῆς ἀναπτύξεως καὶ τῆς διὰ τῶν ἰδίων δυνάμεων ἀνυψώσεως τῶν τέκνων παρίσταται, πρὸς ὡς μέσον περιφρονησέως τῶν ἠθικῶν τοῦ κόσμου ἀρχῶν, καὶ τῆς ἐντεῦθεν ἀπὸ μόνης τῆς πατραγαθίας ἀντλήσεως τῆς ὑπεροχῆς αὐτῶν· εὐτυχῆ ὅμως τὰ τέκνα ἐκεῖνα, ἅτινα ἀναπολοῦσιν εἰς τὴν μνήμην τῶν τοῦ βαθεῖς λόγους τοῦ υἱοῦ τοῦ ἐνδόξου ποιητοῦ, καὶ διὰ τῶν ἰδίων αὐτῶν δυνάμεων προσπαθοῦντα, ἂν οὐχὶ νὰ ἀνυψώσωσι, τοῦλάχιστον νὰ διατηρήσωσι τὸ μέγα ὄνομα καὶ τὴν ὑπόληψιν τῆς οἰκογενείας αὐτῶν.

Ἐξ ὅσων ἀνωτέρω διεγράψαμεν ἀποδεικνύεται, ὅτι τὰ ἠθικὰ προσόντα τῶν γονέων δὲν μεταβιβάζονται εἰς τὰ τέκνα, ὅτι ἐπομένως δὲν πρέπει οἱ ἀπ' ἐνδόξων ἢ ἐπιφανῶν καταγόμενοι, νὰ ἀναρτῶσιν ἀπὸ τῶν γονέων τὴν ὑπόληψιν καὶ προαγωγὴν αὐτῶν, εἰς ἐπουσιώδη στρέφοντες τὰς δυνάμεις τῶν, ἀλλ' ἔτι μᾶλλον πρέπει νὰ συναίσθάνωνται ὅτι ἡ τοιαύτη αὐτῶν καταγωγὴ ἀπαιτεῖ ὅσον οἶόν τε πληρεστέρην ἐνέργειαν, ὅπως συνεχίσωσιν, εἰ δυνατόν, τὸ ἐπίζηλον ὄνομα τῆς οἰκογενείας αὐτῶν. Τὴν ἀκριβῆ τέλος εἰκόνα τῆς ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς καταγωγῆς σχέσεως τῶν τέκνων πρὸς τοὺς γεννητόρας, παριστά ἑξῆς τὸ μυθολογικὸν τοῦτο ποίημα, τὸ ὁποῖον λίαν ἐντέχνης συνέθεκεν ὁ περὶ τὰ τοιαῦτα ἐντριβῆς ἡμῶν φίλος κ. Φέρμπος διὰ τῆς συγκρίσεως τῆς φλογὸς καὶ τοῦ καπνοῦ.

ΦΛΟΞ ΚΑΙ ΚΑΠΝΟΣ.

«Ελεγε μίαν ημέραν με μεγάλην απορίαρ
ς τὴν μητέρα του τὴν Φλόνα ὁ Καπνὸς μου ριζορωμέρος
διατὶ κ' ἐγὼ μητέρα, δὲν μοῦ λέγεις τὴν αἰτίαρ,
διατὶ κ' ἐγὼ δὲν λάμπω, ἐνῶ εἶμαι γεννημένος
ἀπὸ σὲ τὴν φλόγα ἥτις παρτοῦ τόσηρ λάμψιν χύνεις;
καὶ τὸρ σκοτεινὸρ νιὸρ σου διατὶ δὲν τὸρ λαμπρύνεις;»

«Ἐμειδιάσεν ἐκείνη καὶ τοῦ εἶπεν· — ὦ παιδί μου,
ἡ ἐρώτησίς σου αὐτὴ δὲν μ' ἐκπλήττει παντελῶς
διατὶ δὲν σὲ λαμπρύνει ἡ λαμπρότης ἡ δική μου
τὴν αἰτίαρ τούτου ὁλοὶ τὴν ἡξέβουροι καλῶς.»

«Ἄκουσον λοιπὸν, Καπνέ μου, τί φρονοοὶ περὶ τούτου,
—καὶ εἰς τοῦτο πᾶς μεγάλος καλὸν εἶναι νὰ πεισθῇ.—
ἕκαστος διὰ νὰ λάμπῃ εἶτε χρεὶ' ἀφ' ἐαυτοῦ του
ν' ἀποκτήσῃ αὐτὴν τὴν λάμψιν... ὄχι νὰ τὴν δανεισθῇ...
διὰ τοῦτο καὶ τὰ τέκνα διὰ νὰ ἀναδειχθῶσι...
δὲν ἀρκεῖ ἀπὸ μεγάλους κ' εὐγενεῖς νὰ γεννηθῶσι...

Ἡ ἀνωτέρω εἰκὼν, θαυμάσιος, φρονοῦμεν
παριστᾶ τὴν ὑπὸ τιν ἐποψίν τῶν ἡθικῶν
προσόντων σχέσιν τῶν τέκνων πρὸς τοὺς
γονεῖς· οὐχ ἦττον ἐξαισία εἶναι, ἢ ἐπὶ τοῦ
αὐτοῦ ἀντικειμένου εἰκὼν τοῦ Hugo ἀπο-
φινόμενου, ὅτι «τὸ ἐναθρύνεσθαι ἐπὶ

τῇ εὐγενείᾳ τῶν προγόνων, ὁμοιάζει τὴν
ζητεῖν ἐν τῇ ρίζῃ κερποῦς, οὗς ἔπρεπε νὰ
ζητῶμεν ἐν τοῖς κλάδοις.» εὐτυχεῖ, οἱ τῶν
εἰκόνων ταύτας ἀναλογιζόμενοι, καὶ ὠφελούμενοι ἀπὸ τῶν διδασμάτων αὐτῶν.

Δ. ΣΩΜΕΡΙΤΗΣ.

ΕΡΩΣ

καὶ

ΣΥΖΥΓΙΚΟΝ ΚΑΘΗΚΟΝ.

Ἐσπέραν τινὰ τῆς ἀποκρέω τοῦ 185 ***
ἐνῶ ὁ κόμης Οὐβέρτος μετὰ μεγάλης
προσοχῆς ἠκροάζετο ἐν τῷ βασιλικῷ θε-
άτρῳ τοῦ Τουρίνου τὸ ἐμμελὲς καὶ ἐκ-
λεκτὸν ἄσμα τῆς ἀλβιονίδος Ἀλθερτίνης,
συνοδυσόμενον ὑπὸ τοῦ ἡγήεντος καὶ ἰ-
σχυροῦ τοῦ Φρασκίνου, ἐν τῷ μελοδρά-
ματι Στυφέλιος τοῦ μελοποιῦ Βέρδη,
ἀντελήθη ὅτι κύριός τις ἐλθὼν πλη-
σίον του προσεπάθει νὰ τὸν ἴδῃ κα-
τὰ πρόσωπον. Στραφεὶς ὀλίγον, μεγάλως
ἐξεπλάγη ἰδὼν ἕνα φίλον του, ἀφ' οὗ

πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἀπεχωρίσθη. Τὴν δὲ
ξιάν του αὐθορμήτως ἔτεινε πρὸς τὸ
τοῦ φίλου, ἢν μετ' ἐνθουσιασμοῦ ἔθλησεν.
Πλὴν ἡ στιγμή ἐκείνη δὲν ἦτο κατά-
ληλος πρὸς ἐκφρασίαν τῶν ἐν τῇ κα-
δίᾳ τῶν διεγερθέντων αἰσθημάτων, ὅπως
μὴ ταράξῃ τοὺς μετὰ προσοχῆς ἀκρο-
αμένους τοῦ μελοδράματος.

Καταπετασθεῖσης τῆς αὐλαίης, ἤρξατο
λίαν ζωηρὰ ἢ μεταξὺ τῶν δύο φίλων
συνδιάλεξις, καὶ ταχεῖα διεδέχοντο ὁ
ἄλλος αἰ περὶ τῆς υγείας καὶ εὐημερίας
ἐκάστου ἐρωτήσεις. Ἀφοῦ συνδιελέχθησαν
περὶ δικαθῶρων οἰκειῶν τε καὶ οἰχογενε-
ακῶν ἀντικειμένων, ἄτινα ἀναμνηστικὰ
περὶ αὐτοῖς τὴν νεανικὴν τῶν ἡλικί-
α προσφιλῆ ἀπέβανον τῇ καρδίᾳ των,
κ. Φιροέλης (οὕτως ἐκαλεῖτο ὁ νεῖλος

δεικνύων τῷ φίλῳ του ἰσόγαίον τι θε-
ωρεῖον, εἶπεν αὐτῷ·

—Βλέπεις τὴν νέαν ἐκείνην κυρίαν;

—Ναί.

—Μήπως τὴν γνωρίζεις;

—Βεβαίως.

—Παρτηρήσας πῶς εἶναι ὠχρὰ καὶ
περίλυπος; Δὲν σοὶ φαίνεται πάσχουσα;

—Καὶ πάσχει πολὺ, ἀγκυπητέ μοι· μά-
λισμα δὲ πάσχει τὴν καρδίαν.

—Πῶς ὀνομάζεται;

—Μαρκεσία Τ. ***

—Τί τὰ θέλεις, φίλε μου. Μόλις εἰς-
ῆλθον εἰς τὴν πλατεῖαν μεγίστην μοι προῦ-
ξένησεν ἐντύπωσιν τὸ ὠχρὸν ἐκεῖνο πρό-
σωπον, καὶ ἐπὶ πολὺ δὲν ἠδυνήθη ν' ἀ-
ποσπάσω τὰ βλέμματά μου· ἔχει τὴν
ἀκινήσιν τοῦ μαρμάρου. Ὅθ' ἐξελάμβαν-
έ τις αὐτὴν ἀντὶ καθημένου ἀγάλματος.
Ὅχι ἦτσον εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς δευτέρας
πραξέως οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῆς ὑγράθησαν,
καὶ δάκρυ κυλισθὲν μέχρι μέσης παρεῖας
ἀσραπηδὸν διὰ τοῦ ῥινομάκτρου ἀπεμά-
χθη. Ἀναμφιβόλως ὑπὸ τὴν ὠχρότητα
ἐκείνην κρύπτεται πάθημά τι.

—Ἐχεις δίκαιον, φίλε μου· ἡ ὠχρό-
της ἐκείνη καὶ ἐκεῖνο τὸ δάκρυ κρύπτει
μίαν ἱστορίαν, καὶ ἱστορίαν μοιραίαν.
Ἀπὸ πολλοῦ ἤδη παρακολουθῶ τὴν κυρίαν
ἐκείνην ἢν ἐγνώρισα ἄλλοτε ἐκ τοῦ πλη-
σίον, οὐχὶ περιλύπον καὶ ὠχρὰν, ὡς εἶναι
τώρα, ἀλλὰ νεκρὰν, ἀφρόντιδα καὶ χρι-
εσσα ὡς δύναται νὰ ἦναι μία κόρη. Εἰς
ἐκάστην αὐτῆς λέξις ἐμειδίᾳ καὶ χαρωπῶς
ὑπετονθούρζεν ἀσμάτιόν τι, ὡς τὸ πτηνὸν
τοῦ ἀγροῦ κατὰ τὴν ἀνατολὴν τῆς ἡοῦς.

—Οἱ λόγοι σου διεγείρουσιν ἐν ἐμοὶ
οὐ μόνον τὴν περιέργειαν ἀλλὰ καὶ τὸ
ζωηρότερον ἐνδιαφέρον τοῦ νὰ μάθω τὸ
παρελθὸν τῆς γυναικὸς ἐκείνης.

—Ἄς ἐξέλθωμεν λοιπὸν ἀπ' ἐδῶ καὶ
ἄς ὑπάγωμεν νὰ καθήσωμεν εἰς τὸν διά-
δρομον, ἐκεῖ δὲ θὰ εὐχαριστήσω' κατὰ
τὸ ἐνόν μοι τὴν περιέργειάν σου.

Ὅτι μέλλω νὰ σοὶ διηγηθῶ, ἐξηκο-
λούθησεν ὁ κόμης Οὐβέρτος, μόλις ἐκά-
θησε μετὰ τοῦ κυρίου Φιροέλλη ἐπὶ τινος

τῶν περικειμένων σκιμπόδων, θ' ἀποτε-
λέσῃ ἀφήγησιν συνεχῆ· θὰ σοὶ ἐκθέσω
τὰ γεγονότα ὡς ἀντελήθησιν αὐτὰ, ἄνευ
τάξεως, ἀσυνάρτητα, καὶ κατὰ διαφό-
ρους ἐποχάς. Ὅθ' σοὶ εἶπω ὅτι εἶδον
καὶ ὅσα μοὶ ἀρηγήθησαν πᾶν ὅτι εἶδον
ἀναφέρεται εἰς δύο ἐπισκέψεις μου πρὸς
τὸν στρατηγὸν μαρκήσιον Π... εἰς ἀφε-
στώσας ἐποχάς. Ὅτε ἦτο ἀπλοῦς ταγ-
ματάρχης, παρουσιάσθη αὐτῷ ἐν Ἀλε-
ξανδρείᾳ διαβὰς ἐκεῖθεν ὅτε ἐταξείδευον
πρὸς διασκέδασιν. Ὁ ταγματάρχης διε-
τέλει ἐκεῖσε φρουρῶν, καὶ διήλθον πρὸ
αὐτῷ ἐσπέρας τινὰς μετὰ τινων ἀξιω-
ματικῶν τοῦ τάγματός του.

Μετὰ πρῆλυσιν πολλοῦ χρόνου διερχό-
μενος τῆς Γενούης, ἔμαθον ὅτι ὁ ταγμα-
τάρχης μετετέθη ἐκεῖ μετὰ τῆς φρουρᾶς.
Ἐκρίνα καθήκόν μου νὰ τὸν ἐπισκεθῶ.

Ἦτο τότε πεντηκοντούτης, ζωηρὰ εἶ-
χε τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ προσώπου του,
σκυθρωπὴν τὴν ὄψιν, ἀγρίαν τὴν φω-
νὴν καὶ ὀξὺ τὸ βλέμμα. Λίαν αὐστη-
ρὸς ἐν τῷ τάγματί του πρὸς τοὺς ὑπο-
δεστέρους, ἀκαμπτος εἰς τὰς κρίσεις του,
θὰ ἦτο ἀντικείμενον ἀποστροφῆς, ἢν δὲν
ἦν ὑψίστην ἀνδρίαν μετ' αὐστηρίας τι-
μιότητος καὶ εὐκρινείας· ἦτο ἐν συν-
τόμῳ ἀληθῆς ἀρχαῖος στρατιώτης.

Μοὶ εἶπον ὅτι ὁ ταγματάρχης ἐνυμ-
φεύθη. Ἰπέθεσα δὲ ὅτι καὶ οὗτος, ὡς
τόσοι ἄλλοι, θὰ συνῆψε γάμον ἐκ συμ-
φωνίας, συμπεραίνων δὲ ἐκ τε τῆς ἡλι-
κίας καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ του, τῇ ἀλη-
θείᾳ οὐχὶ πολὺ ἐκλυστικῷ, ἐφανταζόμεν
τὴν σύζυγον πᾶν ἄλλο ἢ νέαν τὴν ἑ-
βλεπον σκυθρωπὴν, σιωπηλὴν καὶ ἐξ ἀ-
νάγκης ὑπείκουσαν εἰς τὰς θελήσεις του.

Παρουσιάσθη αὐτῷ με ὑπεδέχθη δὲ
ἐν τινι ἰσογαίῳ δωματίῳ, αἱ θύραι τοῦ
ὁποίου, καὶ ὡς παράθυρα χρησιμεύουσαι,
ἔβλεπον εἰς τερπνότατον περιβόλιον βοί-
θων εὐώσμων ἀνθέων, ἢ εὐωδία τῶν ὀ-
ποιῶν ἔφθανε μέχρις ἡμῶν.

Συνδιελεγόμεθα ἤδη περὶ διαφόρων ἀν-
τικειμένων ἀφορώντων εἰς τὴν στρατιωτι-
κὴν ὑπηρεσίαν, τὴν πειθορχίαν, τὴν στρα-
τηγίαν καὶ παραπλήσια ἄλλα, συνδιάλεξις

ἥτις πράγματι ὀχληρὰ μοι ἀπέβηκεν, ἔταν αἴφνης διεκόπημεν ὑπὸ φωνῆς ἐξερχομένης τοῦ παρακειμένου δωματίου, φωνῆς γυναικείας ἀργυροῆχου καὶ ἐμμελοῦς ἐπαναλαμβανούσης τὴν ἐπιφθὴν ἡματός τινας.

—Σιώπη, Ἀδελαίς, εἶπεν ὁ Ταγματάρχης ἀνοίξας ὀλίγον τὴν θύραν τοῦ δωματίου· ἔχω ἐπίσκεψιν, μὴ κάμνης; θύρῳ.

—Τίς εἶναι ἐκεῖ; ἤρωτησα, ἀμεριμῶν διὰ τὸ ἀπρεπὲς τῆς ἐρωτήσεως, μόλις συνήλθον ἐκ τοῦ θάμβους τοῦ ἐμπονηθέντος μοι ὑπὸ τοῦ ζωηροῦ ἐκείνου ἄσματος πρὸ ἀνδρὶ τοσοῦτον αὐστηρῷ.

—Ἡ σύζυγός μου μετὰ τῆς ἀδελφῆς της ἐργάζονται εἰς τὸ σπουδαστήριον, ἀπήντησεν ὁ ταγματάρχης.

Ἐσκέφθην ὅτι ἡ σύζυγός του θὰ εἶχε νεαρὰν ἀδελφὴν μήπω νυμφευθεῖσαν, καὶ ὅτι αὕτη ἦδεν.

Ἐξηκολούθησαμεν συνδιαλεγόμενοι, καὶ ὁ ταγματάρχης μοι ὠμίλει περὶ τῶν κτημάτων του, χωρὶς νὰ ἐλκύη ἐπὶ πολὺ τὴν προσοχὴν μου. Ποτὲ δὲν εἶδον φυσιογνωμίαν τοσοῦτῳ ψυχρὰν πνέουσαν αὐστηρότητα. Αἴφνης εἶδον, ὀλίγω μακρὰν εἰς τὰς διόδους τοῦ περιβολίου, διερχομένας δύο γυναῖκας, αἵτινες πότε πάντη ἐξηφανίζοντο ἐν μέσῳ τῶν ἀφθόνων φυτῶν, πότε ἐν μέρει ἀνεφαίνοντο. Ἀναμφιβόλως ἦσαν ἡ σύζυγος τοῦ ταγματάρχου καὶ ἡ ἀδελφὴ της διαβᾶσαι ἐκ τοῦ σπουδαστηρίου εἰς τὸ περιβόλιον. Ἡ μία τούτων ἐφάνετο τριακοντῆτις ἦτο μελαγχροινὴ, ὑψηλὴ, ὑπόχρους, καὶ ἐνέφαινε φυσικὴν πάθησιν. Εἰς τὸν βραχίονα ταύτης ἐστηρίζετο νεανίς, ἡ χαρίεσσα τῆς ὁποίας εἰκὼν οὐδέποτε θὰ ἐξέλκετο ἐκ τῆς διανοίας μου. Ἦτο δεκαενναετής, λεπτοφυής, ἀβρὰ, χαρίεσσα καὶ λευκὴ ὡς ὁ ἀλάβαστρος· ἡ κόμη της χρυσοῦς καὶ ἐρωτικῶς ἐθώπευε τὸν κύνειον λιμόν της.

Μετὰ θαυμασμοῦ ἔλειπον ἐπὶ πολὺ θρωρῶν αὐτήν, ἐνῶ ὁ ταγματάρχης ἐξηκολούθει ὁμιλῶν περὶ πρακτικῶν καὶ ἄλλων ἀντικειμένων, εἰς ἃ οὐδόλως προσεῖχον. Ἐπὶ τέλους ἐσιώπησα, καὶ ἐννο-

ήσας ποῦ διηθύνοντο τὰ βλέμματά μου· —Πρέπει, εἶπε, νὰ σᾶς παρουσιάσω πρὸς τὴν σύζυγόν μου.

Καὶ μὲ φωνὴν ἰσχυρὰν ἔκραξεν Ἀδελαίς!... Ἀδελαίς!... Εὐθὺς δὲ προσέδραμεν ἡ χαρίεσσα ἐκείνη νεανίς ἢ ἐθαύμασα, κρατοῦσα δέσμην ποικιλοχρῶν ἀνθέων. Ἦτο ἡ σύζυγός τοῦ ταγματάρχου.

Ὅταν μὲ εἶδεν, ἐστάθη, ἠρρυθρίασεν, ἀφῆκε νὰ πέσωσι τὰ ἄνθη ἅπερ ἐκράτει καὶ προσεπάθησε νὰ λάβῃ σοβαρώτερον θέσιν, ἥτις κατέστησεν αὐτὴν ἔτι ὠραιότεραν.

Προσκληθεὶς εἰς γεῦμα παρὰ τοῦ ταγματάρχου, ἠδυνήθην νὰ ἐκτιμῶ τὴν βραβηλικὴν καλλονὴν τῆς μαρκεσίας ἥτις μετὰ ἰδιαζούσης χάριτος μᾶς περιεποιήθη εἰς τὴν τράπεζαν. Ἐκ τῆς φωνῆς καὶ τῶν βλεμμάτων της ἐσηματίσα ἰδέαν περὶ τῆς εὐτυχίας της, διότι ἀγνοοῦσα εἰσέτι τὰς τοῦ βίου πικρίας, δὲν εἶχεν ἐνώπιόν της ἡ ἀδιέλπιτον ὀλιβιότητα. Τί θὰ ἐφοβᾶτο ἔχουσα καρδίαν τόσο ἀγνήν καὶ ἄδολον; Ἄσματα καὶ γέλωτες ἦτο καὶ ὄφειλε νὰ ἦναι ὁ βίος αὐτῆς.

Μετὰ τὸ γεῦμα, ὁ ταγματάρχης ἠθέλησε νὰ ἐξέλθῃ εἰς περίπικτον ἐριππος τὸν ἵππον ἔφερον ὁ ὑπηρετὴς εἰς τὴν αὐλήν, ἡ δὲ μαρκησία πλησιάσασα αὐτὸν, τὸν ἐθώπευσε, εἰσήγαγε παίζουσα τοῦς λεπτοφυεῖς αὐτῆς δακτύλους ἐν τῇ χεῖρτι τοῦ προφέρουσα ταῦτοχρόνως λόγους θωπευτικούς, αἵτινες διὰ τῆς γλυκειᾶς καὶ νεανικῆς φωνῆς αὐτῆς καθίσταντο τρυφερώτεροι. Ὅτε δὲ ὁ σύζυγός ἔμελλε νὰ ἵππεύσῃ, ἡ μαρκησία, ἐκείνος ὁ ἄγγελος ἀγνότητος, τῷ παρουσίασε τὸ μέτωπον ἐφ' οὗ ὁ ταγματάρχης ἀπετύπωσε θερμὸν φίλημα. Καὶ καλπάζων ἀνεχώρησε.

Μετὰ μίαν ὥραν ἐξηκολούθουν τὸ ταξιειδίον μου σκεπτόμενος, ἀκουσίως, περὶ τοῦ χροῖεντος ἐκείνου πλάσματος. Διὰ τὴν ἡ χρίεσσα εἰκὼν της, διὰ τὸ γελῶν σύμπλεγμα οὐτινος ἦτο τὸ κύριον πρόσωπον, μοι ἐνέπνεε πενθίμους σκέψεις; Διότι ἡ καρδία μου προησθάνετο τὸ μέλλον της.

Μετὰ παρέλευσιν δύο ἐτῶν διεληθὼν τὴν Ἑνετίαν, τὴν Λομβαρδίαν, τὰ Δουκάτα καὶ τὴν Τυρρηνίαν ἐπανήλθον κατὰ τὸν παρελθόντα χειμῶνα εἰς τὴν πατρίδα μου. Ἐμαθον ὅτι ὁ μαρκήσιος T***, προαχθεὶς στρατηγός, μετετέθη ἐνταῦθα. Εὐθὺς ἀνεμνήσθην τῆς περικκλοῦς συζήτου του, τῆς χαρίεσσης ἐκείνης γυναικὸς εἰς τὸ ἄνθος τῶν ἐτῶν της, ἡ ἀνάμνησις τῆς ὁποίας καὶ ἄκουτα μὲ ἐλύπησε, καὶ ἥτις πρὸ δύο ἐτῶν μοι ἐνεφανίσθη ἄνθη εἰς τὰς χεῖρας ἔχουσα καὶ τὴν χερὰν εἰς τὴν καρδίαν.

Ἄδυνατῶ νὰ σοὶ ἐκφράσω, φίλε μου, τὴν συγκίνησιν, τὴν τρυαχὴν μάλιστα ἥτις μὲ κατέλαβεν ἐν τῇ ἀναμνήσει αὐτῆς. Μοὶ ἦτο ζένη, καὶ ὅμως ἡ καρδίη μου ἔπαλλεν ὡς εἰ ἔμελλον νὰ ἐπανιδῶ μίαν μου ἀδελφὴν. Εἶδον αὐτὴν παρὰ τῷ συζύγῳ της τόσο ἀγνήν, ἀσπιλον, πλήρη πίστεως, ὥστε ἠγάπων αὐτὴν ὡς ἀδελφός, ἀφοῦ πᾶν ἄλλο αἶσθημα ἐλογιζόμην ἱεροσυλίαν.

Τὴν ἐπιούσαν τῆς ἐν Τουρίνῳ ἀριζέως μου ἐπληροφόρηθην ποῦ κατέλυεν ὁ μαρκήσιος T***. Κατόκει ἐν τῷ μεγαλοπρεπεῖ μεγάρῳ τοῦ *** ὁδὸς Δόρα Γρόσα. Μελαγχολικὴ ἦτο ἡ ἡμέρα ἐκείνη, διότι λεπτὴ πλὴν ἀδιάλειπτος ἐπιπτε βροχὴ. Ὅποις διαφορὰ ἀπὸ τῆς ἡμέρας καὶ ἦν τὸ πρῶτον εἶδον τὴν μαρκησίαν Ἀδέλην· τότε ὁ ἥλιος ἔλαμπεν ἐν ὄλῃ τῇ λαμπρότητι αὐτοῦ!

Εἰσελθὼν εἰς τὸ πλάτιον τοῦ μαρκησίου, εὗρον αὐτὸ πολυτελῶς κεκοσμημένον· τὸ πᾶν ἐδήλου μεγάλην εὐπορίαν. Πλὴν ἀγνωστόν τι αἶσθημα κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν μοι κατεπάγωσε τὰ μέλη. Ἡ μαρκησία Ἀδελαίς, ἡ φαιδρὰ καὶ γελοῦσα νεανίς ἔγινε μεγάλη δέσποινα.

Εἰτήχθην εἰς τινὰ δωμάτιον μετὰ πολλῆς τῆς κλακισθησίας κεκοσμημένον· ἐκεῖ ἦτο ἡ οἰκοδέσποινα πρὸς ἣν ἀνηγγέθη. Εὗρον αὐτὴν καθήμενην ἐντὸς εὐρείας καθέδρας· πρὸ τῶν ποδῶν της ὠραῖον πρωτοετὲς βρέφος ἐξηπλωμένον ἐπὶ τοῦ τάπητος ἔπαιζε μὲ χρυσὰ φέλλα, ἅτινα ἡ μήτηρ ἀφῆρσεν ἐκ τῶν βραχι-

ῶνων αὐτῆς ὅπως τὸ ἐπασχολήσῃ· μέλαιναν ἐφόρει ἐσθῆτα, ἐφάνετο δὲ ἀλλοφρονοῦσα καὶ οὐδόλως περὶ τοῦ τέκνου της φροντίζουσα. Ἐν τῇ ὄψει αὐτῆς ἐνόμισα ὅτι ὠνευρεομένη, διότι ἦτο κάτισχνος· ἀξιοσημείωτος κατὰθλιψις ὑπῆρχεν ἐν αὐτῇ, ὡς εἰ ἡ ψυχὴ ἐκείνη, ἡ ἄλλοτε τόσο χαρίεσσα, ὑφίστατο ἄλλο ὅπερ ἐπεθύμει νὰ κρύψῃ ἀπὸ ξένα βλέμματα. Τὸ πρόσωπον αὐτῆς, ἄλλοτε ἐρυθρὸν καὶ ὑπὸ ζωηρότητος ἀκτινοβολοῦν, ἔγινεν ὠχρότατον· τοὺς ὀφθαλμοὺς εἶχε πνέοντα ἀτονίαν καὶ μελαγχολίαν, τὰ χεῖλη οὐχὶ πλέον μειδιῶντα, ἀλλὰ συνεσφιγμένα· ἐν συντόμῳ ἅπαντα ἡ φυσιογνωμία της ἐξέφραζε καταθλιπτικὴν λύπην.

Ὡ! φίλε μου, ἀνέκραξεν ὁ κόμης ἐμφορούμενος ὑπὸ τοῦ ἄλλου; ὅπερ εἰσέτι προῦξενεῖ ἐν τῇ ψυχῇ του ἡ δὴ ἡγήσας, ἐὰν ἐβλεπες τὴν τόσο περικαλλῆ ἐκείνην νεανίαν ἐν τῷ βραχεῖ διαστήματι δύο ἐτῶν οὕτω μεταβληθεῖσαν, θὰ συνεκινεῖσο μέχρη δακρῶν!

Μετὰ τὰς πρώτας προσρήσεις, ἡ μαρκησία μοὶ ἐνευσε νὰ καθήσω, καὶ

—Ἄν δὲν σφάλλω, εἶπεν, ἐγνωρίσθην ἐν Γενούῃ, εἰς τὸ μικρὸν περιβόλιον, ὠραῖαν τινὰ ἐαρινὴν ἡμέραν πρὸ δύο ἐτῶν.

—Τῶντι, κυρία μαρκησία, τῇ ἀπεκρίθην. Ἀφίχθεις ἔκ τινος περιοδείας ἐν τῇ ἄνω καὶ τῇ κεντρικῇ Ἰταλίᾳ χθές, καὶ μαθὼν ὅτι κατοικεῖτε ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐνταῦθα, ἔσπευσα ἵνα ἐλθὼν πληροπορηθῶ περὶ τῆς υἱείας ὑμῶν τε καὶ τοῦ κυρίου μαρκησίου, τοῦ ἀγαθοῦ φίλου μου. Μετὰ μεγάλης ἔμαθον εὐχαριστήσεως μου ὅτι προήχθη εἰς τὸν βαθμὸν στρατηγῶ.

Εἰς τὴν πρακτικὴν μου ταύτην, ὀλίγα ἀσήμαντοι λέξεις ἐξῆλθον τοῦ στόματός της, καὶ ψυχρὰ ἐξηκολούθησεν ἡ συνδιάλεξις ἡμῶν, διότι μεγάλου κατέβλεν ἀγῶνας ὅπως εὐγενέστερον προσεγεχθῆ μοι. Προσεπάθησα νὰ μαντεύσω τίς ἄρα νὰ ἦτο ἡ αἰτία τῆς τόσο παραδόξου μεταβολῆς συμβάσης ἐν διαστήματι τόσο ὀλίγου χρόνου, πλὴν οὐδὲν κατώρθωσα.

Ἠρώτησα αὐτὴν μήπως ἦτο ἀσθενής· μοὶ ἀπή-τησεν ἀποφατικῶς, πλὴν εὐθὺς ψελλιζούσα προσέθηκεν ὅτι ἠσθάνετο ἀδυναμίαν, καὶ ἤλλαξεν ὀμίλιαν. Παρστήθησα τὸν βρέφος· ἦτο εὐρωστον καὶ ὑγιές· οὐδεμίαν ὄθεν ἐκ τούτου ἀνησυχία ἠδύνατο νὰ προέλθῃ πρὸς τὴν μητέρα. Μήπως τοῦ χρόνου προϊόντος ὁ δεσποτικὸς καὶ ἀπότομος χαρακτήρ τοῦ στρατηγοῦ ἀπέβη σκληρότερος καὶ ἐβάθυνεν ἐπὶ μᾶλλον ἐπὶ τῆς νεαρᾶς ἐκείνης κεφαλῆς;

Ἦλθεν ὁ μαρκησίος. Προσνευγῶν μοι μετὰ φιλικῆς στοργῆς τὴν χεῖρα προσέθη πρὸς τὴν σύζυγόν του ἧς τὸ μέτωπον ἠσπάσθη μετὰ τρυφερότητος καταπληξάσης με. Συνδιαλεγόμενος ἔπειτα μετ' ἐμοῦ ἠτιάζατο τὴν μαρκησίαν ἐπὶ ὑποχονδρία, ἐφάνη ἀχθόμενος κατὰ τῆς καθεστικῆς ζωῆς ἣν ἐπιμόνως αὐτῇ διήγε, κατηράσθη τὰς στρατιωτικὰς ἀσχολίας ἕνεκα τῶν ὁποίων τόσῳ συνεχῶς ἀπεχωρίζετο αὐτῆς, ἐν συνόψει δὲ τοσαύτας παρέσχεν αὐτῇ ἀποδείξεις ἐνδιαφέροντος ὥστε ἀνποτε ἡ μαρκησία Ἀδελαΐς ἠδύνατο ν' ἀγαπήσῃ τὸν σύζυγόν της, ἀναμφιβόλως ἡ στιγμή ἐκείνη ἦτο ἡ πρὸς εὐχερῆ ἐκπλήρωσιν τοιοῦτου καθήκοντος καταλληλοτέρα.

Ἡ τραχέια τοῦ γέροντος στρατιώτου συμπεριφορὰ γλυκυτέρα ἀποκαθίστατο ζῶντος μετ' αὐτῆς· ἔγινε τρυφερός καὶ πλήρης στοργῆς. Τὸ πᾶν, πρέπει νὰ σοὶ τὸ ὁμολογήσω, τὸ πᾶν μετεβλήθη ἐν ἐκείνῃ τῇ οἰκογενείᾳ. Ἡ μαρκησία δὲν ἦτο πλέον ἡ γυνὴ ἣν εἶδον εἰς ἐποχὴν οὐχὶ πολὺ ἀπέχουσαν· ὁ στρατηγὸς, ἀποβαλὼν τὸ τραχὺ τοῦ χαρακτηρῆός του, δὲν ἦτο πλέον ὁ πρῶτος ἄνθρωπος.

Συνδιαλεγόμενοι, εὐθὺς ἐξοικειώθημεν ἐπὶ μᾶλλον. Ὁ μαρκησίος μετ' ὑπερηφανείας μοὶ ἔδειξε τὸ βρέφος, μοὶ ὠμίλησε περὶ τῶν τέρφων καὶ διασκευάσεων αὐτοῦ· συχναίως παρείχε πρὸς τὴν Ἀδέλφην του, καὶ ἐν αἷς αὐτῇ ἔλαμπε καὶ ἐθαυμάζετο. Ταῦτα ἀκούουσα ἡ μαρκησία ἐμειδία μειδίαμα σπαράττον τὴν καρδίαν μου.

Ἠγέρθη ἐπὶ τέλους, καὶ ἐνῶ ἀπνοχόμην, ἀνηγγέθη ὁ κόμης Αἰμίλιος Ζ***

ὑπαπιστιῆς τοῦ στρατηγοῦ. Ἦτο ὠραῖος νέος, χαίρειος καὶ εὐγενής τοῦς τρόπους. Εἰς τὸ ὄνομα ἐκείνο ἡ μαρκησία ὠχρίαστεν, εἶτα ἐλαφρῶς ἠρυθρίασε τὰς παρειάς. Οὐδαὶς θὰ ἠνῶναι τοῦτο, ἀλλ' ἐγώ . . .

Δυστυχῆς γύναι! ἀνέκραξα καταβλίνων τὰς κλίμακας.

Ἰδοὺ λοιπὸν ἐγὼ τυχαίως γενόμενος κάτοχος τοῦ μυστικοῦ τῆς πασχούσης ἐκείνης καρδίας. Ἡ μαρκησία ἠγάπα τὸν Αἰμίλιον, καὶ κατ' εὐτυχίαν ἀντηγαπάτο πρὸς αὐτοῦ. Ἡ εἰμαρμένη εἰρήγαγε τὸν νεαρὸν ἀξιώματιδὸν παρὰ τῇ οἰκογενείᾳ ἐκείνῃ, πρὸς ἣν ἐξ ἀνάγκης ὤφειλεν ἐπὶ πολὺ νὰ μείνῃ καθ' ὅ εἰς τὴν τοῦ στρατηγοῦ ὑπηρεσίαν ἀφιερωμένος. Ἀμφότερα τοῦ ἔρωτος τὰ θύματα ἦσαν εἰς ἔλικίαν καθ' ἣν τὰ πάθη ἀστραπηδὸν ἀνάπτουσι, καὶ πολὺ σπικνῶς ἡ ἀρετὴ δύναται νὰ δεσπόσῃ τούτων. Οἱ νέοι ἐκείνοι ἔτρεμον συνεχῶς καὶ ὠχρίων ἐνώπιον τῆς σκληρᾶς σκέψεως τοῦ νὰ προδώσω τὸν πομῆλον, τὸν σεβάσμιον καὶ φοβερόν ἐκείνον γέροντα· ἐπὶ πολλοὺς μῆνας ἔζησαν ἐν τῇ παλμῶδει ἀγωνίᾳ τοῦ νὰ ἐκδηλώσωσιν ἢ ὄχι τὸν ἔρωτά των, δὲν ἐτόλμησαν οὐτε νὰ προσβλέψωσιν ἀλλήλους, διότι ἀμφότεροι προησθάνοντο τὴν ἀπειλοῦσαν αὐτοῦς δυστυχίαν. Ἐντὸς ὀλίγου δυσθυμίας καὶ σκυθρωπότητος κατέλθε τὸν κόμητα, ἡ δὲ μαρκησία ἔγινε κατηφής καὶ μελαγχολική· μία λέξις, ἐν βλέμμα, ἐν κίνησει μα δὲν ἦλθον ὅπως ταράξωσι τὰς σκέψεις τῶν δύο ἐκείνων δυστυχῶν ὄντων ἐν ἐκυτοῖς συγμεντροθέντων.

Μὴ θαυμάζης, ἀγαθὲ μου φίλε, πῶς ἠδυνήθη νὰ μάθω τὰ ἰδιαιτέρη ταῦτα συμβάντα· πολλὰ μεταγενέστερα περιστατικὰ τὰ ἔφερον εἰς γινῶσίν μου.

Ὁ ἔρωτος ἐκείνος ἦτο πράγματι ἔρωτος ἀγνόητος, πρὸς αὐτὸν δὲ ὁ μὲν κόμης ἀντέτασσε τὴν ἰσχύον, ἡ δὲ μαρκησία τὴν ἐγκαρτέρησιν. Πλὴν ἡ χαρὰ ἀπέπεσε ἐκ τῆς καρδίας τῆς γελοῆσσης γυναικῆς· αὐτῇ δὲν ἔμελλε πλέον, τὰ ἄνηθ οὐδὲν δι' αὐτὴν εἶχον ἐλκυστικόν· ὄνειρα φρικώδη ἐτάρασσον αὐτὴν, καὶ συνεχῶς ἐ-

πὸς ὕψου πρὸς τὸν Θεόν, βοήθειαν καὶ χροστασίαν ἐπικλουμένη.

Ὁ κόμης Ζ*** εἶχεν εὐγενῆ καὶ εὐλιχρῆν καρδίαν· ἠγάπα τὴν μαρκησίαν Ἀδελαΐδα, διότι ὁ ἔρωτος δὲν ἐξαρτᾶται παρ' ἡμῶν, οὔτε δυνάμεθα κατὰ βούλησιν νὰ τὸν διευθύνωμεν· ἠγάπα αὐτὴν ἐγκαταλειπόμενος καὶ ἀγνοῶν ποῦ θὰ τὸν ἔστυεν ὁ ἔρωτος· οὔτος ὑπέφερε σιγῶν καὶ ἐκουσίως, διότι ἠνόησε τὴν μαρκησίαν, καὶ τὴν ἠγάπα μὲ ἀίσθημα ἀγνοῦ καὶ τιμίου ἔρωτος. Ἐτρεμε νὰ ἐκδηλώσῃ τὸν ἔρωτά του, διότι ὁ ἔρωτος οὔτος ἦτο ἐγκλημα πρὸς τὸν στρατηγόν, οὗτινος ἡ πολιὰ ἀπήτει σεβασμῶν.

Οὐχ ἦτσον καθ' ἐλάχιστην ἔβλεπον ἀλλήλους, συνεχῶς δὲ ἔμενον μόνον, καὶ αἱ δυνάμεις τῆς δυστυχῆς μαρκησίας ἐξηντλοῦντο ἐν τῇ ἀδιαλείπτῳ πάλῃ μετὰ τὸν ἔρωτος καὶ καθήκοντος. Ἐσπέρων τινὰ καθ' ἣν ὁ μαρκησίος εἶχεν ἐξέλθει τῆς οἰκίας, ὁ ὑπηρετὴς ἀνήγαγε τὸν κόμητα Αἰμίλιον. Εἰσελθὼν καὶ χαιρετήσας ὁ νεαρὸς ἀξιώματιδὸς ἐκάθησε, κατὰ πρόκλησιν τῆς μαρκησίας, πρὸς τὸ ἀντικείμενον τῆς ἐστίας μέρος, παρ' ἣ αὐτῇ ἐκάθητο μετὰ τοῦ τέκνου της. Ὁ κόμης ἠθέλε νὰ ὀμιλήσῃ, πλὴν αἱ λέξεις ἀπέπνεον ἐπὶ τῶν χειλέων του. Κάτωχος ἔτρεμεν ἐνώπιον τῆς ἀγνῆς ἐκείνης μαρτυρίας ἧτις ἔθλιβεν εἰς τὰς ἀγκάλας της τὸ βρέφος, ὥστε θέλουσα νὰ θωρακίσῃ αὐτὴν, καὶ δὲν ἠσθάνετο τὴν ἰσχύον τοῦ νὰ συναντήσῃ τὰ βλέμματα τῆς μαρκησίας.

Ἀδυνατῶ νὰ φαντασθῶ τί συνέβαινε κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς νεαρᾶς γυναικῆς· ἴσως καὶ αὐτῇ αὐτῇ τὸ ἠγῶναι. Πλὴν στραφεῖσα βραδέως πρὸς τὸν κόμητα, μετὰ τὸ μέτωπον ἐξασπράττον ὑπὸ ἀπεριγράπτου αἴγλης ἀγνόητος, διὰ τοῦ ἀγίου τοῦ πόνου μεγάλου καὶ ὅλη γαλήνιος καὶ ἐγκαρτεροῦσα οὐκ ἔπαυ διέρρηξε τὴν σιγὴν·

—Κόμη Αἰμίλιε . . . μετ' ἀγαπᾶτε· καὶ ἐγὼ σὰς ἀγαπῶ . . .

Εἰς τὴν ἀπροσδόκητον ταύτην ἔκφρασιν ὁ νεαρὸς ἀξιώματιδὸς πρῶτον ἐτα-

ράχθη ὡς ἀπὸ βαθέως ὕπνου ἐξεγειρόμενος, ἔπειτα ἐκ βάθους καρδίας ἐξέπεμψεν ἀναρώνησιν εὐδαιμονίας καὶ θάμβους.

Εὐθὺς ὅμως ἡ μαρκησία ἐξηκολούθησε.

—Πρέπει ν' ἀπομακρυνθῆτε ἐντεῦθεν· διότι, βλέπετε, ἡ εἰμαρμένη μου θέλει ἵνα ὅλην ἐμαυτὴν θυσιάσω εἰς τὰ συζυγικά καὶ μητρικά καθήκοντά μου. Εἶναι ἀνάγκη, ἐπαναλαμβάνω, ν' ἀναχωρήσητε, διότι ἐὰν μείνητε θ' ἀποθάνω.

—Ἀδελαΐς! . . . ἀνέκραξεν ὁ κόμης μετὰ τρεμούσης φωνῆς· νὰ σὰς ἐγκαταλείψω . . . νὰ μὴ σὰς ἴδω πλέον! . .

—Δὲν γίνεται ἄλλως πῶς, διέκοψεν αὐτὸν ἡ μαρκησία, ὀφείλετε ν' ἀναχωρήσητε, σὰς παρακκλῶ . . .

—Ἀφοῦ λοιπὸν τὸ ἐπιθυμῆτε, ὑποτάσσομαι, ἀπεκρίθη ὁ ὑπαπιστιῆς ἐν ἀπελπιστικῇ ῥύπῃ.

—Ναί, Αἰμίλιε, ὅσον τάχιον θ' ἀπομακρυνθῆτε ἀπ' ἐμοῦ, ἐξηκολούθησεν ἡ μαρκησία, διότι εἴθε ἐντιμος καὶ εὐγενής ἀνὴρ. Ἐκ κακῆς δι' ἐμὲ μοίρας προῆλθεν ἡ ἐν τῇ οἰκίᾳ μου ἔλευσις ὑμῶν, διότι, πλὴν τοῦ πολιοῦ γέροντος τοῦ ἐξαγαγόντος με ἐκ τοῦ μοναστηρίου, οὐδένα ἄλλον ἐγνώριζον. Σαίς μοὶ ὀππεκαλύψατε νέαν ζωὴν, ἐν τῇ καρδίᾳ μου διηγεῖρατε αἰσθήματα ἀγνωστά μοι, ἀλλ' ἀπόλασσε τὴν ἡρεμίαν τῆς ψυχῆς μου, καὶ κατ' οὐδένα τρόπον εὐρίσκω γαλήνην· ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν μελαγχολικωτέρα καθίσταμαι, διπλασιάζεται ἐν ἐμοὶ ἡ ἐνδόμυχος ταραχὴ, ἡ καρδία μου ἐξογκοῦται, τὸ αἷμα σταματᾷ ἐντὸς τῶν φλεβῶν μου· πάντα δὲ ταῦτα εἰσὶν ἀποδείξεις ὅτι σὰς ἀγαπῶ, καὶ φοβοῦμαι τὸν μοιραῖον τοῦτον ἔρωτα.

Εἰς τοὺς λόγους τούτους ὁ κόμης, μετὰ θάμβους θεωρῶν τὴν μαρκησίαν, ἔκλαιε.

—Κλαίετε; ὑπέλαβεν ἡ ἀτυχῆς γυνὴ· ἴτωσ εἶναι χρεῖα ἵνα ἐγὼ, ἀγνοοῦσα καὶ τί ἐστὶ πάθημα, διδάξω ὑμᾶς τὴν ἐν τῷ πόνῳ ἐγκαρτέρησιν; Ἀναχωρήσατε! ὁ Θεὸς ὤρισεν εἰς ἕκαστον ἡμῶν τὸ πεπρωμένον του, καὶ οὐδαὶς ἔχει δικαίωμα νὰ μεταβάλλῃ αὐτό! Ὁ Θεὸς με-

ἔθεσε πλησίον γέροντος ἵνα τὸν ἀγαπῶ ὡς θυγάτηρ, καὶ τὸν σέβωμαι ὡς πατέρα' ὡς ἐκ τούτου τὸν βίον μου ὅλον θέλω ν' ἀφιερῶ εἰς τὴν εκπλήρωσιν τῶν καθικόντων μου. Οὐχ' ἦσσαν θ' ἀναμνησκώμην ὑμῶν ὡς γλυκεὸς τινὸς δράματος, τὴν μνήμην τοῦ ὁποίου ἀνευ ἐλέγχων δύναμαι νὰ διαφυλάττω. Δέχθητι ὅθεν τὸν ἀποχαιρετισμὸν μου ὡς προσερχόμενον παρὰ τῆς προσφιλεστέρως ἀδελφῆσας.

—Ναί, χαίρετε, ἐπιθύρουν ὁ κόμης ἀπομάσσει τὰ ἐπὶ τῶν παρεῖων του ρεύσαντα δάκρυα' εἴθε ἀγγελοὶ ἀγνόητος καὶ εἰλικρινείας. Σὰς ἀγαπῶ, Ἀδελαῖς, σὰς ἀγαπῶ. ὁ δὲ ἔρω; οὗτος θ' ἀνυψώσει τὴν ψυχὴν μου, θὰ μ' ἐνισχύσει κατὰ τὰς σκληρὰς δοκιμασίας, ἃς ὁ Θεὸς μοι ἐπιφυλάσσει ἐν τῷ μονήρει βίῳ μου' τὸ ὄνομα καὶ ἡ ἀνάμνησις ὑμῶν πάντοτε μετ' ἐμοῦ θέλουσιν εἶσθαι, καὶ ἀπὸ παντὸς θὰ μὲ σώσωσι κινδύνου ὡς αἱ πτέρυγες τοῦ φύλακος ἀγγέλου. Αὐρίον θ' ἀναχωρήσω καὶ θὰ ὑπάγω μακρὰν ἀπ' ἐδῶ' θὰ ἐπανεέλθω εἰς τὸ τάγμα μου. Ὁ Θεὸς ἀναμφιβόλως θ' ἀποδώσει ὑμῖν τὴν γαλήνην παρὰ τῷ στρατιῳ καὶ τῷ ἀθῶῳ τέκνῳ σας. Ἰσως μὲ λησμονήσητε, ἢ μ' ἐνθυμήσθε μόλις ὡς φίλη, πλὴν ἐγὼ θὰ σὰς ἀγαπῶ ἐν ὅλῃ τῇ παραφορᾷ τῆς ψυχῆς μου καὶ θὰ ἐπιπίρομαι ὅτι ἠγαπήθην ὑπὸ καρδίας τόσῳ εὐγενεοῦς καὶ ἀγνῆς.

—Ἀγαπάτε με, ναί, ἀγαπάτε με ὡς ἀγαπᾶτε τοὺς δυστυχεῖς, . . .

—Τὴν χεῖρα σας, Ἀδελαῖς, εἰς τεκμήριον ἀποχαιρετισμοῦ καὶ ἀναμνήσεως. Τίς οἶδεν ἐάν ποτε ἐπανιδώμεν ἀλλήλους!

—Ἐάν ὄχι ἐπὶ τῆς γῆς, τοῦλάχιστον εἰς τὸν οὐρανόν, ἀπεκρίθη ἡ μαρκησία ἐγειρομένη καὶ βραδέως τείνουσα τὴν χεῖρα τῷ κόμητι.

Οὗτος ἤρπασεν αὐτὴν καὶ ἐπετύπωσε θερμότατον φίλημα, ἔπειτα

—Χαίρετε, ἀνέκραξεν ἀναχωρῶν, χαίρετε! . . .

—Ἄς ἐπανεέλθωμεν, φίλε μου, εἰς τὴν πλατεῖαν, προσέθηκεν ὁ κόμης Οὐβέρτης διὰ κόπτων τὴν διήγησιν αὐτοῦ. ἤρχισεν

ἤδη ἡ τρίτη πράξις. Ἐχάσαμεν τὸν χορὸν ἔπειτα ἐξέκολλοῦθ' τὴν λυπηρὰν ἱστορίαν. —Καὶ διατί δὲν δύναται νὰ ἐξαλειφθῆσιν αὐτὴν τώρα; ἠρώτησε με προθυμίας ὁ κύριος Φιορέλλης. Τί μὲ μάλαι διὰ τὴν τρίτην πράξιν;

—Κατὰ τὴν πράξιν ταύτην κυρίαρχω ἀνάγκην νὰ κάμω παρατηρήσεις νὰς ὡς πρὸς τὴν ἐν λόγῳ κυρίαν ὑπόνοιάν τινα, ἣν καὶ φοβοῦμαι νὰ ἐληθεύσω, οὐχ' ἦσσαν ἤθελον νὰ ἐσβαίω.

—Λοιπὸν πράττω ὡς θέλετε. Θὰ ἐληθῶ καὶ ἐγὼ τῆς περιστάσεως ὑποπρατηρήσω τὴν κυρίαν ἐκείνην ἣτις ἐστὶ τῆς ἀφρηγέσεώς σου ἐπὶ μᾶλλον διὰ τὸ ἐνδιαφέρον μου.

Καὶ ἀμφότεροι εἰσήλθον εἰς τὴν πρῶτην.

Μετὰ τὴν πράστασιν, ὁ κύριος Φιορέλλης ἐξερχόμενος τοῦ Βασιλικοῦ Θεάτρου πρῶτος ἐστρέψε τὸν λόγον περὶ τῆς μαρκησίας Σ.***

—Ὡ! πόσον, φίλε μου, πόσον δυστυχῆς καὶ θαυραλογόσας μοὶ ἐφάνη κατὰ τὰς τελευταίας πράξεις. Κατὰ τὴν μονομαχίαν τοῦ Στανκάρ ἐνόμισα ὅτι ὀλίγον ἐλυποθῆμαι, ἐνῶ τὸ πρόσωπον γέροντος στρατιῳῦ φοικωδῶς ἐσκοτίσθη. Ἢ ἀτυχῆς ἐκείνη γυνὴ οὐδὲ πρὸς στυγερὸν τὸν δέφυρον τὰ βλέμματά μου' ἐπὶ μάλιστα ὡχρίασεν ἐάν τοῦτο ἦτο δυνατόν. Φοβουμένη τις ὁμοίως ὅταν ἐκείνος τὴν λέος τρόμος ἐφάνετο καταλαβὼν τὴν αὐτῆς τὸ σῶμα αἱ δὲ χεῖρες της ἦσαν νημενέαι ὡς ἂν ἤθελε νὰ δευθῆ.

—Γρόντι τὰς αὐτὰς καὶ ἐγὼ ἐκ παρατηρήσεως. Δυστυχῆς! πόσον ὑποφάνη ἢ ὑπόνοιά μου ἐπὶ μᾶλλον εἰς θετικὰ μεταβάλλεται. . . Σκληρὰ ὑφίσταται μακρῦρα, ἀπεριγράπτους βασάνους. . . Ἄς εἰσέλθωμεν εἰς τὸ ἔθνηκον καφφενεῖον διότι ἡ νυκτερινὴ αὐρα εἶναι ψυχρὰ καὶ δὲ ἐν ἀνέσει θὰ ἐξέκολλοῦθ' αὐτὴν γησίον μου.

Ἐπειτα (ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ) Γ. Β. ΣΦΗΚΑ (ἔπειτα τὸ τέλος)

AMYRIANOEMON

Ὁ ποιητὴς ὁμοιάζει τῷ θυμιάματι, ὁ περ καθαρίζει τηρόμενον.

L. Halévy.

Ἀγαπᾶν ἐστὶ θαυμάζειν διὰ τῆς καρδίας' θαυμάζειν ἐστὶν ἀγαπᾶν διὰ τοῦ πνεύματος.

Chicophile Gautier.

Βαδίζατε ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἰδεῶν τοῦ κενῆς σας, καὶ αὐταὶ θέλουσι σὰς ὑποπρίξει' βαδίζατε κατόπιν αὐτῶν, καὶ θέλουσι σὰς παρασύρει' βαδίζατε κατ' αὐτῶν, θέλουσι σὰς ἀνατρέψει.

Napoléon III.

Λησμονεῖ τις τὴν καταγωγὴν τοῦ νεοκλήτου, ὅταν οὗτος τὴν ἐνθυμηταί' τὴν θυμείται τις ὁμοίως ὅταν ἐκείνος τὴν λησμονῆ.

Petit-Senn.

Τὰ ἀνθρώπινα προτερήματα μειοῦνται ἀνάκτορα μεγαλοπρεπῆ, πλὴν δι' ἐνὸς ὀβολοῦ ἀγοράζει τὴν θέσιν αὐτοῦ ἐν τῷ παραδείσῳ.

St.-Marc Girardin.

Τὰ ἡμέτερα ἐλαττώματα ὁμοιάζουν τὰ ἡμετέρους ὄνυχας' ὅσον τοὺς κόμην, τόσον οὗτοι ἀναφύονται.

C. Bernard.

Ἡ ἀρχαιότης εἶναι ἡ ἀριστοκρατία τῆς ἱστορίας.

Ἡ ἀρετὴ εἶναι ἡ νόμιμος θυγάτηρ τῆς Ὀρησκείας, ἡ δὲ μετάνοια, ἡ θετή.

M. Dumas.

Ἡ σημαία, ἣν ἐκ δειλίας κρύπτεις ἐντὸς τοῦ θυλακίου σου, δὲν εἶναι σημαία, ἀλλὰ ρινόμακτρον.

E. Girardin.

Ὁ βίος ἐστὶν ὁ πρόλογος τοῦ βιβλίου τῆς αἰωνιότητος.

Mme Lieutier.

Οἱ παῖδες εἰσὶν ἄνθρωποι μικροὶ, αἱ δὲ ἄνθρωποι παῖδες μεγάλοι.

E. Deschamps.

Διὰ χρυσῶν νομισμάτων κτίζει τις ἀνάκτορα μεγαλοπρεπῆ, πλὴν δι' ἐνὸς ὀβολοῦ ἀγοράζει τὴν θέσιν αὐτοῦ ἐν τῷ παραδείσῳ.

Mme Ségalas.

Ἡ μοναξία ἐστὶ τὸ χωνευτήριον τοῦ πνεύματος' τὸ μὲν ἀγαθὸν καθαρίζεται, τὸ δὲ πονηρὸν ἐξατμίζεται.

Hévatry.

ΠΟΙΗΣΕΙΣ.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ

Τοῦ ἑ. ἄσματος τῆς Κολάσεως ἐκ τῆς Θείας Κωμωδίας

τοῦ ΔΑΝΤΟΥ, ὑπὸ Φ. KAPPER.

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Καταβαίνει ὁ ποιητὴς εἰς τὸν δεῦτερον κύκλον τῆς Κολάσεως, ὅπου τιμωροῦνται οἱ ἀσελεγεῖς, καὶ εἰς ἅπαντ' εἰς ὄμιλον τινὰ συγκεκριμένον ἀπὸ τῆς ψυχῆς διαφόρων διατήσεων ἐραστῶν καὶ ἐρωμένων τὴν Φραγκίσκαν τοῦ Ρίμινι, ἀπὸ τὴν ὅποιαν ἀκούσας τὴν ἀοχλὴν καὶ τὸ ἐπώδυνον τέλος τοῦ μετὰ τὴν ἀνδραδέλφου τῆς ἀπειροῦ ἐρωτὸς τῆς, ὑπὸ τοιούτου δι' αὐτοῦ οἴκτου καταλαμβάνεται, ὥστε λειποθυμῆσαι· ὡς πῖπτει τὸ νεκρὸ κορμὶ, ἐκπλάνεται καὶ χάρου.

Ὡς εἶχ' ἄπει, κατέβηκα κάτω ἔς τὸν δευτερόν
Κύκλον, ἀπ' τὸν πρῶτον πλέον μικρὸν καὶ ἀκόμῃ πλέον στενόν,
Μ' ἂν κλειῆ τόπος λιγώτερος, τὰ βάσανα εἰν' διπλά,
Ποῦ οἱ κολασμένοι βυζίζονται ἐκεῖ, ὅσ' ἂν σκυλιά.
Ἐς τὴν θύραν μ' ἔγριαν θωριά, μουγκρίζοντας ὁ Μίνως
Στέκει καὶ τοὺς ἀμαρτωλοὺς, ποῦ μπαίλιον, κρένει ἐκείνος,
Καὶ κρένων μὲ τὸ ζώσιμον ἢ ἀπόφασι τους βγαίνει·
Θὰ πῶ ἢ ψυχὴ ποῦ βάλθηκε, διὰ νὰ ἴδῃ δυστυχημένη,
Ἐς τὴν γῆν ἐμπρός του ὅσ' ἂν σταθῇ μόνη ζομολογιέται,
Κι' αὐτὸς ποῦ ἴδῃ γνώστης τῶν ἀμαρτιῶν, στέκει καὶ συλλογιέται,
Ἐς τὴν Κόλασιν ποῦ πρέπει τῆς νὰ πάη, καὶ ὅσαις ζωσθῇ
Μὲ τὴν οὐρά, (α) τὸς βυζίζοντας πλέον κάτω νὰ βαλθῇ.
Ἐμπρός του πάντα βρίσκονται πολλαῖς ψυχαῖς καὶ μένον,
Καὶ κάθε μιὰ μὲ τὴν σειρά τὴν κρίσει τους προσμένον,
Λένε, καὶ ἀκοῦν ἀπόφασι διὰ τ' ἀμαρτήματά τους,
Κ' εὐθὺς ἔς τὰ κάτω στρέφουσι τὰ μαῦρὰ βήματά τους.
— Ἐς τὸ ἄστυ τὸν Ὀλιβερόν τοῦ πόνου, — ὁ Μίνως κράζει
Ἄμα μὲ εἶδε, — πῶρχεισαι — σ' ἐμένανε φωνάζει,
Ἀφίνωντας κατὰ μερῆς τὴν σοβρὴν ἐργασία, —
Τὸ πῶς ἐμβῆκες, σκέψου το, καὶ ἂν σῶσωκε καρδιά
Ἢ πύλη ἢ πλατύτατη νὰ μὴ τὸ ἐμπιστευθῆς.
Ὁ δὲ ὁδηγός μου (β) πρὸς αὐτόν — καὶ ἐσὺ, καὶ ἐσὺ μιλεῖς;

(α) Εἰς τῶν σχολιαστῶν τοῦ Δάντου διατείνεται οἱ ὁ ποιητὴς, μὴ δυνάμενος νὰ καταστήσῃ τὸν Μίνων διὰ τῆς τηθέου, δι' ἣς ἐνεδύοντο ἄλλοτε οἱ δικασταί, ὡς στολισμὸν τῆ ἐδῶκε τὴν οὐράν, μὲ τὸ ζώσιμον τῆς ἐπείρας ἀπεφαινετο ὁ Μίνως, εἰς ποῖαν θέ-

σιν τῆς κολάσεως θὰ ἐτίθεντο οἱ ἀμαρτωλοί, μὴ καταδεχόμενος, ἔνεκεν τοῦ ὑψηλοῦ τῆς θέσεώς του, νὰ ἔλθῃ εἰς συνάφην μετ' αὐτῶν ἄλλως πως.

(β) Ὁ Βιργίλιος ὅστις ὁδηγεῖ τὸν Δάντην ἐνδὸς τῆς Κολάσεως.

Ἄττονε, τὴν πορεία του μὴ θέλῃς νὰ τοῦ κλείσῃς,
Κ' εἶναι ἀπ' τὴ μοῖρά του γραφτὸ, καὶ μὴ τὸν ἐμποδίσῃς;
Κ' ἐκεῖ θὰ κἀνῇ ὅπου κανεῖς, ὀρίζει ὅπως θέλει.
Καὶ ὅ,τι θέλει μὴ μιλῆς, καὶ πλέον ἂς μὴ σὲ μέλῃ! —
Ἐς τὴν θέσιν τοῦτη ἀρχίζουσι αἱ Ὀλιβεραὶ φωναί
Νὰ μοῦ κτυποῦν τὴν ἀκοὴ αἰώνια καὶ συχνά·
Ἐφθασα καὶ ποῦ ἔς τὴν καρδίαν ὁ πόνος τους σ' ἀγγαίει,
Ἐς τόπος τέλος π' ἀπὸ φῶς παντέρημος περνάει·
Κι' ὅπως ἢ θάλασσα βῶσ' ἔς τὴν ζάλη τὴν μεγάλην,
Ποῦ σπρώχνουν οἱ ἀέριδες φ' τὴν μία μεριά ἔς τὴν ἄλλη,
Ἔτσι καὶ τ' ἄδου ἢ τρικυμιὰ αἰώνια δὲν σιγάει,
Τοὺς κολασμένους τοὺς κτυπᾷ, τοὺς φέρνει καὶ τοὺς πᾶει,
Μὲ βία πάντα ἔδω καὶ ἐκεῖ, γλίγωρα τοὺς γυρίζει,
Καὶ τοὺς γυρίζει, τοὺς θροντᾷ, τοὺς καταβασχνίζει.
Καὶ ὅταν ἔς τὰ ὕψη φθάσῃ, ἔς τὸν μέγα τὸν κρημνὸν,
Στὸν βράχον τὸν ἀπότομον, σκληρόν καὶ γυμνὸν,
Ἐκεῖ πλεῖα τότε ἀρχίζουσι ἢ κλάψαις ν' ἀντηχοῦν,
Καὶ τοῦ Θεοῦ τὴν δύναμιν αὐτοὶ νὰ βλασφημοῦν.
Μοῦ εἶπε, ποῦ τὸν ῥώτησα, ὁ ὁδηγός — τοὺς τόπους
Τούτους τοῦ ἄδου, ποῦ θωρεῖς, αὐτοὶ ναι διὰ τῶν ἀνθρώπων
Τοὺς ἀσελεγεῖς, ποῦ ἐνίκησε τῆς σάρκα ἢ μοῖραν,
Ὅπου ὑποτάξανε τὸν νοῦν σὲ τέτοιον ἐπιθυμία. —
Κι' ὡς τὰ ψυχρῶν τὰ πτερὰ σηκώνουν ἀπλωμένα,
Εἰς τὸν χιωνιά ὄλα μαζὶ ἐν σῶμα στρωμωμένα,
Ἔτσι καὶ ἐκεῖ τὸ φῶσος τὰ πνεύματα τ' ἀχρεῖτα
Μαζὶ τὰ φέρνει ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, κάτω, ψηλά, μακρὰ,
Χωρὶς ποτὲ παρηγορῖαν ἢ ἐλπίδα σ' αὐτὰ νὰ δῖνῃ,
Ἄν ὄχι παύσιμον λακοῦ, οὔτε πῶς θὰ μικρύνῃ.
Κι' ὡς κράζουσι οἱ γερανοὶ συχνὰ ἔς τὸ πέταμά τους,
Ποῦ κἀνωντας μικρὰ σειρά λέν τὰ παράπονά τους,
Ἔτσι εἶδα καὶ ἐγὼ νᾶρχωνται μὲ μιὰ φωνὴ μεγάλη
Πολλαῖς ψυχαῖς ποῦ τῶν ἔσπρωχνε ἐκεῖ ἢ ἀνεμοζάλη.
Ὡστε καὶ ἐγὼ ἀνέκραξα — Ἐάν ποῖοι αὐτοὶ νᾶναι,
Ποῦ οἱ σκοτεινοὶ ἀέριδες τόσον πολὺ κτυπᾶνε! —
Κ' ἐκεῖνος μ' ἀποκρίθηκε — Ἢ πρώτη ἀπ' τὰς ψυχὰς
Ὅπ' ἔρχεται, καὶ ὅπου γι' αὐτὰς νὰ μάθῃς μ' ἐρωτᾷς,
Ἐστάθη αὐτοκράτειρα, ἔθνη πολλὰ κρατοῦσε,
Γλωσσῆς πολλαῖς μιλούσανε ἐκεῖ ποῦ κυβερνοῦσε.
Διὰ τὴν λαγνείαν τέτοιαν αὐτ' εἶχ' ἀδυναμία
Ὡστε τὸ πᾶν ἐπέτρεψε δι' αὐτὴν τὴν ἀμαρτίαν,
Τὸν νόμον αὐτὸν τὸν ἔκκαμε διὰ δικαιολόγησίν τῆς·
Κι' αὐτὴ ναι ἢ Σεμίραμις, ποῦ λέν οἱ ἱστορικοὶ τῆς,
Πῶς εἰς τοῦ Νίνου τ' ἀνδρᾶ τῆς τὸν θρόνον εἶχ' ἀνέβῃ,
Ἐς αὐτὴν τὴν γῆν ποῦ σήμερα ὁ Τούρκος βασιλεύει.
Κι' ἢ ἄλλη εἶναι ἢ ψυχὴ ἐκείνη ἢ ἐρωτευμένη,
Ὅπου στὴν γῆν σκοτώθηκε μονάχη ἢ καυμένη,
Καὶ ὅπου μ' αὐτὸ ποῦ ἔκκαμε τ' ἀπελπισμένον βῆμα,
Ἄπιστος ἔς τοῦ Σιχαίου τῆς ἐφάνηκε τὸ μνημόν.

Κ' ἡ Κλεοπάτρα πῶρχεται, ἢ λάγνος, εἴν' ἢ ἄλλη. —
 Κι' Ἑλένην εἶδ' αὖτις δι' αὐτῆς τέτοια πάλη,
 'Ο πόλεμος ὁ τρομερὸς, 'Ποῦ μὲ τὴν διάρκειά του
 Ὄσους κειροῦς ἐβάσταζες, τόσ' ἦτον τὰ κακά του.
 Κι' ὁ Ἀχιλλεὺς ὁ ἔνδοξος εὐθύ; ἐμπρός μου ἐφάνη,
 'Οπ' ἐπολέμησε καλὰ καὶ τόσα εἶχε κάνει,
 Π' ἐμάγιστο, ἐπολέμησε καλὰ διὰ τὸν σκοπὸ του,
 Κι' ὁ Ἔρως τῶπερε ἄκιρα, σκληρὰ τὸν θάνατό του.
 Τριστάνου (α) εἶδα, Πάριδα, μὲ δάκτυλον πολλὰς
 Μοῦ ἐδειξε περισσότερο ἀπὸ χιλίας ψυχὰς,
 'Ποῦ ὁ Ἔρως τοὺς ἀφαίρεσε τὴν δόλια τους ζωή'
 Κι' ἀφοῦ γιὰ τὸ ἥρωες ἄκουσα ὁ δάσκαλος νὰ πῆ,
 Καὶ ταῖς γυναῖκες ταῖς παληαῖς νὰ μοῦ τὰ ὀνοματίσῃ,
 Ἐγὼ π' ἀπὸ τῆ λύπη μου σχεδὸν λειποθυμῆσαι.
 Εἶχα δι' αὐτούς — Εὐχάριστα — τοῦ λέγω — ποιητῆ,
 Ἐμίλουνα σ' αὐτοὺς τοὺς δυὸ, ποῦ πᾶνε ἔτσι μαζῆ,
 Καὶ λὲς ἀφ' τῆ ταχύτητά τ' ἀέρος ποῦ τοὺς φέρει,
 Πῶς εἶναι ἐλαφρότεροι κι' ἀπὸ αὐτὸ τὸ ἀέρι —
 Κ' ἐκεῖνος μ' ἀποκρίθηκε — ὅταν σιμὰ μας φθάσουν,
 Θὰ τοὺς ἰδῆς καλῆτερα, καὶ ὅταν μᾶς πλησιάσουν
 Παράκλησιν, καὶ θάλλθουνε, κάμε εἰς τοὺς καυμένους,
 'Σ τὸν ἔρωτά τους ποῦ μαζῆ τοὺς φέρει ἐνωμένους. —
 ἔτσι κι' ἐγὼ τὸ ὀμίλησα ὅταν ἐκεῖ σιμὰ μας
 Ὁ ἀέρας τοὺς πλησίασε, τοὺς ἔφερε κοντὰ μας.
 — Ὡ πικραμέναις μου ψυχαῖς, εἰπέτε μὰς, μιλάτε,
 Κι' ἂν δὲν σᾶς ἐμποδίζουνε ἔς ἐμᾶς ἐδῶ ἐλάτε. —
 Κι' ὅπως τὰ περιστέρια μὲ τὰ πτερὰ κινουνε,
 Μὲ τὰ πτερὰ τους ἀπλωτὰ καὶ στέρεα πετοῦνε,
 Καὶ τρέχουνε ἔς τὸ πέταμα, πρὸς τὴν γλυκεῖα φωλιά τους,
 Τόσ' εἴν' ἢ ἐπιθυμία τους νὰ φθάσουν ἔς τὰ παιδιὰ τους,
 ἔτσι κι' ἐκεῖνοι πρὸς ἐμᾶς ἀπ' τῆς Διδούς τὴν τάξι,
 Τὸν σκοτεινόνε σχίζωντας ἀέρα εἶχαν πετάξει,
 Τόσον πολὺ τὸ ἐμπόρεσε τὸ ἀγάπης ἢ φωνῆ!
 — Ὡ ζωντανέ μου, ἐσὺ καλὲ, — μοῦ λέγουνε αὐτοί:
 Ποῦ πᾶς τὸν κοκκινόμαυρο νὰ ἐπισκεφθῆς ἀέρα,
 Ἐμεῖς π' ἀπ' αἶμα ἐβάψαμε τὸν κόσμον ἐκεῖ πέρα,
 Ἄν εἶχαμε τοῦ βασιλεία τοῦ κόσμου τὴ φιλία
 Διὰ τὴν δική σου ἰκέτευσί θὰ κάναμε ἡσυχία,
 Ἀφοῦ καὶ σὺ διὰ τὰ δεινὰ δείχνεις πῶς μᾶς λυπᾶσαι,
 Καὶ ἔς τὴν δεινή μας συμφορὰ ἐσὺ μᾶς συλλυπᾶσαι.
 Γιὰ ὅ,τι θέλεις νὰ μᾶς πῆς εὐχάριστα θ' ἀκούμε,
 Κι' ὅ,τι ν' ἀκούσης πιθυμῆς, ἐμεῖς θὰ σοῦ τὸ πούμε,
 Τώρα π' ὁ ἀέρας ἔπαυσε χωρὶς πνοή καὶ μένει,
 Τώρα π' ὁ ἀέρας δὲν φυσᾷ ὡς νᾶθελε σιωπαίνῃ.

(α) Τριστάνος περίφημος περιπλανώμενος ἱππότης τῆς αὐλῆς τοῦ Ἀρτου βασιλέως τῆς Βρετανίας, τὸν ὁποῖον ἐφόνευσεν αὐτὸς ὁ βασιλεὺς, διότι ἀνεκάλυψε καὶ ἐπ' αὐτοφώρῳ συνέλαβεν αὐτὸν ἐρώμενον τῆς γυναικὸς τοῦ βασιλείου Ἰσότητος.

Ἡ γῆ ὅπ' ἐγεννήθηκα σ' ἀκρογιαλιὰ ἀκουμπᾶει (α)
 'Σ τὴν θάλασσα, ἔς τὴν ἐκβολὴ τοῦ Πάδου, 'Ποῦ ἐκεῖ πᾶει
 Μὲ τὰ παραποτάμια του ἔς τὴν θάλασσα νὰ βγοῦνε,
 Ἐκεῖ ποῦ ἔγείνουνε τὰ νερά ὡς διὰ ν' ἀναπυροῦνε.
 Ἐρως, 'Ποῦ σ' εὐγενῆ καρδιά γλίγωρα βασιλεύει,
 Μὲ τὴν καλὴν μου ὠμορφιά τοῦτον ἐδῶ ῥοιτεύει,
 'Ποῦ μοῦ τὴν ἀφαιρέσανε, καὶ ἀκόμη μὲ τρομάζει,
 Κι' ἀκόμη ὁ τρόπος ὁ σκληρὸς τοῦ τέλους του μὲ σκιάζει.
 Ἐρως ἐκεῖνος, 'Ποῦ ποτὲ, ποτὲ δὲ συχωράει
 Σ' ἐκεῖνον ὅπ' ἀγκώμενος νὰ μὴν ἀνταγαπήῃ,
 Διὰ τοῦτον τέτοια μᾶδωκε ἡδονικὴ χαρὰ,
 'Ποῦ ἀκόμη δὲν μὲ ἄρησε καὶ δὲν μ' ἀπαρτάῃ.
 Ἐρως τὸν θάνατο ἔς ἐμᾶς τὸν ἔφερε μαζῆ,
 Κι' ἐκεῖνον 'Ποῦ μᾶς σκότωσε ἢ Κάιν (β) κερταρεῖ. —
 Κι' ἀφοῦ ὅλα τ' ἄνω ἄκουσα, τῆς τόσης δυστυχίας
 Τὰ βάσανα τὰ θλιβερά, 'Ποῦ εἶπανε ἔς ἐμᾶς,
 Τὴν κεφαλήν μου ἔκλινα καὶ ἐκράτησα γυρτή,
 ὡς ὅπου μοῦ 'πε ὁ ποιητῆς — τί σκέπτεσαι ἐσὺ; —
 Ἐγὼ 'σάν ἀποκρίθηκα, τοῦ λέγω — ὦ δυστυχία!
 Τί στοχασμοὶ γλυκύτατοι, ὁποῖα ἐπιθυμῶ
 Τοὺς δυστυχεῖς τοὺς ἔσπρωξε ἔς τὸ βῆμα τὸ πικρὸ! —
 Κ' ἔπειτα ἐγύρισα ἔς αὐτοὺς κι' ἐμίλησα ἐγὼ
 — Φραγκίτικα, τὰ μρτύριά σου, τῆς λέω ἐγὼ, κυρά μου,
 Τόσο μὲ θλίβουν, μὲ λυποῦν, 'Ποῦ κλαῖνε τὰ ὄμματά μου.
 Μὰ πὲς μου, τότε πῶδ' αἰνῶν θερμοὶ οἱ στεναγμοὶ σᾶς,
 Εἰς τί καὶ πῶς ἐπέτρεψε, ποῦταν κρυφοὶ οἱ καυμοὶ σᾶς,
 'Ο ἔρως, καὶ τὴν μάθησε τὴν κρύφια ἐπιθυμῶ; —
 Κι' αὐτὴ ἔς ἐμένα ἀπήντησε — Μεγάλῃ ἢ δυστυχία
 Τὸ νὰ θυμᾶσαι ταῖς στιγμῆς ταῖς πολυευτυχισμέναις
 Σὲ ὥραις κακοροζικῆς, μαύραις καὶ πικραμέναις.
 Καὶ τὸ γνωρίζει τοῦτο ὁ δῶ κι' ὁ δάσκαλός σου ἀκόμη...
 Μ' ἂν ἦς νὰ μάθῃς τὴν ἀρχή, ἀπ' τὸ δικό μου στόμα,
 Ἐγὼ θὰ κάμω 'σάν ἐκεῖνον ὅπου ἐνῶ σοῦ λέει,
 Τὸν ἀνθρωπὸν ὅπ' ὀμιλεῖ καὶ 'π' ὀμιλῶντας κλαίει.
 Ἀνύποπτοι ἐδιαβάξαμε διὰ τὴν διασκέδασί μας
 Τοῦ Ἀλντισιλότου (γ) τὸ ἔρωτες μία 'μέρα μοναχοὶ μας.

(α) Εἶναι ἢ ὀμιλοῦσα σκιά τῆς Φραγκίτικης τοῦ Ρίμινι, καὶ ἢ Ραβέννα εἶναι ἢ πατρὶς τῆς. Ἡ Φραγκίτικα ἦτο θυγάτηρ τοῦ Οὐίβου τῆς Πολέντας (Guido da Polenta) Δεσπότη τοῦ Ραβέννης, νυμφευθεῖσα μεθ' ἐνὸς τῶν υἱῶν τοῦ Μαλατέστα, Δεσπότη τοῦ Ρίμινι, ἀνδρὸς μὲν ἀνδρείου ἀλλ' εἰδεχτοῦς μορφῆς. Ἐνεκα τούτου ἢ Φραγκίτικα ἠρωτεύθη τοῦ ἀνδραδέλφου τῆς Παύλου ὠραίου καὶ κομψοῦ νέου. Συλληθόντες δὲ ἐπ' αὐτοφώρῳ ὑπὸ τοῦ συζύγου τῆς,

ἐφρονεῦθησαν παρὰ τοῦ ἰδίου δι' ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ κτυπήματος.

(β) Κάιν μέρος τῆς κάτω Κολίσεως εὐτύως ἐπονομασθὲν ἐκ τοῦ Κάιν ὅστις ἐφόνευσεν τὸν ἀδελφόν του. Εἰς τὴν Κάιναν τιμωροῦνται ὅσοι προδοτικῶς φονεύουσι τοὺς συγγενεῖς των.

(γ) Ἀλντισιλότος, ἱππότης περὶ φημος διὰ τὰς ἀνδραγαθίας του καὶ διὰ τὸν ἔρωτά του μετὰ τῆς Γινέδρης συζύγου τοῦ β' λέως Ἀρτου.

Πολλὰς φορὰς ἔς τὰ μάτια μὰς αὐτὴ νὰ ἰδωθοῦμε
 Μὰς ἔσπρωξ' ἢ ἀνάγνωσις συχνὰ νὰ κυττιχθοῦμε,
 Ν' ἀλλάξῃ χρῶμα ἢ ὄψι μὰς καὶ νὰ μᾶς κοκκινίσῃ
 Ἀλλὰ σὲ μία περίοδο μὰς εἶχ' αὐτὴ νικήσει.
 Τὸ χεῖλο τὸ γλυκόγελο, σὰν φθάσαμε ἐδεκεῖ,
 Ἀπὸ ἕνα τέτοιον ἔραστή αὐτὸ νὰ φιληθῇ,
 Τοῦτος ἐδῶ ὅπου ἀπὸ μὲ ποτὲ δὲ θὰ χωρίσῃ,
 Μ' εἶχε ἔς τὸ στόμα τρέμωντας γλυκὰ γλυκὰ φιλήσει. (x)
 Τὴν βίβλο ποῦ ἐδιαβάζαμε εἶχ' ὁ Γαλιότος γράψει
 Κι' αὐτὴ τὴν μέρα ὡς ἐκεῖ ἐμεῖς εἶχαμε πάψει —
 Κ' ἐνῶ ἢ μιὰ ἀπ' τὰς ψυχὰς τοῦτα ἔς ἐμένα λέγει,
 Μὲ τόση θλίψι ἄρχισε ἢ ἄλλη εὐθὺς νὰ κλαίγῃ,
 Ποῦ τέτοια λύπη αἰσθάνθηκα βαθεῖα ἔς τὰ σωθικὰ
 Π' ὡς νὰ πεθάνω ἐτρέκλισα, ἀκούστηκα κακὰ,
 Κι' ὁ κόσμος ὅλος ἔχάθηκε εὐθὺς ἀπ' ἐμπροστά μου,
 Κι' ὡς πέφτει τὸ νεκρὸ κορμί, ἔσπλωθῃκα ἐγὼ χάμου.

(α) Εἶς τῶν σχολιαστῶν τοῦ Δάντου λέγει ὅτι ὁ Παῦλος ἀσπαζόμενος τὴν Φραγκίσκην ὤθειτο καὶ ἀπωθειτο ὑπὸ δύο ἔλως ἀντιθέτων αἰσθημάτων, ὑπὸ ὑπεριότητος ἐπιθυμίας καὶ μεγίστου φόβου· παρατίθησι δὲ τὸ ἀκόλυτον χωρίον τοῦ Θεοκρίτου ἐκ τῆς «Φαρμακευτρίας», εὐ ἰδοῦ ἢ ἐν τῇ δημῶδει ἡμῶν γλώσῃ μετάφρασις·

Τὸν Δέφιν φέρει σπῆτι μου· καὶ μοῖς ἦν ξηνοίω
 Τὸ ἐλαφρὸ πῶδι νὰ σταθῇ ἔς τῆς θύρας τὸ κατώφλι,
 (Γιὰ ἄκουσε, Σελήνη μου, πῶς μὲ, θεὸ ἔρωτάς μου)
 Π' εὐθὺς ἔς τὸ σῶμα ἐπάγωσα περρότερο ἀπὸ χιόνι,
 Κι' ὁ ἔρωτάς μου ἐχύνετο ἀπὸ τὸ πρόσωπό μου
 Ἐάν νῆτον πύχνη τοῦ Νοτιά· Κι' ἐχάθηκε ἢ λαλιά μου,
 Π' οὔτε τοῦ βρέφους τῆ λαλιά ἔς τὸν ὕπνο του ποῦ κάνει,
 Δὲν εἶχα, ποῦ ἔς τ' ἀγκάλιασμα ἔστημάννα του ψελλίζει,
 Καὶ τὸ καλὸ μου ἐσκόληρνε σῶμα ἄν τὸ κρουστάλλι.

ΚΟΝΒΑΤΑΝ

Ἴδὲ τον ἥλιο· τοῦ βουγιῶ
 Τὴν κορυφὴ χρυσώνει,
 Καὶ μὲ λαχτάρα ἢ θάλασσα
 Κρυφὴ τὸν καμαρώνει·

Τὸ μοσχαγέρι τῆς αὐγῆς
 Σκορπάει μαργαριτάρια
 Ἀπάνου εἰς τὰ τριαντάφυλλα
 Καὶ ἔς τ' ἀνθηρὰ χοιτάρια·

Εὐπιᾶ τοὺς κρίνους ἐλαφρὰ
 Μὲ τὰ γλυκὰ φιλιὰ του,
 Κ' ἐκείναι ἀνοίγουν γιὰ νὰ πιούσῃ
 Τὸ μόσχο, τῆ δροσιά του.

Ἀλλὰ γιατί δὲν ἄκουσα
 Τ' ἀηδῶνι νὰ λαλήσῃ,
 Καὶ μὲ τραγοῦδα τὴν αὐγὴν
 Γλυκὰ νὰ χαιρετήσῃ;—

Πουλιά μου, ἢ αὐγοῦλα ἐπρόβαλε·
 Γιατί δὲν τραγοῦδάτε;—
 Ἢ αὐγὴ μὰς δὲν ἐπρόβαλε·
 Ἢ ἀγάπη σου κοιμᾶται.

ΥΑΚΙΝΘΟΣ.

—o—

ΛΥΣΙΣ ΤΟΥ ΕΝ Τῷ Δ'. ΦΥΛΛΑΔΙῷ ΑἰΝΙΓΜΑΤΟΣ
 ΑΜΗΝ-ΜΗΝ-ΝΗΜΑ.

—o—

Αἰνίγμα Γ'.

Τῶν τετραπόδων καὶ πτηνῶν τ' ἀναίσθητον τὸ σῶμα
 Ἀλλάσει· πάντοτε δι' ἐμοῦ κητάσταιν καὶ χρῶμα·
 Ἀέφραλος τὸν θάνατον συχνάκις ἐπιφέρει,
 Πλὴν τρυφερὰν παραβολὴν τοῖς ποιηταῖς προσφέρει·
 Ἄν ὄμως θέλῃς τὸν λαίμην νὰ στερεθῶ κ' ἐκείνον,
 Φύγε, ἂν δὲν θέλῃς σύντροφον νὰ λάβῃς τὸ κινῖνον.

Τῷ πρώτῳ λύσονται τὸ ἀνωτέρω αἰνίγμα,
 ἢ Σύνταξις δωρήσεται ἐν ἀντίτυπον τῶν διηγηματιῶν «Μὴ ἀπελπίζεσθε» καὶ «Μυθιστόρημα πλουσίου νέου.»

Ἐκεῖν ἐλλείψεως χώρου ἀναβάλλομεν εἰς τὸ προσεχές τὴν δημοσίευσιν τῶν ὀνομάτων τῶν πεμψίντων ἡμῖν τὴν λύσιν τοῦ ἐν τῷ δ' φυλλαδ. αἰνίγματος.

BIBLIA NEOPHANI.

Ο ΖΑΚΥΝΘΙΟΣ ΑΝΘΩΝ ἀγγέλλει πᾶν βιβλίον πεμπόμενον
 πρὸς τὴν Διεύθυνσιν.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΙΟΝΙΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΑΠΟ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΑΥΤΟΥ
 ΜΕΧΡΙΣ ΕΝΩΣΕΩΣ (ἔτη 1815—1864) τομ. Α'. 6-
 πὸ Π. Χιωτοῦ ἱστοριογράφου κλ. Ἐν Ζακύνθῳ τυπογραφεῖον
 ἢ «Ἐπτάνησος» 1874. Τιμ. . . . Δρ. 6,—

Ἡ ΕΦΕΤΡΕΣΙΣ τοῦ ΑΙΘΕΡΙΟΥ ΠΗΛΑΔΙΟΥ ἤτοι ὁ ΝΕΟΣ
 ΒΑΣΙΛΕΥΣ τῶν ΠΤΗΝΩΝ, Πραγματεία ἐπιστημονικὴ ὑπὸ
 ΕΠΑΜΕΙΝΩΝΑΔΟΥ ΑΝΝΙΝΟΥ, ἐν Κεφαλληνίᾳ 1874

ΦΟΙΝΙΞ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

τῇ συνεργασίᾳ διαφόρων λογίων καὶ ἐπιστημόνων
 (Ἐτήσιος συνδρομὴ φρ. 20).

ΕΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ.

Ἀποδίδοντες τὸν ἀδελφικὸν ἡμῶν ἀσπασμὸν πρὸς τὸν νέον τοῦτον συνάδελφον, καὶ συνιστῶντες αὐτὸν εἰς τὴν τῶν ἀπανταχοῦ δημογενῶν συνδρομὴν, εὐχόμεθα ἀπὸ καρδίας ὅπως βαδίσῃ ἀπροσκοπτώς τὸ εὐγενὲς αὐτοῦ στάδιον, καὶ τοιουτοτρόπως καταστῆ εἰς τῶν νοητικῶν ἐκείνων πυρῆνων τῶν σπουδαίως ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ὑπηρετούντων τὴν μεγάλην τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἀποστολήν.

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΕΙΣ.

ΟΙ προμηθεύοντες 40 συνδρομητάς εἰς τὸν « ΖΑΚΥΝΘΙΟΝ ἈΝΘΩΝΑ » προπληρόνοντας τὴν ἐτησίαν συνδρομὴν των, λαμβάνουσιν ἐπὶ ἓν ἔτος αὐτὸν δωρεάν.

ΟΙ ἀλλάσσοντες διαμονὴν συνδρομητῶν παρακαλοῦνται νὰ εἰδοποιῶσιν ἐγγράφως τὴν Διεύθυνσιν περὶ τούτου ἵνα γνωρίζῃ ποῦ πρέπει νὰ στέλλῃ τὰ φυλλάδια.

ΟΥΔΕΜΙΑ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν αἰτήσεις ἄνευ τοῦ ποσοῦ τῆς ἐτησίας συνδρομῆς λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν.

ΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ δέον νὰ ὄσιν ἀπηλλοκμημένοι ταχυδρομικῶν τελῶν καὶ νὰ ἐπιγράφωνται οὕτω.

Πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ Περιοδικ. Συγγράμ. « Ζακύνθιος Ἀνθῶν » εἰς Ζάκυνθον.

ΑΙ περιέχουσαι χρήματα ἐπιστολαὶ πρέπει νὰ στέλλωνται ἐπὶ ευστάσει.

ΑΙ ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ἄρχονται τὴν 4ην ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ καὶ εἶναι ὑποχρεωτικῶς ἐτήσιαι.

ΤΙΜΗ ΕΤΗΣΙΑΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ

Προπληρωτέας ἐν Ζακύνθῳ.

ΕΝ ΖΑΚΥΝΘῳ	δραχμᾶς νέας	8
» Τῆ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣῆ καὶ ταῖς ΕΠΑΡΧΙΑΙΣ »		0
» ΤΟΥΡΚΙΑ καὶ ΑΙΓΥΠΤῳ	φράγκα	10
» ΡΩΣΣΙΑ	φούβλια ἀργυρᾶ	3
» ΤΑΙΣ ΗΓΕΜΟΝΙΑΙΣ	φλωρίον	4
» Τῆ ΔΟΜῆς ΕΥΡΩΠῆς	φράγκα	12

ΑΙ ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΓΙΝΟΝΤΑΙ

Ἐν Ζακύνθῳ εἰς τὸ Γραφεῖον τοῦ « Ζακυνθίου Ἀνθῶνος », κείμενον ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ « Ποιητοῦ » παραπλευρώς τοῦ Ξενοδοχείου ὁ « Φοῖνιξ ».